30 2

IO. DOMINICI COSCIÆ
I. C. COMITIS PALATINI
Et in Almo Neapolitano Gym-
naſio I. P. Primarij

RESP.M APOLOGETICVM
SEV IVRIS ALLEGATIO, ET APPENDIX
ad Reſponſum Primum.

A N N O

M D C X X X X I I.

Digitized by Google

Digitized by Google

Illuſtriſſimo, atq; Ampliſsimo Viro

D. DIDACO BERNARDO ZVPHIA

SVPREMO A LATERE CONSILIARIO, Regiamq; Cancellariam Regenti.

Io. Dominicus Coſcia S. P. D.

QVum primum ſtatui, reſponſum meũ Apologeticum in vulgus dare, cæpi mecũ ipſe cogitare, cui illud dicare potiſſimũ deberem, vt aduerſus calumnias hominum, aliena laude dolẽtium, ſcuto aliquo, ſe tueri poſſet, qua in cogitatione, vt multi occurrerent præſtantes viri, quorũ auctoritati, & prudẽtię, hæc prouincia cõmendari, à me tutò poſſet, quiq; pro ſingulari humanitate ſua, libentiſſimè munus ſuſcepiſſet; ex omnibus tamen te, Ill. Dominum, ſelegi, tum propter ſummũ dignitatis, quem obtines locum, tum per excellentem, in omni literarum genere doctrinam, multa mãſuetudine, & lænitate animi comparatam, cui hoc quidquid eſt, operæ nuncuparẽ. Tibi igitur labores hos, qualeſcunq; offero, vt tui nominis ſplendore illuſtrentur; paruulum quidem munus eſt, ſed magni ſtudij, atq; beneuolentię ſignũ; ſuſcipias munuſculũ ergo, & tua ſumma auctoritate, & ſingulari protectione, illuſtrare nè dedigneris; interim sũmis precibus à Deo contendã, vt diù te incolumem ſeruet, ad noſtri Regis gloriam, eiuſq; ſubditorũ vtilitatẽ,

Digitized by Google

Ad Lectorem.

Q*Varum Sancti Patres ſtudioſe iuris Lector, quare, Diuina prouidentia, multos errare permittat; immò, hæreſes eſſe oportere, affirmat*, Apoſt. 1. ad Chorint. 11. ibi, oportet, hæreſes eſſe, *& plures, ex diuerſis partibus, rationes deſumuntur quarum prima eſt; quoniam veritas fidei, magis elucidatur; dicitur enim Prouerb. 27. ferrum, ferro acuitur. Secunda, Catholicorum Doctorum pigritiæ exſcitatio, vt vigilent, & doctrina inſiſtant, contra verſutiam hæreticorum, & barbatorum barbariem, ne ſimplices decipiantur. Tertia, nam ex errore, ſeu hæreſi, argumentum ſcientiæ, & ſapientiæ in Doctoribus Catholicis inducitur, vnde* D. Auguſt. in Ioan. inquit, ad hoc Deus, abundare permictit hæreticos, ne ſemper lacte nutriamur, & in bruta maneamus infantia. *Quarta, deſumitur ex* cap.fin.24.q.3. *vt probati manifeſti fiant inter omnes, & hi probati ſunt apud Deum, qui benè docere poſſunt; verba tex. hæc ſunt:* Hi auetm Deo probati ſunt, qui benè poſſunt docere; ſed manifeſti hominibus eſſe non poſſunt, niſi cum doceant, *& Tertullianus dixit*, hęreſes permittuntur, vt fides, habendo tentationem, haberet etiam probationem. *Si rationes iſtæ in hoc meo apologetico reſponſo, verificentur contra eos, qui dicta per me in 2. & 3. reſp. aduerſantur, ſuum erit, humaniſſime lector, iudicare, &c.*

PRI-

PRIMAE PARTIS
SVMMARIVM.

1 *Authoris occupationes aſſiduæ ſunt, igitur currenti calamo reſpōdit.*
2 *Ratio quare author iterū reſpondit in cauſa D. Ioannis de Aquino.*
3 *Diſputandum non eſt cū illis affirmātibus, niuē eſſe atram.*
4 *In aduerſario verificatur illud Ouidij* Heu patior, &c.
5 *Dicta in reſponſo* 2. *&* 3. *à DD. Hyſpanis in ſupremo Senatu fuerūt confirmata, & nomina eorum ponuntur.*
6 *D. Ioānis iuſtitia apertè demonſtratur ex Iſernia doctrina in c.* 1. *de alienatione feudi paterni, nu.* 11.
7 *Iſernia Euangeliſta in Regno appellatur.*
8 *Plus credendum eſt Maria veraci, quam turba Iudaorum fallaci.*
9 *Plus credendum eſt Iſernia veraci, quam cateris omnibus, qui ei contradicunt.*
10 *Multis encomijs Iſernia extollitur, remiſſiuè.*
12 *Si filio expreſſè aliquid ſit donatum, expreſſo proprio nomine, nulla facta mentione de patre ipſius, patri cenſetur donatum, et primo vocatus cēſetur, et duo caſus dixtinguntur.*
13 *Donatum ab extraneo filio Titij, filio, & nō Titio cenſetur donatum.*
14 *Limitatur tamen, quando nulla merita poſſūt cōſiderari in filio, quia fortè eſt anniculus.*
15 *Quod extenditur, & ſi à donāte aſſeratur propter merita donare.*

16 *Aſ-*

16 *Affectio debet eſſe vera, & non ficta.*

17 *Donatū ab auo, vel proauo nepoti, expreſſo proprio nomine, et ſi patris nomen nō exprimatur, filio cenſetur donatum, & non nepoti.*

16 *Idem dicimus & ſi ab alijs conſanguineis ſit donatum.*

19 *Præſumptio prius ad propinquiorem, quam ad remotiorem extenditur.*

20 *Pater, & filius non faciunt gradū; pater enim eſt in primo aſcendentium, & filius in primo deſcendentium.*

21 *In diſpoſitione prius cēſetur vocatus pater, quā filius, & ſi de filio tantum, & non de patre ſit facta mentio.*

22 *Oſtenditur aduerſarium Conſultorē fruſtrà elaboraſſe, & in primis principijs erraſſe.*

23 *In diſpoſitionibus non attēditur cum quo quis loquatur, ſed in quem diſpoſitio dirigitur.*

24 *Quod extenditur, vt nō ſolùm habeat locum in vltimis voluntatibus, ſed in quacunque diſpoſitione.*

25 *Ex affectione deſumitur, quis nam in diſpoſitione primo loco cenſeatur vocatus.*

26 *Affectio magis præſumitur erga cognitos, quā incognitos; & magis erga natos, quam naſcituros.*

27 *Quod à fortiori vindicat ſibi locum, ſi agatur de fideicommiſſo in fauorem familiæ facto.*

28 *Conſtituitur differentia inter extenſionem, & comprehenſionem.*

29 *Declaratur, quæ nam ſit comprehenſio, & extenſio, & nu. 30.*

31 *Identitas rationis operatur, vt ſi vnus caſus in diſpoſitione exprimatur, & alter in diſpoſitione comprehendatur.*

32 *Ratio pro expreſſa habetur, quando vnica tantum in diſpoſitione aſſignari*

gnari poteſt.

33 Donatum filio contemplatione patris peculiũ profectitium dicitur, vndè pater de eo ad libitum diſponere poteſt, & nu.34.

35 Explicatur tex.in l.cum ita §.in fideicommiſſo.

36 Particula nominatim in illo tex.poſita,non intelligitur de nomine appellatiuo, ſed ſpecifico, & ſingulari.

37 Oſtenditur vnà cum Menoch. quàm perniciosè errauit aduerſarius Conſultor.

38 Propria nominatio dicitur, quæ proprio nomine perficitur, & nõ appellatiuo.

39 Vocatis expreſſis nominibus,deficiẽtibus ipſis, non fit tranſitus ad ulteriores, ſed regreditur ad ſuperiores.

40 Proximitas de qua in d.§.in fideicommiſſo reſpectu teſtatoris conſideratur.

41 Verbum poſt,poſitum in d.§.in fideicommiſſo ſignificat ordinem voluntatis,& non gradũ.

42 In fideicommiſſo familiæ conſtituto reſpectu nominatorũ præcedentia conſtituitur,ſed non excluſio reſpectu non nominatorum.

43 In fideicommiſſo perpetuo,tot sũt donationes, quot ſunt gradus in eo comprehenſi.

44 Quæ propoſitio & in feudis extenditur.

45 Extenditur etiam & in primogenitura.

46 Vocatio in ſecunda linea verificari non poteſt, niſi prima defecta.

47 In vnaquaque linea proprium tempus cõſideratur.

48 Dominia ad tempus dari poſſunt vni,& deindè alteri.

49 D. Ioannes de Aquino in cauſa,de qua agitur, cauſam oneroſam habet.

50 Conditio obligationis ex perſona hæredis non

nu-

Digitized by Google

mutatur.

51 *Oneroſa cauſa lucretiua præfertur.*

52 *Diuerſa ſunt lucrum nõ conſequi, & damnum non pati.*

53 *Herba berthonica ſecũdum aduerſarium, & mulieres, ad omnia mala applicatur, ſed mortiferè.*

54 *Quãdoque reperitur plus dictum, et minus ſcriptum.*

55 *Aliquid eſſe omiſſum per obliuionem probari poteſt.*

56 *Scriptum per viuam vocem, ſuppleri poteſt.*

57 *Illa interpretatio tenenda erit, vt potius quis ſeipſum, vel proximiores diligat, quam alios, vel remotiores.*

58 *Argumentum ab abſurdo euitando, validum eſt.*

59 *In diſpoſitionibus attenditur illud quod principale eſt, & non quod in conſequentiam venit, &c.*

1420550

RE-

Digitized by Google

1410333

IO: DOMINICI COSCIAE

Reſponſum Apologicum.

PARS PRIMA.

In qua vltra rationes in conſ. 2. in fauorem D. Ioannis de Aquino adductas, & aliæ in præſentiarum adducuntur.

1 Menſibus elapſis, ſed currēti calamo reſpondi, cū non lateant meæ aſſiduæ occupationes per quatuor reſponſa in cauſa Excellentiſſimi Principis Caſtellionis, & aliorum Dominorum de Aquino, præſertim in meo paruulo libello, in reſponſo 2. & 3. D. Ioannem de Aquino in matrimonio, & fideicommiſſo per Excellētiſſimum Principem D. Cæſarē de Aquino, fratrem vtrinque coniunctum conſtituto, præferendum eſſe alijs Dominis de Aquino, poſteriori loco vocatis, præſertim Excellētiſſimo Principi Petræ Pulcinæ, quę reſponſa in ſupremo Hyſpanię Senatu, vbi hodiè legalis ſcientia viget, lęta fronte, atque hilari animo recepta fuere, & ad ipſorum reſponſorum confirmationem, paucis

Digitized by Google

additis per illamet me-
2 dia à me conſiderata D. Didacus Deuzeda ad præſens Proregis Siciliæ Conſultor reſpondit, vnà cum Doctore Nichiston.

Nunc ergo dicam, nō quid volo, ſed quod cogor à quodam Doct. an dicam Iuris Perito, vel imperito ſubſiſto, modeſtia ſilētiū inuoluo, imperitiā, & peritiā ipſius infra dicenda indicabūt, non ſolùm in dubium reuocatur, quæ in his reſponſis dicta ſunt, verū etiam verborum lenocinijs me cauillatur, & firmiter concludit, Excellentiſſimum Principem Petiæ Pulcinæ, vlteriori loco vocatum prę ferendum eſſe, cumq; de al-
3 bedine haud ſit diſputandum cum iudicantibus niuē atram, amplius quicquam ſcribere diſpudebat, ſed anxiè à D. Ioanne, & alijs intereſſe prætendentibus requiſitus, quin pauca hęc ſcriptis commēdarem facere non potui, vt veluti meras ſycophantias refellā, quæ proponūtur, & obijciūtur, & D. Cōſultorē egregiā fallaciā intendere, atq; inſcitè ratiocinari demonſtrabo, immò omnia deducta in eum mirificè retorqueri, ac proindè ipſummet proprijs iaculis cōfodere, proprijſque vulneris auctorem eſſe, & nō im-
meritò ſciſcitari liceat
4 cum Ouidio: *Heu patior telis vulnera facta meis*.

Portò, vt ad rem ipsā accedam, in his reſpōſis dixi, D. Ioannem ipſum
5 in matrimonio, & fideicōmiſſo alijs in vlteriori loco vocatis præferēdū eſſe, ad præſens vltra conſiderationes ibi allatas, & à peritiſſimis Hyſpanorū Doctoribus confirmatas, infraſcriptę adducuntur, quod etſi aliud non concurreret ad iuſtitiam D. Ioan-

nis

nis, nec non ad abolen-
das partis aduerſæ fan-
taſias, ſatis eſſent.
6 Primò, claritas, & ve-
ritas ex *Iſerniæ* doctrina
deſumitur, non vagando
in argumentis in re tàm
clara, auctoritas cuius
tanta eſt, vt in Regno
noſtro Euangeliſta vo-
cetur, *Gramatic. vot.* 30.
num. 16. *Guidon Panci-*
rol de claris legum inter-
pretibus cap. 169. *Afflict.*
deciſ. 398. inquit, quòd
tanta eſt Iſerniæ aucto-
ritas, vt in cauſis deci-
7 dẽdis eius opinio cęte-
ris pręualeat, eiuſq; ver-
ba ꝓpẽdẽda, & nõ per-
currẽda, idẽ *Affl. in c.* 1.
n. 26. *de vaſſallo, qui cõ-*
tra conſtitutionẽ Lotha-
rÿ. Rolãd. à Vall. in conſ.
64. *num.* 32. *vol.* 2. *Pan-*
cirol. vbi proximè, & Ca-
merar. in ſuo conſ. poſito
poſt opera Cannezÿ fol.
370. *in* 1. *col. propẽ fin.* ſic
8 loquitur, vt quemadmo-
dum Thomas de Aqui-
no rectè, ſanctèq; dixit,
plus credendum eſſe
Mariæ veraci, quàm Iu-
deorum turbæ fallaci,
dicimus, & nos plus cre-
9 dẽdum eſſe Iſerniæ ve-
raci, quem veluti Euan-
geliſtã in Regno ſequi-
mur, vbi ſcientia feuda-
lis viget, quàm cęteris
omnibus, qui ei contra-
dicunt, & pluribus alijs
10 encomijs *Iſerniam* ex-
tollit, *Surd. cõſ.* 45. *n.* 47.
Quærit *Iſernia in c.* 1.
num. 13. *in verſ. an nomẽ*
filÿ, de alienat. feudi pa-
11 *terni,* quid ſi nomen filij
tantùm in donatione ſit
expreſſum, Exemplum,
Titius eſt pater, Seius
12 filius, donatur Seio non
facta mentione de Titio
patre, an donatio primo
acquiratur patri, & de-
indè filio, & reſpondit
duos ponendo caſus.
Primus eſt, quando
13 extraneus eſt ille, qui
donat, ſi extraneus filij
contemplatione donatũ
præſumitur, adducit *tex-*
tum in l. fin. in fin. C. de

vſufruct. & in l. penult. C. de iur. deliberand. & hoc per plura ſimilia confirmat, ſed deindè *num.* 14. per hæc verba
14 caſum prædictum limitat, *quæ dicta ſunt in extraneo donante, quando nomen filij tantùm poſitum eſt in donatione non habebunt locum, ſi coniectura eſſe poſſet in contrarium; quid enim ſi filius Titij Seius anniculus erat, quod nullum donanti ſeruitium præſtare potuiſſet, nec eius conſanguineus erat, patris contemplatione donatum dicemus, licet filij nomen ſolū expreſſerat, et auctoritates adducit*; Immò ipſam ampliando limitationem, ita inquit, *imò ſi diceret tunc in donatione, quod propter illius minoris ſeruitia donaret, nihilominus quæri patri videtur, cùm talis minor ſeruire non poſſet;*
15 *non enim eſt fingendum, quod ſeruitium præſtitu-*
16 *rit, vera tamen affectio eſſe debet, & non ficta, d. l. ſi fortè ff. de Caſtr. pecul.*

17 Secundus caſus, qui per dictum *Iſerniam*, ponitur *in d. nu.* 13. *verſ. ſi verò à coniuncto,* & ita loquitur, *ſi verò à coniūcto, puta Auo, vel Proauo, patris contemplatione, & perſonæ mediæ donatum præſumitur, ff. de collat. bonor. l. dedit, per medias quidem perſonas memoriam retinemus, ff. de verb. ſign. l. liberorum in fine.*

Et quoniam dubitari pote-
18 rat, an dictum in Auo, & Proauo locum habeat, ſi ab alijs patris conſanguineis donatur, & idem eſſe affirmat per hæc verba, *& tunc eadem ratio videtur ſi ab alijs patris conſanguineis donetur, cùm enim ſanguinis præſumptione donari dicatur, vt in d. l. Procula ff. de probat. & ff. de liberat. leg. l. Aurelius §. Titius teſta-*

mento

19 *mento, cum ſimilibus; præ-*
ſumptio enim, prius ad
propinquiorem in ſangui-
20 *nem extenditur* v3. *Pa-*
ter, & filius non faciunt
gradus, quia pater eſt in
primo aſcendentium, &
filius in primo deſcenden-
tium, ff. de gradib. l. Iure
Conſultus, §. parentes, ta-
men ſi ſum Titij conſan-
guineus, qui filium habet
21 *plus præſumor Titium di-*
ligere, quàm filium ſuum
ad omnes quidem voca-
tiones legatum eſt, hic
gradus, & ordo, vt qui eſt
in priori gradu, prior ſit
in vocatione, idcircò pri-
ùs pater vocatur, quàm
filius, C. de verb. ſign. l. fin.
ff. de leg. 2. l. peto §. fratre,
& ad Trebell. l. hæredes
§. fin. hæc ſunt ſalubria
verba in perenni, & viua
Iſerniæ fonte poſita; Ex
qua ſingulari doctrina in
facto, de quo agitur, aper
tè deſumitur, primò D.
Ioānem vocatum cenſe-
ri, & deinde ipſius filiū,
imo, & à filium habente

primò D. Ioannes admit-
teretur, dato filium pro-
prio nomine, & nulla fa-
cta mentione de patre,
vocatum enim eſſe cen-
ſetur, Iſerniæ doctrinam
amplectūtur omnes, præ-
ſertim *Afflict* extollit, &
ſequitur *Surd. dec. 322. n.*
52. Caſanat. in conſ. 10.
num. 55. verſ. idemque.

Et ex his reſpōſio de-
ſumitur ad omnes D. Cō
ſultoris fantaſias, vt di-
ximus, quas cum aſſeclis
22 diù elaborauerit; ſed fru-
ſtrà, præſertim in eo, quod
aſſerit non dari repreſen-
tationem, ſeù ſubrogatio-
nem in aſcendentibus re-
ſpectu deſcendentium,
vehemēter admiror Cō-
ſultorem ipſum alicuius
nominis, ſed apud vulga-
res, id in medium addu-
xiſſe, cogitare debebat,
hoc quicquid controuer-
ſiæ eſt inter nos, venturū
in manus doctiſſimorum
virorum, qui non verbo-
rum apparatum, ſed rerū
pondus perpenderent; Cū
ſub

ſubingreſſio, & repreſentatio procul à materia abſunt, de qua agitur, vt clariùs patebit inferiùs; Iſerniæ doctrina plurib. modis confirmari poteſt, quæ omnia D. Ioãnis iuſtitiam apertam demonſtrant.

Primò, non ſolùm diſ-
23 ponentis verba attendũtur, ſed perſona, cuius contemplatione diſpoſitio perficitur, *l. fideicommiſſa* §. *interdum ff. de leg.* 3. ibi, *multum autem intereſſe arbitror, cui voluerit proſpectum, cuiuſque contẽplatione teſtator fecerit, l. iſti quidem* §. *fin. ff. quod met. cauſ. l. ſeruo legato* §. *ſi teſtator ff. de leg.* 1. *l.* 3. §. *nunc de effectu l. ſi quis* §. 1. *ff. de liberat. leg. l. ſi pater* §. *ſi quis duos vbi* Bald. *in vltimo notab. ff. de adopt.* concordantes adducit *Simon de Petris de interpret. vltimar. volunt. lib.* 1. *interpretat.* 2. *dubitat.* 6. *à n.* 3. *vbi in n.* 6. *& ſeq.* inquit, quod inſpiciendo ipſius diſpoſitionis ſcripturam apparere poterit, cui voluerit diſponens proſpicere, *l. ex verbis C. de donat. inter vir. et vxor.* ſequitur *Caſtill. lib.* 5. *quotidianar. cõtrouerſ. cap.* 84. *nu.* 27. & ibi *num.* 28. inquit, hoc non ſolùm vindicare ſibi
24 locum in teſtamentis; verùm etiam, & in quacunque diſpoſitione, *l. ſi quis domum* §. *pen ff. de locat. et conduct. l. debitor* § *fin. ff. ad Trebell. Caſanat. conſ.* 40. *num.* 30. non .n. quæritur, cum quo teſtator loquitur, ſed in quem voluntas, & intentio dirigitur, *l. cum pater* §. *donatio, l. miles ad ſororem ff. de leg.* 2. & hoc latius comprobat *Simon de Petris.* vbi proximè, *Mant. de cõiecturis vltimar. volũt. lib.* 8. *tit.* 4. *num.* 5. & aliĳ adducti per *Caſtill. à d. num.* 28. quos videri poterunt, quoniam deſcribendi vitium ſemper abhorruimus.

Sequi-

Sequitur ergo, vt ad rem deueniamus, quòd dum filij D. Ioānis ab ipſo inſtitutore ſui cōtemplatione in matrimonio, & fideicommiſſo ſunt vocati, & ipſe vocatus cenſetur.

Secundò, ex affectione diſ-
25 ponentis deſumitur, quē voluerit in ſua diſpoſitione primò includi, & ſucceſſiuè magis dilectus vocatus cenſetur, vt docet communis prçceptor *Bart.* ab omnibus receptus *in l. gallus § etiam nu. 5. ff. de liber. & poſthum. Alex. conſ. 56. vol. 5. Palaez de maioratu in 2. p. in princip. num. 36. & alij plures adducti per Caſtill. in d. cap. 84. num. 29.* quę maior dilectio arguitur erga propinquiores, & maiori ſanguine coniūctos, vt docet *Andr. ſupra adductus*, deſumitur *ex l. Lucius 2. huius nom. ff. de*
26 *heredib. inſt.* optimè *Caſanat. conſ. 15. num. 22.* prædilectio autem magis cadit erga natos, & cognitos, quàm erga naſcituros & incognitos, *l. qui filiabus ff. de leg. 1. d. l. Lucius, l. item Prætor, ff. de ſuis, & legitim. hered. l. Alumnos ff. de manumiſſ. vindict* ibi, *in quo inſtruendo propenſiorem animū habuit, Socc. vterquè* Curt. *Socc. Iun. Alciat.* Ludouic. *Molina, Crauett. Menoch. Decian. Cephal. Riminald. Iunior, Bertazol.* Burſat. *Borrell. Hondedeus, Raudenſ. Caſanat. Palaez, & alij*, quos adducit, & ſequitur *Caſtill. in d. cap. 84. nu. 43.* Affectio enim Principis D. Cęſaris in ipſum D. Ioannem, & nō in filios naſcituros, & in eum, & non in remotiores Dominorū de Aquino contemplata fuit, igitur ipſe in nominatione præfertur.

Tertiò, fideicommiſ-
27 ſum, de quo agitur, in fauorem familiæ in perpetuum fuit conſtitutum, vt deſumitur ex lectura,

tàm

Digitized by Google

tàm primæ, quàm ſecun-
dæ tranſactionis, & in
noſtro reſponſo 2. & 3.
fuit plenè demõſtratum,
ſed ratio conſeruationis
familiæ, ita locum ſibi
vindicat in perſonam D
Ioãnis, ſicut filiorum ip-
ſius, imò & maior, vt cõ-
ſtat ex his, quæ *Andr.* do-
cet *in d. cap.* 1. & à nobis
ſupra adductus; igitur in
prima trãſactione, in qua
filij D. Ioannis fuerunt
vocati, & ipſe non per
viam extenſionis, ſed cõ-
prehenſionis vocatus cẽ-
ſetur.

Vt aſſumptum intelli-
28 gatur, erit obſeruandum
conſtitui differentiam
inter comprehenſionem,
& extenſionem, etſi ad-
uerſarius Conſultor hos
terminos confundat.

Comprehenſio enim
29 dicitur, quando in pluri-
bus caſibus, ſeù perſonis
eadem militat ratio, &
in his non dicitur proce-
di per eſtenſionem, ſed
per comprehenſionem,
& non datur extẽſio, ſed
intenſio, & declaratio, &
potius dicitur interpre-
tatio intellectiua, quàm
extenſiua, ſicuti tenuerũt
*Oltrad. Calder. Roland. Ti
raquell.* quos adducit, &
ſequitur *Molin. de primo-
genitura lib. 1. cap. 5. n. 12.
Palaez. et alij plures*, quos
recenſet *Caſtill. in lib. 6.
quotidianar. controuerſ. c.*
170. *num.* 10. deſumitur
ex magiſtrali doctrina
Baldi in l. 14. *ff. de legib.*
vndè *Oſuald. ad Donell.
lib.* 1. *cap.* 14. *in notis nu.*
1. ita loquitur, *vbi tamen
eadem ratio non dici ex-
tenſionem, ſed proprium
intellectum, per l. 6. §. 1.
ff. de verbor. ſignif.* Bald.
in l. 14. *ff. de ll.* dicens fre-
quenter hoc allegare in
praxi; quando enim in
pluribus caſibus eadem
ratio viget, ea ipſa deci-
dit omnes, non per extẽ-
ſionem, ſed ſicuti generi
ſpecies ineſt, ſed quando
rationes ſpecie differen-
tes, ſimiles tamen, tunc

eſt

eſt extenſio, ideſt prorogatio de termino ad terminũ per adęquationem, & paritatem, hæc *Oſuald.* eadem verba ponit *Caſtill in d. cap.* 170. *nu.* 10. *in fine*.

30 Extenſio, vt ex doctrina ſupra adducta, dicitur, quando rationes ſunt differentes ſpecie, ſed ſimiles numero, quę eſt quædã prorogatio de termino ad terminum per adæquationem, ſeù qualitatem, eſt exemplum in fauore publico, & piæ cauſæ, quæ licet ſint ſimiles, *vt in authent. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſ.* tamen numero ſunt differentes, ita *Bald. in l. de quibus ff. de ll. Alex. et alij*, quos adducit, & ſequitur *Camill. Gallina de verb. ſign. lib. 6. cap. 8. nu4.*

His poſitis, dum ratio, quæ vendicat ſibi locum in filijs D. Ioannis, militat etiam, imò & maior in ipſo, in diſpoſitione comprehenſus cenſetur, *gloſ. magiſtralis in cap. 1. verb. Italia de tẽporib. ordinat. in 6. Felin. in cap. tua nos col. 2. de iur. iur.* vbi hoc *ex Bartoli mente in l. liberorum ff. de verb. ſign.* affirmat.

31 Immò, & ꝙ magis eſt, concludũt ſupradicti Patres, alijq; infra citandi, idẽtitatem rationis operari, vt quando in aliqua diſpoſitione de vno mẽtio efficiatur, intelligatur facta exemplificatiuè, & non reſtrictiuè, *Villaut in rub. de extenſione legũ non connexiuarum à num. 1.* vbi iuribus, rationibus, & Doctorum auctoritatibus hanc concluſionem probat, poſt ipſum *Farinac. concordantes adducens in fragmentis verb. extenſionis materia num. 51. Caſtill. in d. cap. 170. nu. 11.*

32 Augetur cõſideratio, dato rationem ipſam familiæ cõſeruãdæ à Principe D. Cæſare non fuiſſe expreſſam, tamen cùm vnica aſſignari poteſt, &

pro expreſſa habetur, *gl. in l. quamuis in verb. curauit*, & ibi *Bald. in princ. Iaſ. nu.* 7. *C. de fideicomm. idem Bald. in l. illud. nu.* 6. *C. de ſacroſ. Eccl. et Theſaur. dec.* 270. *n.* 31.

Quartò, Iſerniæ doctri
33 na confirmatur ex his, quæ ponit *Menoch. in conſ.* 309. *num.* 49. *Surd. deciſ.* 322 *à num.* 43. *concludunt, & Alij*, qui recẽſẽtur per *Caſtill. in lib.* 4. *quotidian. controuerſ. cap.* 5. *num.* 37. *concludit Menoch.* ſimulq; aſſeclæ cõcludũt, vt donatum filio meo, in quo meritum nõ cadit, quia fortè ſit anniculus, mei contemplatione donatum cẽſeatur & profectitium cenſeri, & *Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 13. *tit.* 21. *n.* 6. in ea eſt ſentẽtia, donationem filijs, & deſcendẽtibus factam, patris con-
34 templatione emanatam dici, vndè pater ſuo arbitrio de donatis diſponere poteſt, cùm donatum ſibi eſſet acquiſitum, & ſucceſſiuè profectitium cenſeri, *Manticã* ſequuntur *Peregrin. & alij, quos cumulat Caſtill. in d. cap.* 5. *nu.* 38. & iſta quatuor media ad Iſerniæ doctrinæ confirmationem ſupra à nobis adducta ſufficiũt.

35 Secundò, ad D. Ioannis iuſtitiam adducitur *textus in l. cum ita §. in fideicommiſſo, iuncta gloſa Bart. & aliorũ doctrina*, præſertim *Baldi in* 3. *q.* habetur, vt ibi fideicommiſſum familiæ relictum, primo admittantur, qui nominatim ſunt expreſſi, deindè qui gradu proximiores ſunt, & erit obſeruãdum, quod particula in textu poſita nominatim, non de nomine collectiuo intelligitur, aut appellatiuo, ſed de nominatione indiuidua,
36 quæ dicitur ſingularis, vt quando Caium, vel Seium teſtator vocat, puta lego familiæ, & Petro, & Ioanni, vt docet *Bart. in d. §.*

d. §. in fideicommiſſo, vel ſecundùm Alciat. ibi n. 2. ſi expreſſè cauiſſet teſtator, hoc modo lego familiæ, & imprimis Petro, & Ioãni, & ad perfectam eorum intelligentiam, quæ infra dicturi ſumus, erit obſeruandum, quod errant illi qui affirmant, particulam nominatim in textu poſitam, intelligi, quando eſt nominatio nomine appellatiuo facta, cùm teſtator dicat, ſubſtituo filium, nam hoc falſum eſt, cùm intelligatur de nomine proprio, & ſingulari, *vt ibi gloſ. Bart.* & reliqui obſeruarunt, vndè *Menocb.* in propria materia *conſ. 124. nu. 90.* per hęc verba loquitur, *hoc explicito, dicimus relatos interpetres erraſſe; cùm dixerũt nominatos in ſubſtitutione, etiam præferri, quando nominatio eſt ſpecialis, atque ſub nomine appellatiuo, cùm teſtator dixit ſubſtituo filium, ita intelligẽtes d. l. cum ita §. in fideicommiſſo, errarũt, inquã, ſiquidem veriùs eſt, d. §. in fideicõmiſſo debere intelligi, cùm nominatio eſt ſin-*
37 *gularis, hoc eſt ſub nomine proprio, ita intelligunt ibi gloſ. Bart. & Imol. qui exemplum afferunt, vt ſi dicat teſtator, inſtituo filium meum, & ſi ipſe ſine liberis deceſſerit, Petrus, & Ioannes, et cæteri de familia ſuccedant; nam hic Petrus, & Ioannes proprio nomine nominati, prius admittũtur, imò, et clarius dixit Bald. in d. §. in fideicommiſſo in fine primæ quæſtionis, cuius verba hæc ſunt, quæ teſtator ore proprio dixit, relinquo familiæ meæ, uolo tamen quòd Petrus, & Ioannes præferantur, nam expreſſa prælatio tacitæ prælationi derogat. hæc Bald. qui ſubiũgit, hũc eſſe verum caſum d. §. in fideicommiſſo, idem cenſuerunt Socc. iun. conſ. 20. num. 8. lib. 3. qui in ſpecie Angeli reſponſum reÿciendo d. conſ. 306. poſt Gozad. declarat conſil. 4. col. 7. & apertius Ruin. in*

conſ. 115. nu. 9. lib. 3. Pariſius conſ. 39. nu. 8. et nu. 16. lib. 2. et Curt. iun conſ. 57. num. 4. ait, in d. §. in fideicommiſſo, potius loqui de nominatione proprij nominis, ſicq; de ſingulari, et indiuidua, quàm appellatiui, et ſpecialis, et mea quidem ſententia iſti rectè ſcripſerunt, nam verba legis in dubio propriè ſunt intelligenda l. 1. §. ſi is, qui nauem ff. de exercitor. act. cũ ſimilibus, et nominatio
38 *ex proprio nomine, dicitur propria nominatio, ex nomine verò appellatiuo dicitur impropria, ita Bart. in l. turpia §. vlt. in fin. ff. de leg. 1. ergo text. in d. §. in fideicommiſſo, cùm de nominatis loquatur, et de nominatis proprio nomine intelligi debet.* Hæc *Menocb.* ſequitur ergo *tex. in d. §. in fideicommiſſo,* ad materiã noſtræ quæſtionis nullo modo applicari poſſe, quoniam per Principẽ D. Cæſarem nullus proprio nomine in fideicommiſſo, ſed appellatiuè fuit vocatus, nimirum filius, & proprium nomẽ parentum ad nominis appellatiui claritatem expreſſum fuit, vt de ſe patet, & inferius dicemus.

Et admiſſo ſine veri
39 præiudicio, nonnullos ex familia de Aquino nomine proprio eſſe vocatos, ſicq; filij D. Ioannis, his tamen deficientibus, ſeù extinctis, ſequentes nominati non admittuntur, ſed fideicommiſſum ad ſuperiores regreditur, *gloſ. Bart. et reliqui ibi, vbi Alciat. n. 7.* per hæc verba ait; *Verior itaq; & recepta eſt ſententia proximitatẽ*
40 *hãc reſpectu teſtatoris cõſiderari l. peto §. fratre vbi Bart. de leg. 2. l. fin. C. de verb. ſignif. Cùm enim ex teſtatoris fideicõmiſſo ſuccedatur, atque ab eo inuito, qui grauatus eſt extorqueatur, non eſt opus eius coniunctionem ſpectari, et Bal. ibi in 3. q. ita ait, quidam dicunt, quòd qui ſunt*

ante

ante eos non admittuntur, alij dicunt quòd admittũtur, quia iſtud poſt in tex.
41 *poſitum, ſignificat ordinẽ voluntatis, non gradum, extinctis ergò nominatis, ad ſuperiores legatum regreditur ſecundùm ordinem, qui eſt in gradu, & benè,* ſequitur namque, quòd dum Princeps D. Cæſar primò D. Ioannis filios in fideicõmiſſo vocauit, quoniam hæc eſt prima linea in fideicommiſſo conſiderata, ipſis non exiſtẽtibus, vel exiſtentibus, & extinctis, ad alios vlteriores in fideicõmiſſo mẽtionatos non tranſit, ſed ad ipſum D. Ioannem regreditur, & illud eſt, quod diximus *in d. reſponſo* 2. *nu.* 29. ad ad quem locum, ſtudioſum lectorẽ relegamus; Cõfirmatur etiam ex eo, quod diximus *in d. reſpõ-*
42 *ſo* 2. *num.* 40. quod in fideicommiſſo perpetuo in familiæ fauorem conſtituto, prout eſt in caſu, de quo agitur, & inter nõ nominatos, hæc perpetuitas attenditur, & perſonarum nominatio nominatis pręcedentiam ſucceſſionis tantùm tribuit, non verò alijs non nominatis, ex eadem linea excluſionem operatur, adduximus *ibi gloſ. Molin. Burgos de Pace, & alios.*

Tertiò diximus in dicto reſponſo 2. & 3. in fi-
43 deicõmiſſo, de quo agitur, tot eſſe donationes, quot ſunt gradus in diſpoſitione comprehenſi, vltra ibi allegata hoc affirmat *Iſernia in c. ſi Titius ſi de feudo fuerit controuerſia, Regens de Aponte dec.* 39. *num.* 21. *& conſ.* 4. *num.* 8. *vol.* 1. *Conſil. de Georgio in alleg.* 19. *num.* 18. *Valenzuela conſ.* 69. *n.* 51. *Ioſeph. Raymon. conſil.* 100. *num.* 513.

Quę propoſitio exten-
44 ditur primo, in feudo à Principe habito, in quo tot ſunt inueſtituræ, quot sũt perſonæ in eo ſucceſſurę

ſuræ, *Iſernia in cap.1.de bis qui ſibi, & hæredibus ſuis, in cap.1. ſi vaſſallus feudo priuetur, in cap.1.§. præterea, quæ ſit prima cauſa beneficij amittendi, Menoch.conſ.99.nu.113. & conſil.985. num.2. & conſ.1153.à num.3.Gratian.lib.2.diſcepta.forenſ. cap.247.num.11.*

Secundò, in primogenitura, & in fideicom-
45 miſſo extenditur, in quo tot ſunt ſubſtitutiones, quot ſunt perſonæ in diſpoſitione comprehenſæ, *Gregor.Lopes in l.23. in glo.Ominagen.tit.13.par.2.Garſia de nobilitate glo.6.num.38. Palaez de maioratu par.1.quæſt.24.nu.9. & alij plures, quos cumulat Giurba de feudis c.118.§.2.gloſ.13.à n.101.*

Si hoc eſt, quomodo D. Princeps Petræ Pulcinæ prælationem prætendere valeat, dum vna eſt vocatio, quę in primorum vocatorum perſonam conſideratur, ſecunda in ſecundis, & ſic de ſingulis, & ſecunda non poteſt locum habe-
46 re, niſi prima defecta, vt apertè probatur *in l.ſi ſeruus communis §.fin. ff. de ſtipulat.ſeruor.* ibi *ſed vnicuiq; tantum acquiritur, quantum ratio ei permittit l. ex facto §. item quæro ff.de vulg.& pupill.*
47 *ſubſtit.* ibi, *magis autem eſt, vt in vtroque eorum tempus ſuum ſeparatim ſeruari l.3.§. ſi prius ff. de bonor. poſſeſſ. ſecundùm tab.*ibi, *nec ſibi iungentur cùm ad ſuam quiſque cauſam ſubſtitutus ſit, Bald. conſ.373.num.9. & conſ. 374.num.1.* ibi, *item hæc non videtur propria ſubſtitutio, ſed quadā diſpoſitio temporis, ſcilicet genitori in vita, & genito poſt genitoris mortem, quaſi*
48 *ad tempus dominia dari poſſint, & illo elapſo, alteri l.fin.C.de legat. l.donationis §. ſpecies ff. de donat.* optimè *Caſtrenſ. in l. ſi pecuniam ff.de condit.cau-*

ſa

Digitized by Google

ſa data, Paris, Suarez, Molin. Soccin. Iun. Burgos de Paz, Grat. & Menoch. quos adducit Giurb. in d.num 101.

Quartò, inter alia, quæ in dicto reſponſo 2. & 3. adduximus illud fuit, D. Ioannem in tranſactione
49 inita inter Principem D. Cæſarem, D. Iacobũ, & D. Franciſcum oneroſam habet cauſam, nam lis inter ipſum Principẽ, & fratres, circa validitatem teſtamenti Principis D. Caroli communis patris vertebatur, & pro modica quantitate, tranſactionis ope receſſerũt à lite, & propriam portionem in fauorem D. Cęſaris fideicõmiſſo ſuppoluerunt, & licet D. Ioannes ipſe in tranſactione prædicta non interuenerit, tamẽ ipſius intereſſat, vt paternum teſtamẽtum redderetur nullum, nam tunc vnuſquiſque ab inteſtato erat ſucceſſurus, & vltra D. Io: ipſe in Principis beneficium multas in diuerſis tẽporibus donationes, ipſi à patre D. Carolo factas ad ſummam ducatorum quinquaginta mille aſcẽdentes, renũciauit, & hodiè non ſolùm ad fideicommiſſum ex propria perſona concurrit, ſed etiam tanquam hæres D. Franciſci fratris, qui oneroſam habebat cauſam, ex cuius perſona, & ipſe
50 oneroſam habet cauſam; conditio enim obligationis ex perſona hæredis non mutatur, *l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig.* vndè D. Conſultor admirari deſinat, de eo quod à nobis de cauſa oneroſa dictum fuit, & licet D. Io: in trãſactione non interuenerit, tamen generale eſt tranſactionem in cauſa communi nocere, & prodeſſe omnibus ſolere, *l. fin. ff. mandat. Condan. in lib.* 1. *comm. iuris c.* 14. *num.* 1. *Alciat. in conſ.* 41. *num.* 6. *lib.* 8. *Federic. Puſ-*

Digitized by Google

man in cõſ. 2. *n.* 111. *vol.* 1. *concordantes adducit, et ſequitur Mantic. de tacit. & ambiguis lib.* 26. *tit.* 4. *num.* 15.

Princeps verò Petræ Pulcinæ lucratiuã habet cauſam, dum ipſe nihil de ſuo renuntiauit, liberè de bonis ſuis inter extraneos diſponere, & proprios filios cũ extraneis in matrimonium collocare valeat, vndè in fideicommiſſo, de quo agitur D. Ioannes præfertur; regula enim eſt onerosã
51 cauſam lucratiuæ præferri, *l.* 1. *C. de pœnis fiſcalibus creditorem præferri lib.* 10. *l. fin. §. ſi à ſocero ff. quæ in fraud. creditor. l. vnica C. de imponend. lucratiua deſcript. lib.* 11. Rationem ibi aſſignaui-
52 mus, quoniam diuerſa ſunt damnum non pati, & lucrum non conſequi, *l. fin. C. de Codicill. l. Proculus ff. de damn. infect.*

Conſideratio hæc vulnus planè aduerſarijs lethale, cui D. Conſultor cùm medicum agere neſciat, ſed tantùm ſicofantiã nihil medicamenti adhibuit, cùm nullum congruũ verbum fecerit, nec facere, niſi peruerſiſſimè potuiſſet, ſed tantùm prima principia negando, vtpotè D. Ioannẽ cauſam oneroſam non habere, in ſumma her-
53 bam berthonicam adhibendo, quæ ſecundùm ipſum, & apud mulieres ad omnia mala, ſed mortiferè applicatur, *vt Bal.* dicere ſolet, & nos in principio tituli *inſtit. de actionibus* dicere ſolemus.

Quintò, & ſi in primo cõtractu trãſactionis inito in anno 1630. filij D. Ioannis, & D. Franciſci tantùm, & nõ fratres ipſi ſint vocati, tamen non per hoc alij vlteriores de Aquino ad excluſionem ipſorum fratrum cenſentur vocati, ſed dicitur plus dictum, & minus

ſcrip-

Digitized by Google

ſcriptum propter magis
54 arctā cum fratribus coniunctionem, quàm cum ipſis vlterioribus, vt inquit *textus in l.cum auus in fine ff. de condit.& demonſtrat. in l. vnum ex familia § penult.& finali ff.de leg.2.* Vndè *Curtius Iunior, Fulgoſius, Cumanus, & alij, quos adducit Fabius de Anna in conſil.* 10.*num*.34.aſſerūt,in fideicommiſſi interpretatione ante oculos textū ipſum habendum eſſe, quod hoc ſit verū,apertè deſumitur ex eiuſdem Principis verbis in dicto ſecundo contractu inito, *Et di queſto modo li detti Signori fratelli veneriano ad eſſer priui dell' heredità, e facoltà di detto Signor Principe, che non ſaria coſa raggioneuole, anzi contr'ogni raggione, e conuenienza, che non è ſtato, nè fù mai la ſua volontà, la quale ſempre è ſtata, è, & ſarà, che la ſua facoltà &c. & in defetto di figli maſcoli d'eſſi Signori Prencipi, l'habbia vno di detti Signori ſuòi fratelli chiamati con l'ordine, grado, e prelatione appoſta in detta ſua diſpoſitione, et non aliter, &c. anzi all'hora quādo ſi fè detta diſpoſitione la ſua volontà fù di nominare, & eligere principalmente detti Signori ſuoi fratelli, cioè primo detto Signor D. Franciſco, e ſecondo in ſuo defetto detto Sign. D.Gio: e ſi ſcordò caſualmente, perciò confirmando &c. prius &c. & approbando &c. quatenus opus erit, & non aliter &c. il ſopradetto fideicommiſſo, vincolo, et obligo, e l'inſtrumenti ſopradetti preinſerti, e quanto in eſſi ſi contiene.*

Namq; ipſemet Princeps declarat per obliuionem eſſe omiſſum; & aliquid à teſtatore, vel à tabellione eſſe omiſſum per teſtes proba-
55 ri poteſt, *Paul.de Caſtro in conſ.*18.*num*.3.*vol*.2.

*Roman.conſ.*385.*num.*7. vbi inquit, vt ſi aliquid ſit omiſſum ſuppleri debeat, quoniam per obliuionem, vel per errorē omiſſum adiudicatur, *l. quoties* §. 1. *ff. de hæredib.*
56 *inſtituend. vbi Bald. in* 4. *notab.* dixit, ſcriptum ſuppleri per viuam vocem, hoc ex pluribus confirmat *Caſtill. in d. cap.* 19.

Augetur conſideratio D. Franciſcum, & D. Iacobū, cum quibus. Princeps D. Cęſar tranſactionem fecit, ſeipſos à tali matrimonio, & fideicom
57 miſſo excludere noluiſſe haud credendum erit; & Petrę Pulcinæ Principem, & alios inferiores in fideicommiſſo prætuliſſe, in qua partim iuriū renūciatione, fideicommiſſum auctum fuit, contra textum *in l. cum acutiſſimi C. de fideicommiſſis*, vbi Imperator inquit, ea interpretatio capienda erit, ne quis videatur alienos ſucceſſores proprijs anteponere, & à fortiori propriæ vtilitati, contra textū *in l. Præſes C. de ſeruitutib. & aqua.*

Sextò, argumentum
58 ab abſurdo euitādo validum eſt, *cap. venerabile, et c. ingreſſi de elect. c. ex tenore, et ibi Abb. de priuilegijs l. nam abſurdum, iuncta l. præcedenti ff. de bonis libertor.* latiſſimè *Euerardus in loco* 23. & voluntas diſponentis debet interpretari, vt ceſſat abſurditas, *l. hæredes* §. *cū ita ff. ad Trebell.* ſed valdè abſurdum eſſet, ſi per Principem D. Cęſarem vocatis filijs D. Ioannis, quibus nō exiſtentibus, voluiſſe fratrem excludere, & cōſobrinum admittere remotiorem, vt conſtat ex ſupra traditis ex Iſerniæ doctrina *in d. cap.* 1. *num.* 13.

Ex alio ſequeretur abſurdum, ponamus, quòd filia ipſa cum extraneo nupta, ſine liberis deindè decedat, & vnus ex tribus

bus fratribus ſuccederet in domum, & Caſtelionis Principatum, & fideicõmiſsũ à Principe D. Cæſare in fauorem domus, & familiæ inſtitutum, nõ in fauorem domus fratrũ, ſed alterius reperiretur inſtitutum contra intentionem, tàm Principis, quàm ipſorum tranſigentium.

59 Vltimò, ex eo cõprobari poteſt, fideicommiſſum prædictum principaliter fuit cõſtitutum in fauorem Principis D. Cæſaris, & Fratrum, qui ad inuicem bona propria ſubijcierũt, vt ſupra probauimus, & vilitas aliorum conſanguineorum in fideicommiſſo vocatorũ per conſequentiam quãdam fuit conſiderata, idcircò potiorem ducendam eſſe eorum rationẽ, cuius gratia principaliter contractum eſt, *argum. l. ſi quis nec cauſam, & l. rogaſti ff. ſi cert. pet. l. 1. ff. de auctorit. tutor. l. qui exceptionem ff. de condit. indebit.* aduertit *Franciſcus Aret. in l. qui Romæ §. Flauius col. 3. ff. de verb. oblig. Iacobus Toming. in deciſ. 23. num. 24.*

Finis Primæ Partis.

SECVNDAE PARTIS
SVMMARIVM.

1 ERrat Conſultor in intelligentia terminorũ, nõ intelligens materiam repręſentationis, & ſubrogationis, & nu. 2.

3 Inter deſcendentes, et aſcẽdentes in infinitum vendicat ſibi locum repreſentatio, & num. 7.

4 Aſſuetis non fit paſſio.

5 Fideicommiſſa ex teſtamento, & ab inteſtato relinqui poſſunt.

6 Ab inteſtato decedens tacito modo videtur vocare ad ſucceſſionem conſanguineos proximiores.

8 Difficiliùs inducitur trãſmiſſio, quàm repreſẽtatio

9 Conſultoris conſilium contra ſuos Clientes eſſe latum apparet.

10 Filiorum appellatione nepotes cõtineri, præſertim quando ſubiecta materia ſuadet.

11 Et in conceſſione feudi tãtò magis locum habet.

12 Idem in materia Maioratus, & fideicommiſſi perpetui.

13 Fratris appellatione non ſolũ venit filius fratris, ſed etiam nepos.

14 In cauſa, de qua agitur non de extenſione, ſed de cõprehenſione tractatur.

15 Dari extenſionem de caſu ad caſum, de re ad rem, & de perſona ad perſonam, & declaratur quomodo intelligatur, & nu. 16. & ſeq.

18 Allegare ſpecialitatem eſſe refugium miſerorũ.

19 Diſpoſitio textus in l. tale pactum §. fin. non ſolùm habet locum in filio hærede inſtituto, verum etiam & in extraneo.

20 Miſerè decipiuntur, qui verba legis non expendunt.

21 Crudiores DD. ad ſcholã ſunt reuocandi, vt rectius diſcant.

22 Vin-

Digitized by Google

22 *Vincere vnguibus, et dentibus beſtiarum eſt.*

23 *Acriter reſpondere, ruſticorum eſt, & nu. 30.*

24 *Scriptura ſemper loquitur, & perſonam ſcribentis repreſentat.*

25 *Filius in diſpoſitione vocatus patris contemplatione cenſetur vocatus.*

26 *Oues clamare poſſunt, ſed non mordere.*

27 *Ruſticè reſpondet, qui propoſitionem nõ intelligit.*

28 *Celſus Iure Conſultus in l. Domitius Labeo ff. de teſtamentis labionis interrogationem non intellexit.*

29 *Quò autem quis nobilior eſt, eò placabilior eſt erga omnes.*

31 *In fideicommiſſo ſpecificè nominatis, & deficientibus ad ſuperiores fideicommiſſum regreditur.*

32 *Nominatio tribus modis fieri poteſt.*

33 *Propria nomina parẽtum expreſſa, facta cenſentur ad hoc vt filij magis certi reddantur, & nu. 37.*

34 *Admiratio ex ignorantia oritur.*

35 *In conſtitutione Regni In aliquibus, nomen appellatiuum filiorum in collectiuum reſoluitur.*

36 *Conſultor deficit in ſalutari ſuo, & non benè intelligit propoſitionem textus in l. tale pactum* §. *fin. ff. de pactis.*

38 *Conſultor eſt ſibi contrarius.*

39 *Sapientis conſilium explicatur, et ad quid verſatur, & nu. 40.*

41 *Conſilium ſapientis eſt iuris declaratiuum, & nõ facti ſupplẽtiuum.*

42 *Debitor promictens ſuum creditorem ad cõſilium ſapientis ſecurum reddere, non arbitrabitur ſapiens, vt debitor fideiuſſorem præſtet.*

43 *Promittens aliquem ſecurum reddere, non intelligitur, vt fideiuſſorem dare teneatur.*

44 *Præ-*

44 *Præſumitur teſtatorem voluiſſe ſuā diſpoſitionem in dubio regulari, ſecundùm illud, quod diſponit lex ab inteſtato.*

45 *Quando iure primogenituræ ſucceditur, tot lineæ, quot ſunt gradus remiſſiuè.*

46 *In tantùm filij ad matrimonium, de quo agitur vocati cēſentur, in quātum eorum parentes ad matrimonium contrahendum ſunt inhabiles.*

47 *In fideicommiſſo perpetuo filiorum nomine, non ſolùm veniunt filij primi gradus, ſed omnes deſcendentes.*

48 *Idem eſt quando prouidet ignotæ deſcendentiæ ſub aliqua conditione, & eſt incertum, qui nā tempore aduenientis cōditionis inueniantur.*

49 *Textus in l. hæredes mei §. in fideicommiſſo ff. de legat. 3. in nominatione ſpecifica loquitur.*

50 *Licere donanti conditionē in fauorem tertij in donatione appoſitam reuocare.*

51 *Et qui contra Bartolum ſunt adhuc patentur cū Bartolo eſſe magis communem opinionem.*

52 *Secūdùm Bartoli opinionē pluries fuit deciſū, & deciſiones adducuntur.*

53 *Legum concluſiones potiùs teſtibus, quàm DD. auctoritatibus corroborari debent.*

54 *Poſt cōtractum matrimonium, & dotis promiſſionem, non poteſt ſtipulari pater, vt dos ſibi reſtituatur, ſed benè ante contractas nuptias ſtipulari poteſt.*

55 *Pactum appoſitum, vt quis poſt certum tempus fundum meum ipſi donatum reſtituat, poteſt ante aduentum temporis pactum ipſum reuocare.*

56 *Si donaui tibi ſeruū meū, vt poſt biennium ipſum manumittas, pactū ante tēpus reuocare poſſū.*

57 Re-

57 *Reſpondetur ad textum in l. 1. C. qui ſine manumiſſione.*

58 *Latiſſimè explicatur textus in l. quoties C. de donationibus, quæ ſunt modo.*

59 *In caſu dictæ legis quoties contractus eſt innominatus, do vt facias.*

60 *Differentiæ conſtituuntur in actionem præſcriptis verbis, & conditionem hoc cauſam, & numer. ſeq.*

63 *Explicatur quomodo agatur actione extipulatu, vel conditione ob cauſã in caſu dictæ legis quoties.*

64 *Explicatur etiam in quo verſatur æquitas in caſu dictæ legis quoties.*

65 *Errant illi, qui in caſu dictæ legis quoties affirmant actionem ſecundo donatario acquiri.*

66 *Dato in caſu d. legis quoties acquiri actionem ſecundo donatario, vẽdicat tamen ſibi locum quando res actualiter donatur.*

67 *In traditione rei ſuæ vnuſquiſque legem imponere poteſt.*

68 *Si res aliena alteri ſit donata, et ſtipulatio interpoſita, vt alteri reſtituatur in caſu dictæ legis quoties, ſtipulatio nõ valet.*

70 *Textus in d. l. quoties locũ habet quando abſolutè, et irreuocabiliter donatur.*

71 *Sententia Bartoli in d. §. Flauius, à fortiori vendicat ſibi locum, quando non purè, ſed ſub cõditione tertio fuit donatum, quot & admittũt, & qui pro caſtrenſe ſunt.*

72 *Idem affirmant, quando in reuocatione adeſt cõſenſus donantis, & donatarij.*

73 *Iura adducũtur, quæ probant, validam eſſe declarationem factã per Principem Cæſarem in anno 1632.*

74 Si

74 *Si pater ſit ſtipulatus cum liberto operas pro ſe, & filijs, poteſt deinde operas prędictas vni ex liberis aſſignare.*

75 *Adducũtur rationes probantes, declarationem ipſam factam per Principem D. Cęſarem validam eſſe, & nu. 76.*

78 *Omnis actus ex natura rei geſtæ interpetrationem recipit.*

79 *Per quas cauſas res naſcitur, & per eaſdem reſoluitur.*

80 *Requiſitum mihi alterius facto, & eius facto à me auferri poteſt.*

81 *Fideicõmiſſum in contractibus fieri poteſt, et propriam naturam retinet.*

82 *Auctoritates adducuntur, per quas demonſtratur, declarationẽ factã per Principem D. Cęſarem validam eſſe.*

83 *Maioratus à coniugibus tempore contracti matrimonij pro filio primo genito conſtitutus pluribus filijs, deindè natis poſſunt parentes deindè reuocare, & in fauorem ſecũdogeniti cõſtituere.*

84 *Maioratus conſtitutio, et vim fideicommiſſi habet.*

85 *Si pater pro ſe, & primogenito acquiſiuit, poteſt deindè mutare conſiliũ, & relinquere ſecundo.*

86 *Fideicommiſſum in vita conſtitutum ad libitum reuocari poteſt.*

87 *Donatio mutuo facta inter coniuges pacto adiecto, vt poſt mortẽ vnius qui ſuperuixit fratri reſtituat, pactum prædictum reuocari poteſt.*

88 *Pactum in capitulis matrimonialibus, vt primogenito ſuccedat pro libito voluntatis reuocari poteſt.*

89 *Donatio facta Titio, vt ſi ſine liberis deceſſerit, fundus ipſe ad alium perueniat, conditio ipſa reuocari poteſt.*

90 *Malè Conſultor interpretationis ſpecies ad caſũ noſtrum adduxit.*

91 *Legiſlator, qui legem facit*

quo-

Digitized by Google

quomodocũque, & qualitercumque declarationem facere poteſt.

92 *Quo iure declaratum eſt, certum indubitatũ eſſe dicitur.*

93 *Diſpoſitio tituli authenticorum, vt facta noua cõſtitutiones non habet locum, quando Princeps ſuam legem declarat.*

94 *In plùs ſe habet declaratio, quàm conſtitutio.*

95 *Teſtator ſuam intentionẽ declarare poteſt.*

96 *Idem dicimus in cæteris diſpoſitionibus factis inter viuos.*

97 *Oſtenditur,* Conſultorem *vera principia ignoraſſe, & quomodo in eo vertitur illud adagiũ,* quandoq; bonus dormitat Homerus.

Digitized by Google

SECVNDA PARS,

In qua reſponſiones aduerſus noſtras rationes ab aduerſario adductæ confutantur.

ADduximus primò in noſtro ſecũdo reſponſo, ita D. Ioannes primo in matrimonio, & fideicommiſſo ſecundum ordinem intellectus eſſe vocatum, & ſi filij ipſius cum ipſo concurrerent, adhuc præferendum eſſe, vt apertè ex Iſerniæ doctrina ſupra adducta deſumitur.

Reſponſio aduerſarij.

REſpondit, in hoc caſu, Conſultor prætenſam ſubrogationem, ſeù repreſentationem non vrgere, cùm nullibi cautũ reperiatur, patrem in fideicommiſſis, & cæteris ſucceſſionibus filium repreſentare; ſed tantùm iura permittunt deſcendẽtes, repreſentare aſcẽdentes,& non indefinitè, & in vniuerſum, ſed tantummodò,quando de ſola patris, & Aui ſucceſſione agatur, ita vt quando de Proaui, aliorumq; ſuperius aſcendentium ſucceſſione tractatur, repreſentationem locum non habere.

Replicatio.

1 RESpõſio quidem tàm fatua, quàm quævis maximè talis, vt itidem fateri cogamur, aut ipſi Cõſultori nullam cognitionem eſſe cũ re legali quod me non pudet aſſerere, aut malitiosè, & cauillosè, quod Iureconſultis inconuenit; ſic in hac ſpecie reſpondere, & vt in prouerbio eſt (Conſultor extra Chorum ſaltat) tantùm itaque abeſt, vt conſulens ſeriem hãc à veridico preceptore traditam degustauerit, vt neq; primio-
2 ribus labijs attingerit: in præſentiarum nõ agitur, vt pater repreſentet filiũ, vel in illius locum ſubrogetur, ſed diximus, vt licet ſecundum ordinem ſcripturæ, filius D. Ioannis intelligatur tantùm vocatus, tamen iuxta ordinem intellectus, primò D. Ioannes, & in ipſius morte filij, alijq; deſcendentes ex natura fideicõmiſſi perpetui à Principe D. Cæſare ordinati, incluſi intelliguntur, & in ſumma, quando in hoc repreſentatio, ſeù ſubrógatio daretur ſecundùm legis diſpoſitionem, filius repreſentaret patrẽ, & in locum patris ſubrogaretur, & nõ è conuerſo,
3 Obſerua in hoc, amice lector, verè ipſi Cõſultori nullam cognitionem eſſe cum re legali; inquit enim in aſcẽdentibus vltra auum repreſentationem non dari, ſicque negat in pronepotibus reſpectu proaui, repreſentationẽ locum non habere contra textum expreſſum *in authentica in ſucceſſione* C. *de ſuis, & legitimis liberis*, ibi, *primi*

quidem gradus æqualiter ſuccedunt nepotes, & vlteriores in ſtirpes, & contra textum *in §.penultimo, & fin.inſtitut.de hæreditatib. quæ ab inteſtato deferuntur in l. vt liberis C.de collat.* vbi ſicut filius, qui cum alijs fratribus ab inteſtato patri ſuccedit cõferre tenetur, ita nepotes, & pronepotes, quando Auo, vel Proauo ſuccedunt, & contra textum *in l.ſi.viua matre C. de bonis maternis*; apparet igitur, Conſultorem ipsũ contra caſum legis hoc
4 affirmare, ſed (aſſuetis nõ fit paſſio) in pluribus .n. ſui libri partibus, quem de fructibus ſcripſit, ſed infructuosè quidem, dũ cõtra aperta iura loquitur, præſertim *in lib.2.capite 11.num.16.fol.201.* quo in loco ponẽdo differentiam inter maioratum, & fideicommiſſum, ita ait, *inter quæ differentiæ potiſſimæ ſunt; Prima, quia maioratus, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato conſtitui poteſt, fideicommiſſum verò non, niſi in teſtamento relinqui ualeat*, contra textum *in §.*
5 *preterea inſtitut. de fideicommiſſarijs hæreditatibus*, cuius verba hęc sũt; *Præterea inteſtatus, quoq; moriturus poteſt rogare eum, ad quem bona ſua, vel legitimo iure, vel honorario pertinere intelligit, vt hæreditatem ſuam, totam eius partem, aut rẽ aliquam, veluti fundum, hominem, pecuniam alicui reſtituat, cùm alioquin legata, niſi ex teſtamento nõ valeant*, & contra textum *in l.filius familias 114.ff. de legat.1.in l.1.§.hoc autem, et in l.6.§.primo ff.ad Trebell.in l.ſi per fideicommiſſum, & in l.5.C.ad Trebell.in l.2. C. de Codicill.in l.fin. C.quando dies legator.ced. in l. eam quã, in l.epiſtola, & in l.ex teſtamento C.de fideicõmiſ.* & ex ſexcentis alijs iuribus, apertè aſſumptum pro-

6 probatur; Ratio eſt, quoniam tacitè conſanguineos ad hæreditatem vocare cenſetur, eo ipſo; quod non aufert eis bona, & alium non inſtituit, *l. conficiuntur ff. de iur. Codicillor.* apparet igitur, quòd temerariè Imperatori Conſultor contradicere auſus eſt, qui aperta lege cõſtituit, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato fideicõmiſſum relinqui poſſe, itaque non eſt mirum, ſi ſuis nenijs præceptori aduerſari non erubuit, vndè de ſuo libro dicere poſſumus, vnà cum Horatio,

Sunt bona, ſunt quædam mediocra, sũt mala plura,
Qui legis, hic taliter non ſit amice liber.

& in multis alijs locis multa abſurda continentur, & ſi detur occaſio meum erit oſtendere.

7 Sed cõtrouertitur inter DD. vtrum in ſucceſſione aſcendentium, vltra pronepotes detur repreſentatio, & licet *Bart. in l. 1. §. ſed ſi quis ff. de ſuis, & legitimis hæredibus,* videatur ſentire non dari, quem *Faber*, *&* *Angelus in §. cum filius inſtitut. de hæreditatibus, quæ ab inteſtato deferuntur,* ſectantur, & cum iſtis *Montaluus par. 6. tit. 3. l. 3.* tamen recepta eſt Doctorum ſententia, repreſentationem in infinitum ad omnes deſcendentes extendi, ita *gloſ. in §. multis in verbo vſque ad quintum gradum inſtitut. de ſucceſſione libertorum*, ſequitur *Faber* ſibi contrarius ibidem, *& in §. cæterum inſtitut. de legitima agnatorum ſucceſſione, Couarr. practicarum quæſtionum cap. 38. nu. 5. Anton. Gomez. variar. reſolu. lib. 1. cap. 1. num. 15. Decian. Pariſius, Eugunarius, Vſembechius, Miſynger. Ant. Picchard. Gabriel. Rojas, Molin. Valaſc. Matthienſ. Menoch. Cancer.*

Pe-

Peregrin. & alij plures, quos adducit, & ſequitur *Caſtill. in lib. 3. quotidianar. controuerſiar. cap. 19. num. 62.* de communi, & magis communi teſtatur *Craſſus in §. ſucceſſio ab inteſtato quaeſt. 2. num. 13.*

Hæc communis ſententia iuribus & rationibus à ſupradictis patribus confirmatur, præſertim, & primò ex textu in *authentica in ſucceſſione C. de ſuis, & legitimis liberis*, cuius verba ſunt, *primi quidem gradus æqualiter ſuccedunt nepotes, et vlteriores in ſtirpes*, ſicq; textus clarè loquitur, quando ſuccedunt repreſentando perſonam parentum, cùm in ſtirpes ſuccedant, ſicquè indiſtinctè, & generaliter in omnibus deſcendentibus in infinitum.

Secundò, *textus in d. §. penult. & fin. inſtitut. de hæreditatib. quæ ab inteſtato deferuntur*, vbi omnes nepotes, pronepotes, & aliæ deinceps perſonæ deſcendentes in ſtirpes, & nō in capita aſcendentibus ſuccedunt, ſicque repreſentatiuè in infinitum.

8 Tertiò, difficilius inducitur trāſmiſſio, quàm repreſentatio, *l. 3. C. de ſuis, & legit. liber. iuncta l. emācipata, C. qui admitti*, ſed tranſmiſſio hæreditatis ex potentia ſanguinis inter omnes deſcendentes in infinitum locū habet, *l. vnica C. de his, qui ante apert. tab.* ibi, *in liberos ſuos, cuiuſcunque fuerint ſexus, vel gradus*, vbi apertè *Cin. num. 3. & Corneus in quaeſt. fin.* ergò & repreſentatio.

Vlterius progreditur Conſultor aduerſus primam meam conſiderationem aſſerēdo per exiſtentiam nominatorum, prout eſt in D. Principe Petræ Pulcinę prætensā dilectionem reſpectu magis coniunctorum ceſſare facit, cùm ſemper magis præ-

præſumatur ex nominatione, quàm ex ſanguinis coniunctione, & ſi nominatus vlterioris gradus ſit.

Replicamus, eſſe verè ſomnium vigilãtis ipſius Conſultoris, & non dormientis, dicat mihi Conſultor, qua in parte tranſactionis legitur, D. Principem Petrę Pulcinę nominatim eſſe vocatũ? filij tãtũ ſupradictorũ Dominorũ de Aquino appellatiuo nomine demonſtrãtur, & parentes eorum demonſtrationis cauſa indicantur, tranſactionis verba ita ſe habent; *Et debbia maritarſi con vno delli figli di detto Signor D. Iacouo, Secondo del detto Signor Don Franceſco, Terzo del detto Signor D. Giouanni, ſimilmente loro fratelli, Quarto del Signor D. Giouãni d'Aquino Principe di Pietra Polcina, Quinto del Signor D. Tomaſo d'Aquino Principe di Santo Mangho; Seſto del Signor Tomaſo d'Aquino, Settimo del Signor Ridolfo d'Aquino, di modo che non hauendo figli l'vno, paſſa nell'altro ſucceſſiuamente, & ordinatamente con la detta prerogatiua, ad elettione però di detto Signor Principe, con quali delli figli di dette caſe hauendone più d'vno voglia, e debbia caſarlo.*

Ergò de huiuſmodi Conſultor caſu quodam loquitur, nihil curans ſi benè, vel malè loquatur, iuxtà illud, *quicquid in buccam venit*; *qualitatem inducens ſine ſubiecto*, cõtra textum *in l. eius qui ff. ſi cert. pet.* ecce quam difficilè qui delirant in antecedentibus deducẽdis, quod nec à limine quidẽ ludos literarios legicæ ſalutãtes, Iuris Conſulti eſſe volunt.

Imò ſuam conſiderationem retorquendo D. Franciſcus proprio nomine fuit vocatus, vt ibi legitur, *declarãdoſi di più, che*

he morendo, quod abſit, il detto Principe di Caſtiglione, quello, che ſuccederà eſſer Principe di Caſtiglione *ſia ſottopoſto, & obligato in perpetuum, come eſſo da mò, e per all'hora ſottopone, & obliga in perpetuum alli medeſimi vincoli, e capitoli poſti nel preſente inſtrumento, e patti d'eſſo, con la precedenza di detto D.Franceſco, e poi conſequentemente à gl'altri di detta fameglia;* Sicque ſatis ſpecificè, & expreſſo proprio nomine Princeps declarauit, D. Franciſcum ipſum, & ſui contemplatione, eius filios eſſe vocatos ad nuptias, & fideicommiſſum, & cōſequēter D.Ioannes, qui non tantùm ex propria perſona ad vocationem venit, verùm etiā, vt frater vtrinque coniunctus, & hæres D.Franciſci defuncti.

9 Apparet itaque Conſultoris conſilium verè, & effectu redditū eſſe in fauorem D. Ioannis, & cōtra aduerſarios ipſius, & opportunè cum proprouerbio, de quo apud *Scacciam de indiciis cap.* 51. *num.* 12. dici poſſit, *parauit mihi foueam, & incidit in eam*, & cum Iuuenale.

Ergo ignem, cuius ſcintillas
ipſe dediſti,
Flagrantem latè, & rapientē
cuncta videbis.

Sed ignoſcendum eſt, quoniam non adoleſcēs, non iuuenis, non ſenex, ſed pubes, ſeù barbatus eſt, vt ex computatione graduum ętatis *per gloſ. in l.hæreditatum ff.ad leg. falcid.* tradita apparet.

Et in quantum Cōſul-
10 tor inquit, filiorum appellatione, nepotes non venire, ſi nominatim de filio mētio efficiatur, Reſpondemus & primò, aſſumptum ipſius falſum eſſe, quoniam ſupra probauimus ex Euangeliſtę doctrina noſtri *Iſerniæ*, vt ſi

Ti-

Titius appelletur nepos, & Caius filius, ſi aliquid Titio nulla facta mentione de Caio patre relinquatur, in diſpoſitione pater includitur, & hoc eſt, quoniam donatum filio patris contemplatione donatum cenſetur, ſed non donatum filio, contemplatione nepotis videtur relictum, vt de per ſe patet.

Replicamus ſecundo, quod licet proprietas nominis filiorum deſcendẽtes non admittat, *l. 1. §. quæritur ff. de ventr. inſpic. l. gallus §. 1. & §. inſtitutus ff. de liber. et poſth. l. poſthumi ff. de iniuſto rupt. l. quod ſi nepotes ff. de teſtamentar. tutel. §. fin. inſtit. qui teſtamento tutores dari poſſunt*, quoniam filij ſunt in primo gradu deſcendentium, *l. 1. §. primo gradu ff. de gradibus, §. 1. inſt. de gradibus*, tamen aliquãdo nomen filij, qui ex natura actus expeditur, & ex ſubiecta materia ad deſcendentes extenditur, imò & ad tranſuerſales.

Hoc primo patet in
11 feudis, quorum natura eſt, vt notatam lineam complectatur, vndè ſi alicui pro ſe, & filijs feudũ concedatur, omnes deſcendentes in infinitum comprehendit, *cap. 1. §. ſi clientulus*, vbi omnes interpretes, de alienatione feudi, per quem *textum* dicit *Bald. in c. quæ in Eccleſiarum nu. 39. de conſtitutionibus*, vt in feudo cõceſſo alicui, & eius filijs, veniãt omnes deſcendẽtes in infinitum, quoniam natura contractus feudalis totam lineam amplectitur, cuius doctrinam ſequitur Iaſon *in d. l. gallus §. inſtituens num. 32. Surd. deciſ. 73. num. 15. Propoſitus in præludijs feudorum num. 21. Marta de ſucceſſionibus part. 1. q. 1. art. 1. num. 3.* aſſignant rationem ſupradicti DD. quoniam verba interdũ im-

impropriè accipiuntur, vt materiæ ſubiectæ conuenire poſſint, *l. Proculus ff. de vſufruct. l. Inſulam ff. de praſcript. verb. l. ſi vno ff. locati.*

Secundò, vt ad mate-
12 riam noſtram deueniamus hoc patet in maioratu, ſeù fideicommiſſo perpetuo in fauorem familiæ conſtituto, vt ſi pro filijs conſtituatur, pro omnibus deſcendẽtibus cõſtitutum intelligatur, *Molin. de primogenitura lib. 1. cap. 6. à num. 28.* adducit ad hoc *Soccinum, Tiraquell. Dec. Pariſ. Curtiũ iuniorem, Gozzadinum, Lupum, & Couarr.* adducitur *Peregrin. de fideicõmiſs. art. 22. nu. 51. Auendan. & Phoeb. infra citandi, & Mantic. in d. art. 1. num. 7.* qui hoc addit per hæc verba, *concluſio prædicta eſt vera, etiam ſi maioratus erectio pro filijs Titio, & Caio facta fuiſſet, ita vt nomẽ appellatiuum præceſſiſſet nomina propria ad l. cum ita §. ex his verbis, & ibi gloſ. in verb. hæredi Titio ff. de condit. & demonſtrat. per l. ſeruus communis ff. de ſtipulat. ſeruor. Iaſ. in l. paterfamilias num. 4. verſ. intellige ff. de vulg. & pupill. ſubſt. idem eſſet ſiuè nomen appellatiuum præcederet, ſiuè ſequeretur,* Hactenus Martà.

Ex qua ſupradictorum ſingulari doctrina deſumitur, quòd quando ſumus in actu, qui tractu temporis expeditur, & qui perpetuitatẽ denotat, ita vt in vita filiorum ſecundùm proprietatem nominis expediri nõ poſſit nomen appellatiuum; immò & nomen propriũ nominis collectiui vim habet.

Inquit etiam aduerſarius, quòd fratris appellatione, filius fratris non venit, adducit exemplũ in feudo; Reſpõdemus quicquid ſit in feudo, & *Bal.* quem ipſe allegat *in d. §. fidei-*

Digitized by Google

fideicommiſſo, verbum de hoc, tamen in fideicõ-
13 miſſo fauore familiæ cõſtituto, appellatione fratris, non ſolùm venit filius fratris, ſed etiam & nepos, vt benè probat *Decian. conſ.* 88. *num.* 63. *vol.* 2. *& Fabius de Anna in conſ.* 10. *à nu.* 50.

Aſſumptũ deſumitur *ex l. Lucius* 2. *huius ff. de hæredib. inſtituend.* ibi, *ſi filium à ſe natum non habuerit, in verſ. non ſolùm fratrem prætulit ſubſtitutis, ſed etiam liberos*, itaq; in ſubſtitutione à fratre facta fauore familiæ, non ſolùm filij, ſed etiam liberi ex fratre deſcendẽtes ſubſtitutũ excludunt.

Ad aliud, quod deindè Conſultori addit, vt ſi filius ſit vocatus contemplatione patris, eo deficiente ſtante perſonali vocatione, pater in locum ipſius non ſuccedit.

Reſpondemus, ipſius aſſumptum confundi ex *Iſerniæ* doctrina *in d. cap.* & fortiùs excluditur, vt pluries diximus, nulla in hoc adeſt ſpecialis nominatio D. Principis Petræ Pulcinę ſed expreſſo nomine D. Frãciſcus, & ſucceſſiuè D. Ioannes, vt cõſtat ex his, quæ ſupra diximus, & inferiùs dicemus.

Concludit etiam extenſionem non dari de perſona ad perſonam, licet detur de caſu ad caſum.

Reſpõdemus pluribus
14 modis, Primò, hic non tractari de extenſione; ſed de comprehenſione, inter quas longa eſt differentia, vt cõſtat ex his, quæ abundè in ſuperioribus adduximus.

Secundò reſpõdemus, dato in præſentiarum de extenſione agi, tamen aſſumptum Conſultoris eſt falſum, nam licet *Aretin. in l. gallus* §. *& quid ſi tãtùm num.* 18. hoc affirma-
15 uerit, tamen multi ſunt, qui oppoſitum probant,

Angel. in d. §. & quid ſi tãtùm, & ibi *Garſia nu. 86. Crot. nu. 27. Iaſon*, & alij plures, quos adducit *Fabius de Anna in d. conſil.* 10. *num. 39. & Ruſticus in l. cum Auus in proemio c. 2. num.* . . .

Et admiſſo citra veri præiudicium, dato *Aretini* aſſumptum eſſe verũ; tamen plures ipſius doctrinæ reſtrictiones aſſignantur, & quę ad caſum noſtræ difficultatis adaptantur.

16 Prima eſt, quando extenſio nõ facta, abſurdum ſequeretur, nimirum minus dilectus præferretur magis dilecto, *Ruin. Socc. Cephal.* & infiniti alij adducti per *Fabium de Anna in cap.* 10. *num.* 43. per *Ruſticum*, vbi ſupra, talis eſt caſus noſter, ſiquidem ſequeretur abſurdum, dũ admitteretur frater conſobrinus in quarto loco poſitus, & D. Ioãnes frater vtrinque coniunctus primo loco vocatus.

Secunda reſtitutio eſt, 17 vt non habeat locum, quando perſona, ad quã fit extenſio ex mente diſponentis comprehenditur propter vnam qualitatem ſibi inherentem, licet de illa non fuerit ſpecialiter cogitatum; *Aretin.* ſeipſum limitans, *in d. §. & quod ſi tantùm num.* 18. *verſ 2. fallit, Angel. Iaſ. Pariſ.* & alij plures per *Annam* adducti in *d. conſ.* 10. *nu.* 42. & ipſemet *Conſulto. in d. tractatu de fructibus part. 2. cap. 2. num. 40. verſ. cæterum*, ita loquens, *cæterum ampliationem iſtam magis communiter impugnãt DD. dicentes fieri extenſionem de caſu ad caſum de perſona ad perſonam, ac de gradu in gradum ex coniecturis tacitis, ex quibus de præſumpta fideicommittentis voluntate apporere poſſet infinita adducit, & de magis communi teſtatur*, vide igitur, amice lector, quomodo

modo ſtudium contradicendi Cõſultor imponit, vt pugnantia loquatur, imò ibi conſuluit in cauſa Ducis Sanctæ Agathæ, in fortioribus terminis dari extenſionem de perſona in perſonam in maioratu, & fideicommiſſo.

Secunda Ratio.

Adduximus ſecundo, in dicto ſecundo reſponſo num. primo, *textũ in l. tale pactum §. fin. ff. pact. qui textus* plenè probat D. Ioannem cæteris Dominis de Aquino prę ferendum eſſe, inductio, & applicatio, ibi videri poterit.

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

Reſpondet Conſultor in *d. §. fin.* illud ſpeciale eſſe propriorum filiorum fauore, vt ipſi quibuſcunque præferantur, multa adducit, ſed extranea à materia noſtra.

18 Replicamus, allegare ſpecialitatem eſt miſerorum refugium, vt inquit *gloſ. in l. filium*, quem habentem, *C. famil. hercıſc.* ex qua parte textus deſumit Conſultor ſpecialitatem, vndè doctiſſimus *Cuiac. in lib. 1. reſponſor. Papiniani in explicatione dicti §. fin.* certum eſſe putat, diſpoſitionem illius *textus* habere etiam locũ in extraneo hærede inſtituto, quoniam in caſu *dicti §. pater*, factus eſt tã-

quam

19 quam hæredi, vt ibi legitur, vt remaneret apud hæredem ſuum fratrem, ſed dum pater ipſe filios procreauit, & ipſis hæredibus exiſtentibus, frater excluditur, & ſi filios non habuiſſet pater, & non fratrem ipſum, ſed extraneum ſcripſiſſet hęredem, factum patris, fratri non prodeſſet, dum non ipſe, ſed extraneus reperiatur hæres inſtitutus.

Itaq; nulla *in d. §. fin.* filiorũ ſpecialitas adeſt, vt miſerè Conſultor ar-
20 bitratur, vndè meritò dixit *Bald. in conſ.* 222. *vol.* 1. *Tiraquell. in l. ſi vnquã in verbo liberis num.* 10. *C. de reuoc. donat. Mantic. in lib.* 3. *de coniecturis tit.* 4. *num.* 1. *& alij per Federicum, Guzman. conſ.* 5. *n.* 105. *volum.* 2. *adducti*, miſerè decipiuntur hi, qui exactius verba legis nõ expendunt, & *Ernaſt. Godoman. conſ.* 19. *nu.* 8. *vol.* 5. hoc addit: *Doctores crudè, & iudaicè leges*
21 *intelligentes, ſeù crudiores* Doctores *ad ſcholam ſunt reuocandi, vt rectius diſcant, quoniam non doctores, ſed dolores iuris nuncupari deberet.*

Secunda, ſeù tertia ratio in *d. conſ.* 2. *nu.* 4. hæc conſideratio fuit à nobis adducta, quando diſponẽs vnum caſum expreſſit, credens veriſimiliter alium caſum non eſſe venturum, alioquin, & illum expreſſiſſet, tunc caſum illum omiſiſſe non præſumitur, iura & authoritates ibi adduximus, ſed credebat Princeps Don Cæſar caſum ipſum in perſonam D. Ioannis nõ eſſe venturum, igitur ſi euenit in diſpoſitione includitur.

Re-

Digitized by Google

Reſponsio aduerſarij, & Replicatio Authoris:

Reſpondet Conſultor, aſſumptum procedere, quando verba non repugnant voluntati, vnde preſupponit in caſu, de quo agitur, verba eſſe clara ad incluſionem Principis Petræ Pulcinæ, & ad excluſionem D. Ioannis, & extraneum dat reſponſionem *ad textum in d. l. mulier ff. ad Trebell. & in l. 3. C. de inſtit. & ſubſtitut.* ex quo, quid ſibi velit Conſultor ex illa ſua ferragine, non ſatis proſpicitur, non animaduertens, quod in perſonã D. Ioannis ad aliorũ Dominorum de Aquino excluſionem, mens, & verba inſtituentis concurrant, vt ſupra ex Iſerniæ doctrina probauimus.

Imò immodeſtè, & acrè inquit, vt in quantũ diximus, quod non credebat Princeps D. Cęſar caſum ipſum in perſonam D. Ioannis eſſe venturũ, meram eſſe diuinationẽ, vndè non erit diuinandum, neque ſomniandũ.

22 Reſponſio quidem indocti, & plebei animi: vincere enim dentibus, & vnguibus beſtiarum

23 quoque munus eſt. Rationibus verò, & modeſtia hominis, ſicque reſponſum Conſultoris aduerſus me latum, quod Modeſtini nomen habet, credo culpa impreſſoris eſſe dictum Modeſtini, ſed voluit dicere Immodeſtini, quaſi immodeſtè compoſitum.

Conſiderationem meã non eſſe diuinationem, neque ſomnium, ſed puram

ram veritatem, apparet ex lectura ſecundæ conuētionis, vbi diſertis verbis, hoc declarat Princeps D. Cæſar, nimirum ſuam voluntatem fuiſſe, & eſſe, vt fratres ipſi, & præſertim D. Ioannes, qui ad præſens habilis ad matrimonium contrahendum reperitur, in diſpoſitione includatur.

Tertia ratio in num. 5. ſupradicti reſponſi ſecundi nō eſſe dubium diſpoſitionem factam à Principe Don Cæſare in fauorem filiorum D. Ioannis ob dilectionem ipſius factam eſſe, quoniam frater erat in proximiori gradu, & filij nati non erant, in quorum perſonam affectio conſiderari poſſet, & affectio in filios fratris propter fratres cadit, ibi Iura adduximus, imò ſupra cum Iſernia probauimus locum habere, & in filijs natis ex fratribus, etſi proprio nomine, etſi non expreſſo nomine fratrum ſint vocati.

Reſponſio aduerſarij, & Replicatio Authoris.

RVſticè de more reſpondit, vt in præcedenti de ſomno, & diuinatione reſpōdit, inquiens. *Quis nam reuelauit domino conſultori contemplatione patris fideicomiſſum eſſe inſtitutum: repugnat enim; ut ipſe inquit diſpoſitio, inſtituentis, & repugnat lex.*

24 Replicamus, hoc non eſſe ſomnium, neque diuinationē, reuelauit hoc ipſe D. Cęſar inſtituens in ſecunda conuentione, & non in ſomnis, ſed viua

Digitized by Google

na voce; ſcriptura enim ſēper loquitur, & perſonā ſcribentis repreſentat *l. Ariani C. de Hæretic. l. quędam §. nummularios ff. de edendo, Bal. in l. unica nu. 5. circa finem C. de confeſs.*

Reuelauit hoc etiam Propheta, & Euangeliſta noſter *Iſernia in dicto c. 1. nu. 13. de alienat. feudi*
25 *paterni*, vbi filius ab auo, vel alio conſanguineo, & ſi nomine proprio ſit vocatus, contemplatione ſui patris vocatus intelligitur in donatione, & in alijs diſpoſitionibus, & hoc ex diſpoſitione legis; quo in loco iura hoc probantia adducit, & quæ à nobis ſupra fuerūt adducta, in ſumma in fideicōmiſſo inſtituentis voluntas non repugnat, neque legis diſpoſitio: apparet ergo, ſi meum ſit ſomniū, & diuinatio, vel ipſius malè, & temerariè conſulēris, & vt ingenuè fatear conuentitia cōſultoris cōſutatione non indigerēt, ſed reſponſio deſumitur ex recitatione ipſorum, & de eo poſſet dici, quod Camerarius vbi proximè dixit, nimirum, cum eſſet ipſi dictū, quod ſi alius aduerſus dicta per te hoc aſſererer, quod illi tunc reſponderes, inquit Camerarius, *quod*
26 *nihil dicenti reſpondendū eſt: oues enim, vt diuus Auguſt. ait, clamare poſſunt, ſed mordere non poſſunt.*

Quarta ratio *ibi nu. 9. verſ. 5.* & quod magis eſt diximus, & ſi adhuc filius D. Ioannis extaret, & in matrimonio, & fideicommiſſo per Principem D. Cęſarem cōſtituto ambo concurrerent, ad huc D. Ioannes præferri deberet, iura, & rationes ibi adduximus, & ad pręſens confirmatur ex *Iſerniæ* doctrina plures adducta *in d. c. 1. de alienatione feudi paterni*, & hoc eſſe ibi diximus, quoniam maio-

F ratus

Digitized by Google

ratus nõ datur nepotibus exiſtentibus filijs, ibi etiã poſuimus maioratus definitionem, ex qua deſumitur maioratum, ſeù fideicommiſſum perpetuũ eſſe inductum, vt domus, agnatio, familia in perpetuum cõſeruetur, & Princeps D. Cæſar hoc in trãſactione expræſſit: Reipublicæ enim intereſt familias diuites conſeruari, hinc per totam Italiam ſtatuta diſponere, vt maſculis extantibus, fæminæ excludantur, præſertim in Regno noſtro, vt in *Conſtitutione in aliquibus.*

Reſponſio Aduerſarij, & Replicatio Authoris.

QVoad quintum ait Conſultor, aut nõ intelligo, vt libẽtiſſimè hoc fateor, aut ipſe diſpoſitionis vim non percepit: tradita enim per ipſum dominum, vindicant ſibi locum in vocatione collectiuè facta; hinc verò non de vocatione collectiua, ſed de perſonali, ſiuè ſingulariter expreſſa. Cuius vis eſt, vt ſemper ipſi præferantur, & nunquam collectiuè vocati admittantur, niſi penitus in ſpecie nominatis extinctus, inquit etiam, mirari de huius doctiſſimè viri doctrina, quomodo in argumentum conſtitutionem in aliquibus deduxit, ad conſtitutionem maioratus, cum ibi per nomina collectiua, perficitur vocatio, hic verò nominatim, & non collectiuo, ſeù appellatiuo nomine.

Replicamus, verum aſſere Coſultorem, Preceptoris aſſumptum non
27 intelligere, igitur, tam-

acce-

acerbè reſpondit, vt in ſimili videmus in *l. domitius labeo ff. de teſt.* vbi Celſus Iure Conſultus à Labeone interrogatus, vtrũ teſtamenti ſcriptor in eodem teſtamento in teſtem adhiberi poſſit, & ita immodeſtè ruſticorũ more reſpondit, aut non intelligo quid ſit, de quo me cõſulis, aut valdè ſtulta eſt conſultatio tua, nota, inquit ibi *Bart. nu.* 1. reſponſionem ruſticam, & reſponſio Celſi uera eſt in prima parte quæſtionem propoſitam non
28 intellexiſſe: non enim inquit *Bar.* dubitabat Labeo, an adhibitus ad ſcribendum teſtamentũ, & in teſtẽ adhiberi poſſit, quoniam ridicula eſſet quæſtio, ſed Labeonis dubium erat, an adhibitus ad ſcribendum, ſi nõ fuit rogatus, vt in eo teſtamento, teſtis eſſet, adhuc ſufficeret, cum teſtimonium in teſtamento, vt teſtis adhiberi debeat, vt *in l. hæredes palam* §. *pen. ff. de teſtam.* hãc Bartoli interpretationem extollunt *ibi DD. præſertim Angel. Imol.* & *Ioannes Daut,* in ſumma *Bart.* clarè teſtatus eſt, Celſum propoſitam quæſtionem nõ intellexiſſe, quemadmodum in pręſentiarum pręceptoris conſiderationem Conſultor non intellexit, ſed antequam vlterius progrediamur, obiter vna cum *Bart. in d. leg. Domitius quæritur,* quare Celſum ſic ruſticè & acriter reſpondit cum mite interroganti reſpõ-
29 deri debeat *l. vt reſponſum C. de tranſact. l. pręcibus C. de impuber.* & *alijs ſubſt.* inter alias reſponſiones, nonnulli, & præſertim *Alberic.* reſpondit, hoc ideò euenit, quoniã communiter nobilis generis ſunt Imperatores; igitur benignitate in iuribus ſupra alleg. reſpõd. Iuris autem Conſulti, non ſic, ſed quãdoque de ge-

nere vili, & ruſticano: quo enim quis nobilior eſt eo clementior, manſuetior, & placabilior erga omnes, vnde Ouid.
30 de triſtibus,& benè lib. 3. elegia 5.

Quo quiſque eſt maior, magis eſt placabilis iræ.
Et faciles motus, meus generoſa capit.
Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe Leoni.
Pugna ſuum finem, cum cadit hoſtis habet;
At Lupus, & turpes inſtant morientibus Vrſi,
Et quæcunque minor nobilitate fera eſt.

His poſitis ad rem deueniendo, Conſultor ipſe ad vomitum redit, in qua parte tranſactionis vt pluries petimus legitur, vocationem Principis Petræ Pulcinę perſonalem, & ſpecificam eſſe, dum tantum Dominorum filij de Aquino vocati fuerũt, Conſultor ipſe qualitatẽ adducit ſine ſubiecto; & dato nominationem in perſonam filiorũ D. Ioãnis eſſe perſonalem, vt in ſuperioribus probauimus, quando actus de ſui natura eſt perpetuus, vt fideicommiſſum, de quo agitur, appellatiuum nomen, imò, & ſpecificũ in collectiuũ reſoluitur, id eſt donec ſuperſunt agnati de linea ſpecificè nominati alij vlteriores non admittuntur, & dato nominationem eſſe ſingulariſſimam, & ſpecialiſſimam, nominatis deficientibus ad vlteriores fideicommiſſum non trãſit, ſed ad ſuperiores re-
31 greditur, vt docet *Bald. in d. §. in fideicommiſſo in 3. quæſt.*

Sed nè ſuper incognita tendamus, & nomina propria appellatiua, & collectiua, quæ etiam lactantibus cognita ſunt confundamus, pro vt conſultor perniciosè cõ-
32 fundere videtur. Nominatio enim vno ex tribus modis fieri põt, vna gene-

ralis dicitur, q̃ collectiua appellari ſolet, & eſt quã-do diſponens vocat liberos aſcendentes ſuos, familias, agnationem, & hoc eſt, quia plures gradus complectitur.

Secunda ſpecies & eſt quando diſponens filios vocat, & hæc appellatiua appellari ſolet.

Tertia dicitur ſingularis, ſeù indiuidua, & eſt, ſi diſponens vocat Titiũ Caium, & hæc nominatio propria dicitur, deſumitur hoc ex *Bart.* & poſt ipſum *ex Iaſ. in l. Titius num.* 13. *ff. de liber. & poſthum. ex Ruino, & alijs* quos adducit, & ſequitur *Menoch in conſ.* 124. *n.* 90 *& in conſ.* 200. *n.* 9.

In caſu igitur *d.* §. *fideicommiſſo*, dictum Modeſtini de nominatione ſingulari intelligitur, vt in ſuperioribus demonſtrauimus, itaque ex his omnibus apertè deſumitur, in fideicommiſſo, de quo agitur, nullam vocatorum nominationem ſpecificam adeſſe, & ſpecifica nominatio in parẽtibus interuenit, ad hoc vt filij vocati magis certi reddantur, vndę ſuccedit celebris *Bartoli* doctrina *in l. ſi communis ſeruus ita* 37. *n.* 2. *verſ. vndè diſtinctio huius legis ff. de ſtipulatione ſeruorum*, vt quando incogniti nominantur; pro ut eſt in caſu noſtro, in quo temporis initæ tranſactionis incertum erat, quis nam ex ſupradictorum Dominorũ filij ad matrimonium cũ filia Principis D. Cæſaris contrahẽdum habilis eſſet, propriaque parentum
33 nomina adiecta vidẽtur ad appellatiuorum demõſtrationem, & ſucceſſiuè appellatiua nomina attẽduntur, adducit *Bar. tex. in argumentum in l. qui habebat, ff. de reb. dub. & tex. in d. l. ſi communis ſeruus. ff. de ſtipul. ſeru.*

Et in quantum Conſultor ait per hæc verba, pro-

[propterea admirari nõ deſinam de tam doctiſſimo viro, quomodo in argumentum adduxit ſimile, ex Conſtitutione, *In aliquibus*, ad inſtitutionem maioratus] namque præſupponit Conſultor in Conſtitutione prædicta nominationem appellatiuam eſſe, hic verò in ſpecie, & nominatim.

34 Replicamus enim, admirationem ex ignorantia oriri, vt ex Terentio, & Donato cõcludit Ambroſius *in verbo admiratio*: Adduxi ego *Conſtitutionem In aliquibus*, ad demonſtrandũ, vt quemadmodum ibi maſculi, fęminas à ſucceſſione parentum excludũt, ad hoc vt bona in perpetuum in familia conſeruentur, ita, & maioratus, ſeù fideicommiſſum, de quo in præſentiarum agitur.

Imò, & ſi Conſtitutio prædicta ad noſtræ difficultatis propoſitum fuiſſet adducta, congruenter factum eſſet, quoniam ibi 35 nomine appellatiuo filij maſculi ad fęminarum excluſionem vocantur, & nomen filiorum in collectiuum reſoluitur, ita vt omnes deſcendentes p maſculos fęminas excludant, ſimile in fideicommiſſo à Principe D.Cæſare conſtituto, filiorum nomen in collectiuum reſoluitur, vt omnes deſcendentes propter perpetuam naturam ipſius fideicommiſſi cõprehendat, vt rectè in ſuperioribus probauimus; deſinat igitur Conſultor admirari, & maturè dicta per pręceptorem perpẽdat, & non præcipiter verba proferre, ſummę igitur inſcitię, & craſſitudinis argumentum eſt, *maledictis, conuicijſq; carpere, benè dictum, & malè intellectum*.

Quinta

Quinta Ratio.

IN num. 18. ſecundi Reſpõſi hanc conſiderationem in medium adduximus, vt ſi diſponens aliquem caſum omiſerit q̃ forte credebat, caſum illum non eſſe venturum, ſed ſi de eo interrogatus fuiſſet, ſi euenire contingerit, ita reſpondiſſet, pro expreſſo habetur; ſed cui dubium erit, vt ſi tempore initæ tranſactionis in fideicommiſſo, caſum ipſum in D. Ioannis perſonam venturum eſſe cogitaſſet, ita reſpondiſſet; prout verè reſpondit, & diſpoſuit, cum huiuscaſus meminerit.

Reſponsio aduerſarij, & Replicatio Authoris.

REſpondet Conſultor, quod dum perſonalis in hoc caſu fuit facta nominatio, non eſt ſomniandum de prætenſa voluntate, nec de extenſione, & ſic limitant Doctores axioma illud deſumptum *ex d. l. tale pactũ*, §. *fi. ff. de pact.* & hoc in dubio intelligunt, quando de mente diſponentis non conſtat, at ſecus quando expreſſa vrget, vt in præſenti caſu; addit etiam repugnare ex diametro, nimirum non admitti extenſionem de perſona in perſonam; dato quod adhuc veriſimilis teſtatoris mens intercederet.

36 Replicamus, adhuc Conſultorem impertina-

citer perſiſtere, non animaduertens miſer, quod deficit in ſalutari ſuo, vbi legitur: & in qua parte tranſactionis, vt pluries diximus, Principem Petræ Pulcinæ ſpecificè eſſe vocatū: nomina enim parentum in tranſactione ad demonſtrandum nomina filiorum, expreſſa
37 fuere, ſicq; nomina appellatiua attenduntur, vt ex *Bartoli doctrina in d. l. & ſi communis ſeruus*, quam in præcedenti adduximus, deſumitur.

Et in quantum affirmat, axioma locum habere, quando non conſtat de contraria diſponentis voluntate; dicimus nos, non ſolùm hic de contraria diſponentis voluntate non apparere, imò de aperta, & manifeſta inſtituentis fideicommiſſum patere, dū expreſsè intellexiſſe non ſolùm de filijs D. Ioannis, verū de ipſo D. Ioanne declarauit.

Et in quantū inquit, dato extenſionem de perſona in perſonam non fieri, et ſi ex veriſimili teſtatoris mente apparere; Replicamus, reſponſionem deſumi ex his, quæ diximus ſupra
38 in replicatione . . . . & ipſemet Cōſultor oppoſitum cōcludit in ſuo libro *de fructibus p. 2. cap. 2. à nu. 40.* & in caſu noſtro non eſt extenſio, ſed comprehēſio, non ſolùm tacita ex identitate rationis, verū expreſſa, dum apertè, vt diximus, Princeps Don Cæſar declarauit, D. Ioannem primo loco eſſe vocatum.

Se:

Seſta Ratio.

IN eodem reſponſo *numer*. 19. ſeſtam collocauimus rationem,vt puta Principē D.Cæſarem in tranſactione inter fratres mandaſſe trāſactionem ipſam ad conſilium ſapiētis interpretari,& extendi;ſed remiſſum ad ſapiētis conſiliū, id remiſsū videtur,quod in Iure verſatur,& tacitè ſub expreſſis de Iure cōtinetur,vndè conſilium, ſapientis in alio verſari non poteſt, niſi, & illud, quod de Iure taciti in actu continetur; nimirum vt relictum filio, contemplatione patris,relictum cenſeatur, quod plenè apparet ex Iuribus per *Iſerniam* adductis *in d.ſ.* 1. verſatur etiam conſilium,vt declaret, quod non exiſtentibus fil js D. Ioannis, fideicommiſsū ad alios inferiores tranſeat, ſed vt regredatur ad ſuperiores, ſicque ad ipſum D. Ioannem iuxta notata *in d.ſ.in fideicommiſſo*, & magis expreſsè per *Baldum ibi*.

39 Addit etiam *Bald.in l. humanitatis n.*3 1.*C. de impuber. & aliis ſubſtit.* quem in dicto amicabili reſponſo nu. 108. recenſuimus,vt ſapiēs,in cuius actus conſilium remittitur,ex abundanti cautela exprimere valeat, & illud,quod de Iure pro dicto,& expreſſo habetur

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

INquit Conſultor, extenſionem ad conſilium ſapientis egredi non debere limites diſpoſitionis, nec operari vltra ius commune, ſed tãtum accidẽtalia declarare, & verbis congruis teſtatoris voluntatem exprimere, quemadmodum in terminis terminantibus inquit *Speculator*, debitore promittente ad conſilium ſapientis ſecurum creditorem reddere, nè per hoc liceat ſapienti arbitrari debitorem ad dandum fideiuſſorem teneri.

Replicamus, propè portam veritatis accediſſe
40 Conſultorem, ſed in domum veritatis non intraſſe; multi enim ſunt, vt alibi diximus, qui boues ſtimulare poſsũt, ſed pauci aratores, & omnes milites lanceas ex officina fabri lignarij capiunt, non tamen ex ęquo in concertantium pectoribus illas frangunt; nam benè dixit ſapientis cõſilium limites diſpoſitionis Iuris cõmunis egredi non debere, ſed in alijs defecit, dum affirmauit, conſilium ſapientis verſari in verbis claris in declaratione voluntatis teſtatoris, & in accidentalibus diſponentis, nõ
41 animaduertens cõſilium ſapientis eſſe iuris declaratiuum, & facti ſuppletiuum, vt *Bald. docet in d. l. humanitatis numer. 21.* & poſt ipſum *Cephal. in conſ. 88. num. 9. & alij hoc* affirmant à nobis adducti in dicto amicabili reſponſo *nu.* 108. *verſ. imò*

addit

addit, vnde *Speculator* per Conſultorem adductus *in tit. de empt. & vẽdit. §. 1. n. 9.* benè intelligẽs Iuris propoſitiones, ſed à Conſultore malè
42 ponderatus, inquit debitore promittente, ſecurũ ſuum creditorem ad ſapientis conſilium tutum reddere, non poſſe ſapiẽtem arbitrari fideiuſſorem dari, quoniam non
43 diſponit lex, vt promittens aliquem ſecurum reddere, de fideiuſſoria ſecuritate intelligatur, *ſed de cautione ſcriptura mediante*, iuxta notata *in l. ſancimus C. de verb ſign.* undè ſequeretur, quod ſi in caſu Speculatoris mandaret ſapiens fideiuſſorem dari limites iuris communis egrederetur.

Septima Ratio.

IN dicto reſponſo 2. n. 22 diximus, diſponentem in diſpoſitione illud uoluiſſe, pręſumitur in ſua diſpoſitione inter conſãguineos ſeruari, quod lex uult ab inteſtato ſeruari, ſed ſi uocati à Principe D. Cæſare ab inteſtato ſuccederẽt, cui dubium eſſet D. Ioannem ipſum, uti proximiorem D. Principi Petræ Pulcinæ remotiori præferendum eſſe.

Reſponſio aduerſarij, & Replicatio Authoris.

REſpondet Conſultor, ꝙ dũ adſunt expreſſè vocati ex teſtamento directè, vel per fideicõmiſ-

miſſum nõ eſt locus ſucceſſioni ab inteſtato, quoniam prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.

Replicamus, aduerſarium funem in diuerſum ſine menſura trahere, & vt ſupra diximus, (extra Chorum exire) cui dubium eſt ſucceſſorem ex teſtamento legitimum excludere, ſed hoc eſt, quando expreſsè conſtat de diſponentis voluntate, ſed quæſtio noſtra eſt, quando ſumus in dubio, nimirum quomodo voluerit teſtator ſuam voluntatem regulari, quia tunc regulatur
44 ſecundum ordinem ab inteſtato, vt in *l. haredes mei §. fin. ff. ad Trebell. l. fin. C. de verb. ſign.*

Hęc ſeptima ratio ex abundanti à nobis fuit adducta, tunc locum habet, quando apertè non apparet de expreſſa D. Ioannis vocatione, ſicque, quando à Principe D. Cæſare in fideicommiſſo vocatos ab inteſtato veniret, quo in caſu D. Ioannes ipſe, vti proximior, præferretur.

Octaua Ratio.

IN dicto Reſponſo 2. numer. 24. diximus, D. Ioannem ipſum cauſam onerosam habere, alijs verò vlteriori loco vocatos lucratiuam habere cauſam, ſed cauſa oneroſa in vocatione præfertur, ergo, vt ibi plenè probauimus.

Reſpon-

Reſponsio aduerſarij, & Replicatio Authoris:

INquit Conſultor, in caſu præſentis litis nõ benè adaptari cauſam oneroſam, dum ipſe D. Ioannes in tranſactione non interuenit.

Replicamus, reſponſionẽ deſumi ex his, quę ſup. in nu. 51. & ſeq. par. 1. diximus, ibi apertè demõſtrauimus, D. Ioannem ipsũ cauſam oneroſam habere, & aſſumptum negare eſt prima principia negare, & petendo prælationem, non eſt venire contra tranſactionẽ, ſed pactum ſeruari, & illud eſt, quod in præſentiarum diſceptatur, & in quantum inquit in tranſactione filios eſſe vocatos, & non D. Ioannem; vndè, non eſt licitum pacti fines egredi, & patrẽ ipſum, in locum filiorum ſubrogare, & filiorum appellatione patrem non venire.

Replicamus, reſpõſionem ſumi ex ſupra traditis, nimirum ſecundum ordinem intellectus, D. Ioannem primò eſſe vocatum, & deinde filios, & hìc nullo modo materiã repræſentationis, & ſubrogationis adaptari; diximus etiam, dum hìc de fideicommiſſo perpetuo tractatur, filiorum appellatione, omnes deſcendentes comprehendi, & nomen appellatiuum in collectiuum reſolui, & ſi filij ſpeciali nomine ſint vocati, his deficientibus, fideicommiſſum vlterioribus conſanguineis aplicari, ſed ad ſuperiores regredi, iuxta interpretũ ſententiam, præſertim *Baldi in d. §. in fideicommiſſo.*

Nona

Nona Ratio.

ADduximus decimo loco ibi nu. 26. vt quãdo iure primogenituræ ſucce-
45 ditur, tot ſint lineæ, quot ſunt gradus, vel conſanguinei in eo uocati, nimirum primus frater primam lineam conſtituat, ſecundus ſecundam, & ſic de ſingulis, & quandiù adeſt primus frater, aut eius deſcendens, ſecundus frater non vocatur, vt abundè per iura, & authoritates ibi probauimus.

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

REſpondet Conſultor, aſſumptum vindicare ſibi locum, quando collectiuè eſt facta vocatio, & non quando concurrunt vocati, aut nomine pro- aut appellãtiuo.

Reſpondemus, ridiculam eſſe reſponſionem; dicat mihi aduerſarius, vbi proprium nomen verificatur in tranſactione, de qua agitur? dum omnes appellatiuo nomine fuerunt vocati, ſicq; per nomen filiorum, & propria nomina parentum demonſtrationis cauſa fuerunt appoſita, & dato filios eſſe vocatos ſpeciali nomine, his deficiẽtibus, non per hoc alij inferiores admittuntur, ſed fideicommiſſum ad alios ſu-

Digitized by Google

ſuperiores eadem lineā regreditur, vt pluries ex doctrina *Baldi, & aliorũ in d. §. in fideicommiſſo diximus*; licet hæc regreditio hic non ſit neceſſaria, dum primò Don Ioannes ipſe vocatus intelligitur,& eo deficiente filij vocati cenſentur, vt plenè ex doctrina Andreç ſupra firmauimus.

Decima Ratio.

DEcimam rationem in dicto reſponſo 2. numero 35.adduximus; nimirum etſi Princeps Dõ Cæſar in fideicommiſſo filios D.Ioannis vocauerit, non per hoc D.Ioannem ipſum excluſit,quoniam in tantum filios vocaſſe uidetur, in quan-
46 tum pater ipſorum inhabilis eſſet ad contrahendum matrimonium, hoc confirmauimus auctoritate *Andrea, Luca de Pẽna, Napodan. & aliorum*.

Reſponsio aduerſarij, & Replicatio Authoris.

COncedit Aduerſarius aſſumptũ, ſed inquit, quod exiſtente inhabilitate reſpectu primi nominati, acceditur ad ſecundum, deindè ad tertium,& ſic deinceps, ita vt ſemper nominati præferantur.

Replicamus, aduerſa- I
rij reſponſum confundi ex doctrina *Baldi, & aliorũm in d. §. in fideicommiſſo*, aſſerentium, vt extinctis nominatis, extenſionem non fieri ad vlterio-
rio.

riores, ſed nominatio ad ſuperiores regreditur, & aſſumptum nominatoꝝ vindicat ſibi locum, quãdo eſt propria, & ſpecifica nominatio, & non, quando eſt appellatiua, prout eſt in fideicõmiſſo à Principe D. Cæſare conſtituto, in ſumma deſumitur, quod ſi ſpecifica, & propria nominatio non impedit non exiſtẽtibus nominatis regreſſionem fieri, à fortiori, quando eſt nominatio appellatiua.

Vndecima Ratio.

IN ſupra allegato conſilio 22.nu.37. diximus, in maioratu, ſeù fideicõmiſſo, dequo agitur, quatuor conſiderari, nimirũ, gradus, linea, ſexus, & ætas; Primò, attenditur linea, vt quatenus ex ea aliqua perſona reperiatur, ipſa præferri debeat, iura, & authoritates ibi allegauimus.

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

REſpondet Conſultor, aſſumptum noſtrum locum habere in maioratibus in fauorem familiæ ſimpliciter inſtitutis, nõ quando in maioratibus, in quibus cum familia perſona exprimitur.

Replicamus, errore labi Conſultorem; Primò, quoniam tex. in dicto §. *in fideicommiſſo*, vindicat ſibi locum, quando perſonæ de familia nomi-

minatim,& ſpecificè sũt vocatæ, & non quando nomine collectiuo, vt cõſtat ex his, quæ plenè in ſuperioribus firmauimus, imò & ipſis in ſpecie nominatis deficientibus, non vlteriores admittũtur, ſed vocatio regreditur.

Secundò,dato diſpoſitionem text. vindicare ſibi locum, & quando nonnulli de familia appellatiuo nomine, vt fi-
47 liorũ ſint vocati,tamen dum ſumus in materia fideicommiſſi perpetui, filiorum nomen non ſolum comprehendit nepotes, ſed omnes deſcẽdentes in infinitum, quoniam *in hoc linea intelligitur conſiderata*, vt ſupra probauimus, & ad præſens additur *Auẽd. in ll.Taur. l.*40.*gloſſ.*10. *Phæb.dec.*104. *n.*56.*vol.* 2.qui omnes aſſumptum hac conſideratione confirmant, vt quotieſcũq; diſponens prouidet deſcendentiæ ignotæ; &
48 diſpoſitio confertur in incertum, futurumque euentum, quo tempore venire poteſt, vt filij nõ extarent ſed nepotes, eo caſu filiorum appellatio ad omnes vlteriores deſcendentes protrahitur, *Molin. de primogenitura lib.*1.*c.*6.*à nu.*27.*Auend. in d.glo.*10.*Dec.in conſil.* 474.*n.*4. *Villalob. Gabr. Pereg.& alij*, quos recẽſet *Phæb. in d.n.*56. vbi aliam addit rationem, vt ſi nomen filij in hac vocatione in filijs primi gradus verificaretur, & non in alijs deſcendentibus in infinitum,familia non conſeruaretur, nec perpetuitas fideicõmiſſi, prout ipſe Princeps Don Cæſar ordinauit, & fortius hæc conſideratio ſtringit, dum in tranſactione prima & ſecunda, & in teſtamento ab ipſo Principe ordinato,ſẽper dixit vocationem facere vt in perpetuum fidei-

commiſſum ſeruetur in familia, domo, & agnatione ipſorum fratrum, in quorum defectum tráſeat, ad alios de Aquino gradatim, prout ipſe continens diſpoſuit.

Decimatertia Ratio.

IBi num. 40. diximus, dato in vocatione, perſonam D. Ioannis non eſſe conſideratam, ſed filiorum ipſius, tamē dum ſumus in fideicommiſſo, in quo per inſtitutorem perpetuitas familiæ fuit conſiderata, vt in litera inſtitutionis fideicommiſſi legitur, præcedentiam in nominatis tantum conſtituit, ſed nō in aliorum nominatorū excluſionē, adduximus ibi *gloſ. Molin. Burg. de Pace, & alios*, & ibi ēt *n.* 41. demonſtrauimus, non ſolum habere locū in linea deſcendentium; verum etiam & tranſuerſalium.

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

REſpondet Conſultor præcedentiam conſtitui inter nominatos, & ideò potentior eſt nominatorum cauſa.

Replicamus, non intellexiſſe Conſultorem vim argumēti, ſeù rationis; quis enim dubitat, præcedentiam conſtitui in nomiuatis? ſed diximus, ipſis deficientibus, non per hoc alios eiuſdē lineæ excludi, ſed nomi-

natio

natio regreditur ad alios ſuperiores eiuſdē lineæ, *vt Bald. in d. §. in fideicōmiſſo* ait, & à fortiori aſ-
49 ſumptum noſtrum vindicat ſibi locum, & reſponſio Conſultoris tollitur, dum diſpoſitio *tex. in d. §. in fideicommiſſo*, in qua totam vim aduocationis facit, locum habet quando nominatio eſt ſpecifica, & non appellatiua, vt pluries in ſuperioribus diximus.

Decimaquarta Ratio.

IBi nu. 40. ad iuſtitiam D. Ioannis, conſiderationem iſtā adduximus, vocatio filiorum D. Ioannis tractum ſucceſsiuum in futurum habet, nimirum ſi naſcantur, & tempore quo filia Principis D. Cæſaris fuerit habilis ad matrimonium contrahendum, reperiantur, igitur, ſi in illo tempore non reperiantur, pro vt verè non ſunt, conditio in ipſum D. Ioannem verificatur, Iura, & auctoritates ibi num. 42. & ſeq. adduximus.

Reſponſio Aduerſarij, & replicatio Auctoris.

REſpondet Conſultor, quod quando cōſtat de expreſſa voluntate diiponentis; non ſunt ſomniandæ, neque multiplicandæ præſuptiones.

Replicamus, quod verè ſōniatur ipſe Conſultor, & eſt ſomnium vigilantis, quoniam expreſsè conſtat de voluntate Prin-

cipis D. Cęſaris, vt ipſe D. Ioannes pręferatur, & in quantum negat filios D. Ioannis patris contemplatione non eſſe vocatos, dicimus, Euangelium negare, dum Andr. de Iſernia Euãgeliſta noſter per aperta Iura concludit, dato filium proprio nomine eſſe vocatum, & nulla facta mentione de patre; ad huc patris cõtemplatione vocatum cenſeri; & donatum, patri, & nõ filio acquiri, vt bene *Iſern. in d. c. 1. de alienatione feudi paterni*, concludit, quod ſupra in prima ratione adduximus, mitto alia, inania à Cõſultore adducta, nihil ad pręſentem cauſam faciẽtia, cum enim pudet in tot multis abſurdis referendis, ac refellẽdis diutius immorari. ſcio ęquidem difficile eſſe Solem nubilis obſcurari, & Pigmeorum in Herculem imbecilles eſſe vires.

Transeamus nunc ad ſcripta in 3. reſponſo, diximus in eo declarationem factam per Principem D. Cæſarem in anno 1632. neceſſariam non fuiſſe, quoniam ex dictis ibi, & ſupra in hoc apologico reſponſo, in principio; apertè apparet D. Ioannem ipſum in fideicommiſſo inſtituto, in trãſactione inita in ãno 1630. ante Principem Petræ Pulcinæ eſſe vocatum, & declarationem ipſam ex abundanti factam eſſe, ſed ad demonſtrandum, quod Conſultor fruſtra in ſuis propoſitionibus chartas occupauit; erit itaque obſeruandum, dato in tranſactione primo loco inita, D. Ioannẽ non eſſe incluſum, tamẽ ad excluſionem Principis Petrę Pulcinę, declarationem ipſam in fauorem D. Ioannis effectum operari, & hoc ex doctri-
10 na *Bart. in l. qui Romæ §. Flauius ff. de verb. oblig.* con-

concludentis, conditionem in donatione appoſitam in tertij fauorẽ reuocari poſſe; videamus igitur quot ſequaces habeat *Bart.* Cum. *Paul. de Caſtr.* infra citãdus, ſit in contraria ſententia, licet hæc inueſtigatio ſit aliena à caſu noſtrę quęſtionis; deciſio enim difficultatis p *Bartolum* poſitæ à propoſito noſtro differt, diſtatquè plurimnm, ſed ad confuſionem malè conſulentis, *Bartolum* primo ſequitur *Bald. in l. cùm à ſocero, num.* 5. *C. de iur. dot.* & *in conſ.* 337. *num.* 2. *vol.* 1. Secundò *Imol. in cap. potuit, n.* 68. *de locat. & conduct. & in d.* § *Flauius*; Tertiò *Roman. in l. ſed ſi hoc*, §. *à proſtituta, ff. de in ius vocand.* Quartò *Alex. in d.* §. *Flauius, num.* 8. Quintò, *Cuma. in d.* §. *Flauius, & in conſ.* 166. *in fine*, Sextò, *Salyc. in l. quoties, C. de donat. quæ ſub modo, & in l.* 1. *C. ſi mancipia ita fuerint alienata*, Septimò, *Barbat. in conſ.* 66. *vol.* 4. Octauò, *Iaſ. in d.* §. *Flauius, num.* 14. *in l. fin. num.* 5. *C. de pact.* Nono, *Soc. in d.* §. *Flauius, & in conſ.* 115. *vol.* 4. Decimò, *Ripa in l. fin. q.* 65. *C. de reuocand. donat.* Vndecimò, *Ruin. conſ.* 182. *vol.* 1. *& conſ.* 99. *vol.* 3. Duodecimò, *Marc. Mãtua conſ.* 47. Decimotertiò, *Dec. conſ.* 239. Decimoquartò, *Caſſan. conſ.* 153. Decimoquintò, *Gabriel. in tit. de donat. concluſ.* 5. *nu.* 1. qui omnes ſup. allegatos adducit, & de magis cõmuni teſtimonium facit; Decimoſextò, *Card. Tuſc. in lib.* 2. *pract. concluſ. lit. D. concluſ.* 657. Decimoſeptimò, *Zaſius in d.* §. *Flauius, num.* 7. Decimo octauò, *Gagnol. in l. id quod noſtrum, ff. de reg. iur.* Decimonono, *Affl. deciſ.* 111. *num.* 7. *idem Affl. in cap.* 1. *ſi vaſall.*

Digitized by Google

*feudo priuetur.nu.*9. Vigeſimò, *Gratus*, quem etiam adducit *Gabriel, vbi ſup. num.*1. 21.*Portius Imolenſis in lib.* 5. *commun.opin.c.* 36. 22. *Andr. ab Eſea de pactis à num.*143. 23.*Greg. Lopez in partita* 5.*tit.*4.*l.*7. *verſ.è lodro.* 24.*Emanuel Suarez receptarum ſententiarum, verſ. donatio, nu.* 226. 25. *Iulius Clarus. qui de magis communi teſtatur, in* §.*donatio,q.*13. *n.*5. 26.*Mantic.de tacit. & ambig.conuent.lib.*13. *tit.*48.*à num.*8. 27.*Menoch.conſ.*270. 28.*Surd. de aliment.tit.*2. *q.* 7.*nu.* 12.*& conſ.*150. *nu.* 102. *vol.*1.*& conſ.*305. *n.*40 *vol.*3.*& dec.*209.*nu.*13. 29. *Ludouicus Molin. de primogen.lib.*4.*cap.*2.*nu.* 74. 30.*Pater Molina in diſp.*265. *verſ. exceptis;* 31.*Gutier.lib.* 2. *practic. qq.q.*52.*nu.* 6. 32. *Cancer. lib.* 2. *variar. cap.*8. *num.*52. 33.*Ant.Fab.in ſuo Cod. in tit. de donat. quæ ſub modo definitione* 2. 34.*Gozad. conſ.* 75. *num.*10. 35.*Aretin.in d.*§.*Flauius, vol.* 3. 36. *Grat. conſ.* 25. *num.* 39. *vol.*1. 37.*Grat. in lib.*1. *diſcept.forenſ.cap.*49.*nu.* 40. 38.*Caphal.cõſ.*312. *num.* 104. 39.*Emanuel Cõſta de ſucceſſione Regni Portugalliæ, par.*1.*nu.*32. *in fin.* vbi inquit, quod ſecluſa lege Hiſpanica, de iure communi, opinio *Bartoli* eſt ſeruãda. 40.*Aymon Grauet.*quem adducit *Emanuel Coſta in d.num.*32. 41.*Couar. in lib.*1.*variar.reſol.cap.* 14.*num.*13. *verſ.*6. 42. *Alciat.conſ.*4.*nu.* 54. *lib.* 4.*& in d.*§.*Flauius.* 43. *Fabius de Anna conſ.* 52. 44.*Boerius deciſ.*312.*nu.* 104. 45.*Conſil.Paſchal. de virib.patriæ poteſtatis, par.*3.*cap.*7.*num.*43. 46. *Iacobus Tomingius deciſ.* 23. *&* 53. 47. *Daniel Mollerus in lib.* 4. *ſemeſtrium, cap.*9. 48.*Arthman. Piſtor in lib.* 2. *qq.*

iur.

iur.q.4.num.60.& q.20. nu.19. 49.*Decian.conſ. 7.num. 112. vol. 1.* 50. *Peregr.de fideicom.art.6. n.21.* 51.*Alex. Caluan. conſ.8.num.51.* 52. *Cæſar Manent.conſ. 44. nu. 51.* vbi inquit, *quod omnes iſtam famigeratam* *Bartoli* doctrinã ſequũtur. 53.*Aluarotus in cap. filij,in fin. ſi de feudo fuerit controuerſia.* 54. *Roſental.de feud.cap.7. concluſ.7.num.5. in addit.in lit.D.* quem ad hoc adducit *Cæſar Manent.vbi ſup.nu.51.* 55.*Abb.conſ. 48. part.2.* 56. *Cappell. Tholoſan.deciſ.454.* 57. *Duaren. in d. §.Flauius;* 58. *Ciſanius in d. l. quoties,nu.11.* 59.*Franciſc. Molin.* qui alios recẽſet *de rit.nupt.lib.3.q.6.* 60. *Vaſq.in controu. vſufrequentium lib.3.c.62.n.1.* 61. *Mieres de maioratu, lib. 1.quæſt. 4. num. 28.* 62.*Alex. Trentacinquius in lib. 3. variar. reſolut. in tit.de donat. reſolut.1. num.13.* 63.*Ermoſill.ad Gregorium Lop.par.5.gl. 4.nu.1.fol. 261.* 64.*Pariſius conſ.77.n.15. vol.1.* 65.*Corneus conſ. 50. nu. 14.vol.1.* 66.*Soc.iunior. conſ.118.num. 13. vol.2.* 67. *Mart.conſ.8.nu. 40.* 68.*Berous in c.Raynutius 80.de teſtament.* 69. *Donat.de Marin.reſol. quotid.lib.1.cap.89.num.19.* 70. *Sances in lib. 1. conſ. moral.cap.6.dub.1.f. 63.* 71. *Paul.Chriſtianeus in vol.4.deciſ.191.n. 9.* vbi inquit, ſic fuiſſe decisũ, vt fideicommiſſum in donatione factum tanquam naturarum vltimæ voluntatis ſapiens reuocari potuit,*l.cùm hic ſtatus , §. pœnitentiam, ff. de donat. inter vir.& vxor.eſt fol.l.4.ff. de adimend.leg.* 302. & plures alios adducere poſſem , ſed ne in ſyluã ligna attuliſſe dicar cõſultò omittimus.

51 Et erit obſeruandũ, quod omnes ſupra allegati

gati, de cõmuni, & magis communi teſtantur, immò, & illi, qui contra *Bart.* ſunt, fatentur etiã cum *Bar.* eſſe magis cõmunem opinionem, vt obſeruauit *Fab. de Anna in d. conſ.* 52. *num.* 5. *verſ. nec in caſu*, & cum ſententia *Bartoli* fuiſſe deciſum, plures teſtantur, pręſertim *Affl. in d. cap.* 1. *nu.* 9. *ſi vaſallo feudo priuetur*, *Ant. Fab. in d. tit. de donat. quæ ſub modo definitione*, 2. *Chriſtianeus vbi ſup. n.* 10. *Daniel Moller. in d. lib.* 4. *Semeſtrium cap.* 9. *in Sac. Conc. Neap. iunctis aulis*, *Fab. de Anna in d. conſ.* 52. nam inter alia, in caſu, de quo conſuluit *Anna*, principale ius erat, ideò donans conditionem in teſtamento in fauorem tertij appoſitam, reuocauerat, vt in illo *conſ. legitur num.* 4. *verſ. dixi tertio*, & dein-
52 de in fine conſilij inquit ſic fuiſſe deciſum, *Iacob. Toming. in d. deciſ.* 23. inquit ipſe, *quod dũ caſus eueniſſet in ſimili q. in materia feudali*, inquit, *deciſionem pendere, ex doctrina Bartoli in d. l. qui Roma*, § *Flauius*, & per hæc verba exorditur, *Præſentis quæſtionis deciſio, primum ex eo pẽdere videtur, quod Bart. ſcriptum reliquit in l.* 3. *per illum tex. ff. de ſeruis exportand. & in l. qui Roma*, § *Flauius poſt mediũ, verſ. vlterius, ff. de verb. oblig.* quibus in locis dicit, *in tali facti ſpecie, qua quis donauit cuipiam fundum, vt in certo tempore elapſo cõderet Eccleſiæ, donationem ſola donatoris voluntate remitti, vel reuocari poſſe, cuius ſententiam multi ſequuntur, etc.* & deinde in fine hæc ſubijcit verba, *quæ etiã de cauſa in conſimilibus, caſibus, nemini ſecundùm communẽ Bartoli doctrinam reſponderi.*

Videamus nunc, qui

cum *Paulo* contra *Bart.* ſunt, nimirum non licere donanti conditionē ipſam in tertij fauore appoſitam reuocare, primò, *Paul. de Caſtr. in d.l.qui Roma, §. Flauius, num.* 3. 2.*Ioan.Andr.in addit.ad Speculatorem, in tit. de inſtrumentorum editione, §. nunc verò aliqua,* 3. *Gulielm. de Benedictis in cap. Raynutius in verb. abſque liberis, il* 2.*nu.* 29. *de teſt.* 4.*Suarez in l.quoniam in prioribus, q.* 8. *à num.* 1.*C.de inoff.teſt.* 5.*Iacob. Vald. ibi in add.*6. *Facchin. in lib.*8.*controuerſiar. c.*89. 7.*Rebuff. in l.quod iuſſit, notabili* 1.*num.*33. *ff.de re iud.* 8.*Stephan. Grat. ſibi cōtrarius in lib.* 3.*cōtrouerſiar. cap.*575.*à n.*8. 9. *Ant. Gomes in legibus Tauri nu.*29. 10.*Didac. Peres in l.*3.*tit.*8. *in lib.* 3.*ordinament. Fōtanell. de pactis nuptial. part.* 1. *clauſ.*4.*gloſ.*9.*à n.*4.

Illi enim & numero, & pondere longius ſuperant alios, qui opinioni Caſtrēſis adſtipulantur, ſed quia potius
53 concluſiones legum, niti tex. quam authoritatibus commētariorum; longè iucundius enim eſt ex liquidis, & puriſſimis Iureconſultorum fontibus haurire, quam turbidos interpretum riuulos conſectari, iuxta illud,

Nam quanquam ſapor, eſt ablata dulcis in vnda;
Gratius ex ipſo fonte bibuntur aquæ.

Digitized by Google

Bartoli doctrina, iuribus, & rationibus apertè comprobatur.

54 PRimò, *ex text. in l. quoties, in fin. ff. ſolut. matrim. vbi ſi pater marito filię dedit dotem, & non fuit ſtipulatus, vt ſibi dos ſoluto matrimonio reſtituatur, actio eſt communis patri, & filiæ, & deindè ex interuallo ſtipulari nō poteſt, vt ſibi ſoli actio cōpetat; ſed ſi ante contractas nuptias ſtipuletur, vt ipſi dos reſtituatur, valet ſtipulatio*, applicando textum iſtum ad quæſtionem Bartoli, & ad caſum noſtrum, dum Domini de Aquino in futurum ſub conditione ſunt vocati, ſi filia Principis D.Cæſaris, cū ipſis matrimonium cōtraxerit, licitū fuit patri, fideicommiſſum reuocare, eo fortius, quod hic non reuocauit, ſed declarauit mētem ſuā, & illud, quod in prima tranſactione cōtinebatur.

Augetur inductio, ſi in *d. l. quoties*, illud eſt contra filiam, & ſucceſſiuè contra dotem, quæ innumera habet priuilegia, & ibi ſumus in contractibus, prout eſt dotis conſtitutio, à fortiori in inſtitutione fideicommiſſi, quod de ſui natura reuocabile eſt; & ſi in contractibus ſit ordinatum, vt in *dicto reſpōſo* 3. *n.* 50. & 51. diximus.

55 Secundò, ad idē facit *tex. in l. ſi cum fundum, ff. de pact. vbi ſi feci pactum cum Titio, vt fundū meum Seio daret, antequā fundus Seio tradatur, pactum*

ctum reuocare poſſum, *&* *fundum prædictum petere*; & non obſtat ſi dicatur, textum illum vindicare ſibi locum in pacto in contractibus innominatis adiecto, in quibus pœnitentia datur, nam reſpondemus, etiam in contractibus nominatis textum illũ locũ habere, vt aduertit *ibi Iaſ. num.* 4. & fortius, quod in caſu, de quo agitur innominata conuentio eſſe dicitur, quemadmodum in caſu *legis quoties*, *C. de donat. quæ ſub mod.* & ex infra dicendis manifeſtius apparebit.

Tertiò, ſuffragatur *tex. in l.* 1. *C. ſi mancipia, ita fuerint alienata, l.* 3. *ff.*
56 *de ſeruis exportand. vbi ſi dedi, vel vendidi tibi ſeruum, ea lege, vt poſtquã tibi per biennium ſeruierit, manumittas, poſſum ego donator hanc legem de manumittẽdo, tibi donatario remittere*, igitur à fortiori potuit Princeps D. Cæſar voluntatem ſuã declarare, quoniam in his iuribus, agitur de impedienda libertate, quæ valdè fauorabilis eſt, *l. libertas, ff. de reg. iur.*

57 Neque obſtat *tex. in d. l.* 1. *C. qui ſine manumiſſione ad libertatẽ perueniunt, vbi ſi venditor, qui ea lege ſeruum vendidit, vt intra bienniũ manumittatur*, ſi poſtea voluntatem mutauerit legem ipſam emptori remiſerit, nihilominus libertas ſeruo competit.

Reſpõdemus, legem ipſam locum habere, ſi volũtatis mutatio poſt tẽpus in contractu præſcriptum interuenerit, vt aduertit *Ciphanius in d. l. quoties, n.* 16.

Quartò probat *text. in l. quoties, C. de donat. quæ ſub mod.* in illis verbis, *iuxtà donatoris voluntatem, quaſi voluntas donatoris, tãquam fundamentum vtilis, & nouæ actio-*

actionis , *de qua ibi*.

58 Sed quia *lex ipſa quoties*, difficultatem decidit, ſi benè intelligatur, ad eius perfectã intelligẽtiam, & ad eius genuinum intellectũ, facti ſpecies legis prædictę ponenda erit, præſupponitur ibi, *Titium ea lege fundum Caio donaſſe, vt id poſt decenniũ Seiæ reſtitueret, decennio elapſo, Caius Seiæ fũdum non reſtituit; & Seia mortua erat, cui Catherina ſoror ſucceſſit, quæ petÿt, ſibi ſecundum donationis legem fundum prædictum reſtitui; fuit quæſitum ab Imperatore, qua actione Catherina ipſa Caiũ primum donatarium ad reſtituendum fundum conuenire poſſit, & antequam Imperator reſpõderet quęſtioni, declarat, quid circa hoc, iure antiquo conſtitutum erat, & quid poſtea veteri iure fuerit adiunctum.*

Vt benè Imperatoris intẽtio intelligatur, erit obſeruandum, quod in

59 caſu dictæ *legis quoties*, donatio eſt contractus innominatus, do, vt facias, vt deſumitur ex *l. 22. iuncta gl. C. de donat.* aduertit *Ciphanius in l. 1. num. 5. C. de donat. quæ ſub modo*; ex qua donanti duplex datur actio, ſicquè præſcriptis verbis, vt in ſimili videmus in *l. fin. de rer. permutat. datur etiam condictio ob cauſam, l. 1. & 2. C. de condit. ob cauſam, & d. l. 1. C. de donat. quæ ſub modo*, & illud eſt, quod aſſeritur in *d. l. quoties, ibi eius condictitiæ actionis, vbi glo.* explicat condictione ob cauſam datũ,

60 inter quas actiones hęc conſtituitur differẽtia, per actionem præſcriptis verbis compellitur donatarius ad modum adimplendum, *d. l. fin. C. de rer. permutat. l. 21. C. de donat.* ſed cõdictio ob cauſam datur ad ip-

ſam

ſam rem donatam reuocandam, & repetendam, *l.* 2. C. *de condition. ob cauſam dat.*

61 Altera conſtituitur differentia inter vnam, & alteram actionē; præſcriptis verbis actio oritur ex ipſo contractu, condictio ob cauſam ex æquo, & bono, vt & condictio indebiti, *l. hęc condictio, 66. ff. de cōdict. indeb.* aduertit *Ciſanius, vbi proximè.*

His poſitis, ad reſpōſionē traditam per Imperatorem, ad *tex. in d. l. quoties* deueniēdo, reſpondet ibi Imperator; adducendo illud, quod

62 veteri iure hoc conſtitutum erat, inquiens, *ut ſi donatio hac lege fiat, vt poſt tēpus id, quod eſt donatū, aliæ reſtituatur puta Seiæ, iure veteri, ſi Seia ſtatim ſtipulata fuerit ſibi reſtitui, ſic donatarius deindè non reſtituit, tempore elapſo agit Seia actione ex ſtipulatu, vel condictione certi, iuxta tex. in* §. 1. *inſt. de verbor. oblig.*

63 ſed ſi Seia non eſſet ſtipulata veteri iure contra donatarium agere non poterat, non actione in rem, quoniam nō ipſa ſecunda donataria eſt domina; ſed primus eſt effectus Dominus p rei traditionem, *l. fin.* §. *Lucius. ff. de donat.* Non actione perſonali, quoniam non ipſa, ſed donator cum donataria contraxit, actio autem nobis, nō ex alieno, ſed ex noſtro negotio oritur, *l. quæcunque, ff. de act. & oblig.*

64 Sed nouo iure, ſeù Principum conſtitutionibus, ex æquitate accomodatur ipſi ſecundo donatario actio vtilis, quę donanti competeret, ſi viueret, & eo defuncto hæredibus, ſi in eadē voluntate perſiſterit donans, vt ex *d. l. quoties* deducitur.

Cuius æquitatis in *d.*

l. quo-

l. quoties videtur eſſe color, quod hæc actio vtilis, non directò, ſed per conſequentiam alteri acquiritur; donator enim, qui hanc legem donationi dicit, vt res quandoque Seiæ reſtituatur, nõ directò quærit actionem Seiæ, ſed per quãdam translationem, quemadmodum in fideicommiſſis fit, cũ rogatus ſit, vt rem alicui reſtituat, cui teſtator eam donatam velit, nam, & eo caſu actio in fideicommiſſarium ab hærede transfertur, & ea vtilis dicitur actio, §. *reſtituta, verſ. poſt quod Inſtit. de fideicomm. hæreditatib.*

Deſumitur itaque, quod grauiter errãt illi, qui in caſu *dictæ legis quoties*, in quo in preſẽ-
65 tiarum agitur, qui aſſerunt ſecundo donatario actionẽ acquiri, & proindè nõ poſſe id, ei amplius auferri, neq; à donatore, nec à donatario *l. fin. C. de pact.* nã actio, quæ accomodatur, ex æquo, & bono fuit introducta, & non ex iure aliquo, vt in *d. l. quoties*, quæ actio non prius naſcitur, quam conditio, ſeù modus adimplẽdus venerit, vnde *Vbert. Ciphanius in d. l. quoties*, ita loquitur.

Quæ actio non prius naſcitur, quam conditio, ſiue lex, aut modus adimplendus venerit, & non fuerit adimpletus. At qui remiſſam conditionem, ſiue legem donatarius, vt implere cogatur nõ videtur æquum; & hoc quoq; hic ſubindicari uidetur in l. quoties in verbis iuxta donatoris voluntatẽ, quaſi donatoris voluntas manere debeat tanquam fundamentum huius nouæ, & vtilis actionis. Hactenus *Ciphanius*, & manifeſtius *Ant. Picchard. in §. alteri 19. in ordine, num. 27. inſtit. de inutilibus ſtipulatio-*

tionibus, cuius verba hæc ſunt,

Cæterum quamuis ſuperior communis eo argumento non conuincatur, facilè tamen deduces eam falſam eſſe, pudendumquè omnium eſſe errorem, dũ arbitrantur contra iuris principium noſtri tex. accomodari in d. l. quoties, ſecundo donatario actionem, ſiquidem de ea ſtipulatione, tàm in prima, quã in ſecunda illius tex. parte Cæſares loquuntur, quę inter primum, & ſecundũ donatarium eſſet concipiẽda, ſecundum veteris iuris authoritatem, vt ſecũdo actio competeret ad cõſequendas res à primo donatario adueniente die reſtitutionis faciendæ ſecundo, à donatore præfinito, quo caſu ridiculum eſt dicere, alterum alteri ſtipulando acquirere, cum potius ſibi ipſi, qui ſtipulatur quærat, nec aliquid magis in d. l. quoties recipitur contra noſtrum textum. Nam obſeruare poteris, nullam fuiſſe actionẽ quæſitam ſecundo donatario, aliàs enim fruſtra ſibi accomodari precaretur, laxato iure ſtricto, ſi ei iure communi cõpeteret argum. l. Imperatores, 13. ff. de priuileg. creditor. l. vnica, C. de theſaur. lib. 10. præterquam, quod in ſpecie illius textus non ex pacto primi donatarij, quia potius ex voluntate donatoris, quæ non minus in ſecũdum, quam in primum fuit collocata, ex l. vt hæredibus, 51. ff. de legat. lib. 2. hæc actio non tàm competit, quàm accomodatur ex benigna iuris veteris facta interpretatione à Diuis Principibus, eodem iure ſtricto repugnante, quo attento ſecundus iſte donatarius erat deſtitutus actione; ſecluſa ſtipulatione, quia ſęculo, et ætate Diocletiani, & Maximiani illius reſcripti auctorum, qui ante Iuſtinianum imperium tenuerunt

runt ſine ſtipulatione ex cauſa lucratiua, aut vera rei donata traditione inanis, & vana erat donatio, C. *ſi credendum eſt Iuſtiniano in l. ſi quis argentum,* 35. §. *ſin autem,* C. *de donat.) ac propterea adueniẽte die reſtitutioni prẹfinita, non ſecundo donatario, ſed ipſi donatori ſi viueret, aut eius hæredibus cõdictitia actio ex iuris regulis cõpetebat iux. l.* 1. *&* 2. *iunctis ibi traditis,* C. *de donat. quæ ſub modo, ſed quia proponitur in ſpecie d. l. quoties, donatorem perſeueraſſe in ſua voluntate æquè collata in ſecundum donatariũ, Diui Principes interpoſuerunt benignam iuris interpretationem, iuris cõmunis rigorem laxantes, & æquitatem ſequuti conceſſerunt huic ſecundo donatario actionẽ aduerſus primã, quæ quia ex Principum clementia iure ſtricto repugnante accomodatur, vtilis dicitur, quod aduertiſſe videtur Forcatulus dialogo* 63. *num.* 2. *Lodoyſus Maynus lib.* 1. *actionum cap.* 5. *&* 6. *col. fin. quæ veriſſima illius textus interpretatio. Nã quod nõnulli dicunt competere ibi actionem ſecundo donatario ceſſam, nempè ab ipſo donatore, aduerſus primum donatarium, arg. l. fin.* C. *de hæred. vel act. vend. ridiculum mihi videtur, & totum in diuinatione poſitum, item & contra textum in d. l. quoties, in verſ. ſed cũ poſtea, vbi non ad ceſſionem, quia hoc ſecundum ius commune eſſet, ſed ad benignam iuris interpretationẽ refertur.* Hæc *Anton. Picchard.*

Apparet igitur, in tãtum dari vtilem actionem ex æquitate, inquãtum donans in eadem voluntate perſiſterit, & cõditio, ſeù modus adimplendus venerit, ſed in fideicõmiſſo à Principe D. Cæſare inſtitu-

Digitized by Google

to, eo tempore, quo ſecũda conuẽtio fuit inita, conditio ad huc non venerat, & declarauit, quid ſenſerit in prima tranſactione, ideò, quænam actio Petrę Pulcinæ fuit acquiſita, vnde deſumitur, in quẽ manifeſtum errorem reperiatur Conſultor, qui tã turpiter chartas denigrauit, hinc dixit *Nicolaus Vall. in lib. de reb. dub. in tit. de donat. quem* Ciphanius *in d. l. quoties nu. 29. adducit, vt ſi ſecundus donatarius ante aduentum diei deceſſerit, eius hæredi rem donatam reſtitui non debere, ſed in poſſe donantis remanere, & hoc eſt, quoniam ſecundo donatario ex propria perſona nulla actio acquiritur, ſed illa, quæ donanti competit ex æquo, & bono, ipſi accomodatur, vt in ſimili videmus in l. ſi pater, C. de pact. conuenctis.*

Et admiſſo ſine veri præiudicio in *l. ipsã quoties*, vtilem actionem ſecundo donatario acquiri, tamen intelligitur in caſu, in quo loquitur, nimirum, quando donans rem ſuam actuali-
66 ter donatario, adiecto modo tradidit, vt poſt certum tempus rem alteri reſtituat, ſicquè iure communi permittitur, vt quis rei ſuæ, licet res ſua non remaneat, legem imponat, *l. in traditionibus, ff. de pact. l. legem, C. de pact. l. publia ff. depoſit.* vt obſerua-
67 runt *Bart. Angel. & alij ibi, idem Bar. in l. ſtipulatio iſta, §. ſi ſtipuler, num. 3. verſ. nono fallit, & ibi Imol. in fin. ff. de verbor. oblig. idem Bart. in conſ. 71. lib. 1. Paul. in d. l. ſtipulatio iſta, §. alteri, Bald. Salyc.* & alij adducti per *Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 18. nu. 29.* quibus additur *Iacobus Tomingius deciſ. 23. num. 13. & in dec. 53. num. 24.*

68 Vndè inferunt *Alcia.* & *Couarru.* allegati per *Manticam vbi ſup. vt ſi aliena ſit res, & non propria donantis , & alteri ſtipuletur reſtitui ſtipulationem non valere, monẽtur ex tex. in l. cùm res, C.de donat.* & ducto argumẽto à ſpeciali, probatur in *l.Caius,ff.ſolut. matrim.* itaquè manifeſtè deprehenditur, palàm errare Cõſultorẽ in ſuo modeſtino n. . .vbi per hæc verba inquit, patet in vniuerſum in *d.l.quoties* ſpeciali iure cautum eſſe, vt in contractu donationis alteri per alterum quęratur actio, & conſequenter irreuocabiliter,vt communis ſchola admittit contra Bart. ſiquidem nõ in vniuerſum fauore donationis,ſed tantũ in caſu, quo lex ipſa loquitur, & animaduertit *Reg.Conſiliar.Merlin.in cap.59 ibi in ſpecie textũ n.5. & non iure ſpeciali, vt Conſultor preſupponit, ſed iure communi, quoniã in traditione rei ſua, & ſi adhuc ſua non remaneat, quis legem imponere poteſt*, vt ſupra probauimus.

69 Intelligitur etiã tex. in *d. l. quoties* , quando abſolutè,& irreuocabiliter donatũ fuerit;tunc enim, quod ſemel donatione in me collatum eſt ſine facto meo auferri inuito mihi non poteſt; At verò, quando non abſolutè,neq; perfectè donatur,aliter res ſe habet, vt in ſpecie *Iaſ.in d.S.Flauius , num. 14. verſ.licet, Bart.expreſsè non reſpondeat per textum in l. & ſi quis, S. primo,iuncta glo.fin.ff.de vſufruct. Iacobus Tomincius in d.decif.23.nu.* 13. hoc enim non verificatur in fideicommiſſo,de quo agitur, vt de ſe patet , & clarius inferius demonſtrabitur.

Longior enim in expli-

plicatione *d. l. quoties* ſui, quam quorundam aduerſariorum ſtomachum ferat, ſed quia in ea lege omnem ſuam vim aduerſarij conſtituant, opportunè mihi viſum fuit eam clarè, & ſecũdum veram Imperatoris intẽtionem explicare, & ad oſtendendum in ipſum Conſultorem carmen Ouidij ſupra adductũ in principio verificari.

70 Redeũdo ad doctrinam *Bartoli in d. §. Flauius* dicimus, dato *Bartoli* opinionem veram non eſſe, ſed *Caſtrenſis* contrarium ſentientis, tamen, qui cum *Paulo* ſunt admittunt *Bartoli* doctrinam, quando donatio non purè, ſed ſub conditione perficitur, quia tunc conditione ipſa pendente, licitum eſt conditionem in fauorem tertij appoſitam reuocare, ita *Menoch. conſ.*92.*num.* 74.*& conſ.* 489.*num.*21. *Fabius de Anna in conſ.*52.*num.*7. *Paſchalis de effectibus patriæ poteſtatis par.* 3. *cap.* 7.*num.*44. imò *DD.* ipſi ampliãt aſſumptum, & ſi prima donatio ſit perfecta, ſecũda conditionalis, à fortiori, quando, & prima eſt cõditionalis, prout eſt fideicommiſſum, de quo in præſentiarum diſceptatur, & hoc eſt quoniam cõditio nihil, prout ineſſe *l.cedere diem, ff. de verb. ſign.* & ea pẽdente actio non oritur, *l.conditionales creditores,* 54. *ff.de verbor.ſignif.* cuius verba hæc ſunt, *conditionales creditores dicuntur ij, quibus nondum competit actio, eſt autem competitura, vel qui ſpem habent, vt competat,* & illam particulam *competitura,* exponunt *DD.* & præſertim *ibi Rebuff. in verſ. eſt autem, ideſt eſt actio competitura ſi veniat conditio.*

Admittunt etiã omnes, qui cum *Paulo* contra *Bart.* ſunt, quando adeſt conſenſus donantis, & donatarij, nam tũc tale pactũ in tertij beneficiũ reuocari poteſt, *Bald. in l. cùm à ſocero*, C. *de iur. dot. Alex. et ibi moderni Pariſienſes in add. in conſ. 204. vol. 7. Socin. Grauet. Menoch. Decian. Gabriel, & alij*, quos recenſet, & ſequitur *Ann. in d. conſ. 52. num.* 8. & poſt ipſum *Paſchalis*, vbi proximè, & *Marta in conſ. 8. num.* 50.

Hoc enim eſt in hoc caſu, de quo agitur, nã conſenſu Principis D. Cæſaris, & fratrum, prima, & ſecunda conuẽtio fuit inita, & fortius, nam & ab ipſis vltetioribus vocatis fideicommiſſũ non fuit reuocatum, ſed declarauit Principe D. Cęſar, qui primo in prima conuẽtione ſint vocati.

Ad alia iura accedẽdo, quæ probant, declarationem factam in ſecunda tranſactione validam eſſe, imò potuiſſe Dominum D. Cæſarem in totum primam tollere, & nouã diſpoſitionem facere.

72 Accedit primò *text. in cap.* 1. *de filijs natis ex matrimonio ad morganaticam contracto, & in cap. filij nati, ſi de feudo fuerit controuerſia, vbi ſi tempore contracti matrimonij inter coniuges conuenctũ ſit, vt primogenitus ex ipſis naſciturus ſuccedat, pactum prædictum communi conſenſu coniugum reuocari poteſt*, quem textũ ad hoc aduertit *Iacobin. in tract. de feud. in fin. operis n.* 5. ſequitur *Alberot. in d. cap. filij nati, in fin. Surd. deciſ. 209. n.* 14. *Paſchalis dicto cap.* 7. *à num.* 40. *& Franciſcus Molina de rit. nupt. lib.* 3. *cap. 6. in princip. Paul. de Caſtro conſ. 179. vol.* 1. in ſimili caſu, adducit *ſecundo tex. in l. fæminę*, C.

de

de ſecund. nupt. vbi mulier ea, quæ à primo marito conſequitur, filijs primi matrimonij relinquere tenetur; poteſt tamen vno ex liberis electo cæteros excludere, & licet tex. ille per authenticam lucrum hoc, illius tituli ſit correpta, quantum ad illum caſum, nõ tamen ratio eius penitus ſublata intelligitur, vt aduertit *Arthman. in d. q. 4. num. 37.*

74 Tertiò ſuffragatur *tex. in l. 1. ff. de aſſignat. libertor. iũcta Bartoli doctrina in l. ius iurandi, §. ſi liberi, ff. de operib. libertor.* quem text. ad hunc propoſitũ adducit *Imol. in cap. potuit, de locat. & conduct.* & poſt ipſum *Arthman. in ſupra allegata q. 4. num. 34. deſumitur ex eo, vt dum in operis libertorum communi iure cautum reperitur, vt ſi pater ſibi, & filijs operas liberti ſit ſtipulatus, nihilominus vni ex filijs aſſignare valeat.*

Adducuntur rationes.

77 PRimò, nullus eſt contractus, ita ſtabilis, & firmis, vt mutuo contrahentium conſẽſu ſolui non valeat, *l. 1. C. quando liceat ab empt. diſceder. l. prout quiſque, ff. de ſolut. §. fin. inſtitut. quibus mod. tollitur obligat. l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.* quare licet inter Principiſſam Don Cæſarem, & fratres cõuentum ſit, vt hæreditas ipſius per fideicommiſſum certo modo, & gradatim ad Dominos de Aquino perueniat; tamen nihilominus ab hoc contractu mutuo conſenſu recedere poſ-

ſunt,

ſunt; neque enim veriſimile eſt, eos tam duras leges ſibi imponere voluiſſe, vt eaſdem ſibi mutare non liceret, *arg. legis ſi quis in principio teſtamenti, ff. de leg.* 1. ſed potius eos ſecundum naturam contractus facultatem recedēdi reſeruiſſe, ſiquidem om-
78 nis actus ex natura rei geſtæ interpretationē recipit, *l. ſi vno, ff. locat. l. damni infecti, ff. de damno infecto, l. ſi ſtipulatus, ff. de vſuris, l. ſi legāti ſerui nomine, ff. de leg.* 1. vndè ſequitur, vt tunc demum cenſeantur bona fideicommiſſo ſuppoſita ad Dom. de Aquino vlteriori loco vocatos peruenire, ſi in eadē voluntate Princeps D. Cæſar, & fratres, vſque ad aduentum conditionis perſeuerauerit, vt benè, ſed non ita clarè docet *Iſernia in cap.* 1. *§. & ſi libellum, col.* 3. *de alienatione feudi paterni*, ibi, *& ſic demum habet ſucceſſor, ſi maneat in eodem ſtatu, quod non ſit alienatum, arg. l. cùm quis ff. de ſolut.* & clarius poſt *Iſern.* docet *Camerarius in cap.* 1. *nu.* 32. *an agnatus, vel filius*, & hoc paucis verbis docuit *Bald. in c. inter dilectos, de fid. inſtrum.* qua igitur queſo fronte Domini de Aquino quarto, quinto, & vlteriori loco vocati valeant impedire ſecūdam declarationem factā in ſecunda conuentione, dum ipſam in totum Princeps D. Cæſar tollere poterat.

Secunda ratio deſumitur ex *Bald. in d. cap. inter dilectos*, docet .n. *Bald.* omnes res p̄ quaſcunque naſcentur cau-
79 ſas per eaſdem reſoluantur, & æquum eſt, vt ab eiſdem, & per eaſdē detur generatio, ortus, & occaſus, *§. fin. inſtit. quib. modis tollitur obligat. c.* 1. *de regul. iur. l.* 1.

C. quan-

C. *quando licet ab empt. diſcedere cum vulgaribus*, ſed Princeps Don Cęſar, & fratres fideicommiſſi generationē conſtituerūt, igitur declarationem, & mutationem inducere poterant.

80 Tertia ratio, quando aliquid acquiritur mihi ex facto alterius, per pactum eiuſdem impediri poteſt, ne mihi acquiratur, *l.3.§.1.is pro quo, vbi gloſ. & DD. ff. quod quiſque iur.d.§.Flanius*, igitur illa actio, quæ in ſpecie, & ſub conditione erat acquiſita inter fratres, vlterioribus Dominorum de Aquino, p ipſoſmet fratres per ſecundam cōuentionem tolli poterat, & in ipſa ſecunda non agitur de renouatione, ſed de declaratione, vt pluries diximus.

81 Quarta ratio conuētio inter fratres, eſt ſpecies ſupremi iudicij, nā fideicommiſſum in cōtractibus fieri poteſt, & naturam fideicommiſſi retinet, vt ad libitū reuocari valeat, vt in *d.3. reſponſo* probauimus, deſumitur ex *Oldrad.in conſ.232.ex Cappel.Tholoſ.in deciſ.454.ex Bald. in §.item ſacramenta, de pace, & iuramento firmata*, alios adducit *Franciſcus Molin.in d. cap.6.n.4.Tiraquell.in tractat.de primo genitura, q.8. n.3.* igitur pœnitentia locū habet, *l.non omnis, ff. ſi cert.pet. l.Senatus, ff.de donat. cauſa mortis.*

Authoritates:

82 AD ſupradictorum confirmationem primò, *Oldrad. & aliorū* authoritas adducitur, quos

quos recenſet *Tiraqu. de iure prima genitura, q.68.* concludit *Oldrad. vt ſi coniuges tempore cõtracti matrimonij conſti-*
83 *tuerunt maioratum filio primogenito ex ipſo matrimonio naſcituro, & natis deindè pluribus filijs, poſſint coniuges reuocare maioratum prędictum, & in perſonam ſecundi, vel vlterioris conſtituere, imò non ſolam vterque ſimul, verumetiam vnus ex his, quo ad partem ſuam altero repugnante,* aſſignant rationẽ ſupradicti Pa-
84 tres, quoniam hęc maioratus conſtitutio ſupremi iudicij vim habet, *l. ſi filia, §. ſi pater, ff. fam. herciſcun.* & ſupremum iudicium eſt mutabile, ſicut teſtamentũ *l.4. ff. de adimend. leg.* celebris textus, qui de voluntate non teſtamẽtaria loquitur, ſed quæ vltimi iudicij vim habet, *l. fin. C. de pact.* ibi, *ſi donec vixerit in eadem permanſerit voluntatem,* hanc ſentẽtiam amplectitur *Franciſcus Molin.* alios adducens in *dicto cap. 6. num.* 13. quibus etiam additur *Paſchalis in d. cap. 7. nu. 40. & 41.* adducens *Iacobinũ, Alberotum, & Surdum in d. deciſ. 209. nu.* 14. vbi de magis communi teſtimonium facit, ibi *nu. 9.* extendit, *& ſi maioratus Principis authoritate cõſtitutum fuerit,* & de hoc inferius latiùs dicemus in reſponſionibus tradendis ad conſiderationes per Cõſultorem in fauorem D. Principis Petrę Pulcinæ adductas.

Si hoc eſt in maioratu conſtituto in contractibus, & in actibus inter viuos, nimirum in capitulis matrimonialibus, à fortiori in caſu, de quo agitur, vbi fideicommiſſum fuit cõſtitutum de ſui natura reuocabile.

Se-

85 Secundò, ſubdunt communiter *DD.* vt ſi pater feudum pro ſe, & filio primogenito acquiſiuit, vt valeat deindè pater mutare conſilium, & dare, ſeù relinquere ſecundogenito, *Iſernia in c.* 1. §. *& ſi libellum, de alienat. feud. paterni, Affl. in cap. Imperialem, num.* 75. *de prohibita feudi alienat. per Federicum, Loffred. conſ.* 1. *num.* 163. *& conſ.* 8. *Camerarius in d. cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, verſ. tertia ſpecies, Affl. in pluribus alijs locis, Freccia, Alciat. Thom. de Marinis, Zaſius, Landẽſis, Loriotus, Bercolten. Clarus, Imol. Pinell. Ancharan. Caſtrenſ. Roman. Barbat. Alex. Curtius ſenior, Corneus, Socin. Gozadin. Crot. Cephal. Bertius, Natta*, quos adducit, & ſequitur *Arthma. in d. q.* 4. *nu.* 23. vbi pluribus iuribus, & rationibus aſſumptum cõfirmat, & reſpondet ad omnia, quæ in cõtrario adduci poſſunt, & de communi teſtatur, quibus additur *Ioann. ab Arcedura de feudis cap.* 4 *concl.* 4. *à num.* 48. *Iacob. Tominc. in d. dec.* 53. *Paſchalis in d. cap.* 7. *nu.* 46. vbi ad hoc recẽſet *Petrum de Gregorio de ſucceſſione feudi par.* 3. *q.* 7. *& alios plures.*

86 Tertiò, *Deciani* authoritas accedit in *conſ.* 7. *nu.* 112. *vol.* 1. vbi fideicommiſſum inter viuos conſtitutum, & dato ex eo eſſe ius quęſitum in ſpecię, ipſemet reuocare poteſt, & noua facere pacta, confirmat hoc ex *Bartolo, Bald. & alijs*, quibus addo notabile *Pauli conſ.* 164. *num.* 5. *et ſequenti, in* 2. *vbi Paul.* concludit, *vt ſi facta fuit donatio, hoc addito pacto, vt filius primogenitus tãtum ſuccedat, ſolus donãs, vel donatarius reuocare nõ poteſt, inferens*, quod

L am-

ambo ſimul mutuo cō-ſenſu reuocare poſſunt, adducit ad hoc *Deciū*, *Aluerot.et alios*, à fortiori in caſu, de quo agitur, vbi reuocatio non adeſt, ſed declaratio.

87 Quartò, *Abbatis* authoritas ſuffragatur in *conſ.*48.*par.*2.conſuluit *Abb.vt ſi vxor*, *& maritus mutuam fecerunt donationem, hoc adiecto pacto, vt poſt mortem eius, qui ſuperuixerit, perueniat ad fratrem mariti, qui quidē frater erat preſens, et acceptauit, non obſtante acceptatione illa, ut valuerint pactum prædictum reuocare.*

88 Quintò, ſtringit *deciſio Cappellæ Tholoſanæ* 454 vbi fuit deciſum, vt pactum factum in cōtractu matrimonij, vt primogenitus ſuccedat, vt pro libito contrahētium mutari valeat, adducit *tex. in d.l.fin. iuncta gloſ. in verb. perſeuerauerit, C.de pactis, & in l.*1.*C.ſi mancipia ita fuerint alienata*, ſequitur *Decian.in d.conſ.*7.*num.* 113.

89 Sextò, facit ſententia *Baldi in conſ.*383.*vol.*2. quem ſequitur *Tiraqu. de iure prima genitura, q.* 8.*Decian.* *& Franciſcus Molin.* vbi proximè, cō-cludit *Bald.* vt ſi quis Titio fundum ſub hac lege donauit, ſi donatarius ſine liberis deceſſerit, fundus ipſe ad aliū perueniret, licitum eſt donāti in præiudicium illius, ad quem fundus poſt mortem donatarij peruenire deberet, reuocare, per *l.*3.*ff. de ſeruis exportand. per l.ſi pecuniam*, §.*ſi ſeruum*, *de condit.cauſa data, & cauſa non ſequuta.*

Ex iuribus rationibus, & authoritatibus ſupra adductis, apertè deſumitur, vt ſiuè conuētio inita in anno 1632 ſiuè ſit declaratio, ſiuè variatio, ſiuè expreſſa-

re.

reuocatio, validam eſſe
90 in fauorem D. Ioannis
in pręiudicinm aliorũ
in prima conuentione
vocatorum, & fortius
ſi addantur conſiderationes ad hoc à nobis in tertio reſpõſo adductæ, qua aduerſarius Conſultor non intelligens, vt verè ipſe fatetur, cùm confutare non valeret ſophiſtica verſutia pergit elidere, ingrediendo materiam interpretationis, & eius ſpecies connumerãdo; nimirum reſtrictiuam, ſiue coarctatiuam, connexiuam, declaratiuã, extẽsiuam, ſeu ampliatiuam, poſitas per *Bart. & alios in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur.* ad caſum noſtrum nullo modo pertinẽtes; nõ animaduertens, miſer, hos terminos doctrinaliter poſuiſſe *Bartolum*, quando agitur de interpretatione legis communis, vel municipalis, ab interpretibus conficienda, ſed non quando ipſemet legiſlator legem à ſe conditam declara-
91 re intendat, quia tunc
interpretatio ipſa, quomodocunque, & qualitercunque facta ſit attẽditur, *Innocent. in cap. cũ Eccleſia, verſ. ſed dices, de except.* quem ſequitur *Bald. in l. preſcriptione, col. fin. verſ. præterea, C. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam, Angel. & Feli.* quos adducit, & ſequitur *Grammat. in dec. 65. num. 77.* deſumitur ex *cap. cùm veniſſet, de iudic.*
92 ratio eſſe poteſt, nam
illud, quod iure declaratum eſt, certum, & indubitatum eſſe dicitur, *l. ornamentorum, vbi Bar. ff. de aur. & arg. leg. l. ancillæ, C. de furtis.*

Et antequã vlterius progrediamur, obiter hic erit notandũ, quod quando Princeps, vel
93 legiſlator leges antiquas declarat, lex illa

non noua dicitur, ſed veterum legum ſubſtātia, arg. *l. adeò cum quis, ff. de acquir. rer. dom.* vndè ſequitur diſpoſitio tituli *authenticorum*, *vt factæ nouæ conſtitutiones*, vt certum tēpus ſit expectādum, ad hoc, vt noua lex ſubditos, liget, declarationē non comprehendat, quam Princeps circa legem veterem facit, vt eleganter, doctèque explicat *Ceruantes in præfationibus Taurinarum legum à nu.* 20. & hoc eſt, quod inquit *Bald. in l. non dubium, C. de ll.* dicens, *in plus ſe habere declarationem, quam con-*
94 *ſtitutionem*, quoniā declaratio, & preterita etiam reſpicit; conſtitutio verò ad futura extēditur *Baldum* ſequūtur *Auiles, et alij*, quos adducit, & ſequitur *Cernātes paulò ante allegatus, nu.* 23. & ſi terminos interpretationis poſitos per *Bart. in d. l. omnes populi* extendere velimus, ad hominis priuati diſpoſitionem dicimus, eos eſſe neceſſarios, quādo alius teſtatoris, vel alterius diſpoſitionē declarare intendit, nō autem, quando ipſemet teſtator, quia tunc alia
95 interpretatio non eſt neceſſaria, *l.* 3. *C. de libe. præterit.* cuius verba hæc ſunt, *Si quis filium proprium ita exhæredauerit: Ille filius meus alienus à mea ſubſtantia fiat. Talis filius ex huiuſmodi verborum conceptione, nō præteritus, ſed exhæredatus intelligitur. Cū enim manifeſtiſſimus eſt ſenſus teſtatoris: verborum interpretatio nuſquam tātū valeat, ut melior ſēſu exiſtat, l. ex facto 2. huius nominis, §. rerū, ff. de hæred. inſtit. l. Labeo, ff. de ſuppellett. leg.* concordātes adducit, & ſequitur *Simon. de Petris de inter-*
96 *pret. vltim. volun. lib.* 1. *in-*

interpret. 1. *dubitat.* 3. *ſolut.* 5. *nu.* 1. ita loquitur, *quando enim teſtator ſeipſum gloſat, & mentem ſuam declarat nunquam itur ad interpretationem*, additur *Card. Mantic. de coniectur. lib.* 3. *tit.* 1. *et de tacit. & ambiguis conuent.*

Immò diſponens, declarationem ipſam, alteri committere poteſt *l. Theopompus, ff. de dot. præleg. de* Petris, & *Mantic. vbi proximè.*

In difficultate, de qua agitur Princeps D. Cæſar ſeipſum declarauit, & gloſauit, cùm non fuerit ſua voluntas in prima conuẽtione inita in anno 1630.

Miror æquidem, quomodo ipſi Cõſultori filãtia imponere potuit, vt non cerneret, quod peritorum hominũ, vel iuditium, vel naſum ſit habiturus.

In eodem loco Cõſultor, vt canis iterum ad vomitum redit, inquiens, nunquam inueniri, neque de perſona in perſonam extentionem fieri, & patrem repreſentare filium, vel ingredi in locum filij, & filiorum appellatione nepotes venire, nam ſupra probauimus dictum ipſius confundi, dum iuris terminos cõfundit, ad ibi dicta amicum lectorem remittimus.

Inquit etiam ibi, inaniter ſtuduit D. Coſcia, terminos declaratorios in contingenti quæſtione applicare, ac tot inſtantias cumulare, habentes locum in ſolis pprijs terminis declarationis, & ſic extra materiam, nec in concreto, cum de abſoluta variatione, & extentione agatur in hoc caſu, terminiq; ſunt ſatis diuerſi, longèq; diſtans vnus ab altero, & parcat mihi, eſt ſiquidem is (fateor)

Digitized by Google

teor) magiſter communis, & ego, ne dum vti talem agnoſco, verum, vti magiſtrum, & dominum veneror, & colo, *ſed quãdoq; etiam bonus, dormitat Homerus*. hæc aduerſarius Conſultor.

97 Inaniter certè apud ipſum, qui vera principia non intelligit, & interpretationis terminos ad caſum noſtrum nullo modo pertinentes adducit, inquantum ibi inquit, ſed quandoque bonus dormitat Homerus, euenit Conſultori, & mihi, illud quod euenit *Euguinario Baroni*, *qui in §. ſi quis ancillas, Inſtit. de legat.* terminos iuris, neque illius text. diſpoſitionem intelligens, non erubuit ibi dicere, Dominum Iuſtinianum dormitaſſe, dum cõtrarium legitur, vt ipſe prȩſupponit in *l. 5. ff. de fund. inſtruct. & inſtrum. legat.* vndè moderni ſcriptores in eodem loco aſſerunt, quod nõ ſolum Euguinarius dormitauit, ſed etiam ſe inebriauit, & meritò illud vulgare adagium, *quandoque bonus dormitat Homerus*, vertunt in eum, vt plurimum ignarus debacchatur Homerus, credo, quod me intelligas amice Lector, magno apparatu deduxit Cõſultor ad ſpecies interpretationis, ſed inaniter, vnde cum Horatio ſciſcitari liceat,

amphora capit Inſtitui, currente rota cur vrceus exit.

Finis Secundæ Partis.

TER-

TERTIA PARS

SVMMARIVM.

1 TExtus in l.quoties C. de donationibus, quæ ſub modo, *quem Aduerſarius pro ſe adducit contra ipsũ probat, & remiſſiuè.*

2 Bartoli doctrinam in l.qui Romæ, §. Flauius, ff. de verborum obligationibus, *quam Aduerſarius falſam eſſe aſſerit, magis cõmunis, iuris conſona eſt, remiſſiuè.*

3 *Pro infante quis acceptare poteſt, quando infans eſt certus, at ſecus incertus, & actus conditionalis eſt.*

4 *Nõ entis nulla ſunt qualitates.*

5 *Conditio nihil ponit in eſſe.*

6 *Poſſunt coniuges pactum in capitulis matrimonialibus appoſitum reuocare, remiſſiuè.*

7 *Decretum Iudicis, & Principis authoritas actum reuocabilem, in reuocabilem non reddit.*

8 *Maior eſt authoritas Principis, quam Mag. Curiæ Vicariæ.*

9 *Dato fideicommiſſum eſſe maioratum, adhuc de iure communi, cõſtituẽs reuocare poteſt.*

10 *Explicatur in quibus terminis loquatur* tex.in l. vbi ita donatur, ff. de donationib. *cauſa mortis.*

11 *Explicatur quando quis dicatur actũ reuocare.*

12 *Clauſula in donatione appoſita, promiſit donãs ratam, firmam, & non contrauenire, &c. donationem cauſa mortis, inter viuos non reddit.*

13 *Clauſulę executiua in* con-

contractu appoſitæ naturam actus non mutant.

14 *Teſtator promittẽs fideicommiſſum nõ reuocare, adhuc poteſt reuocare, & promiſſio ipſa inreuocabilem fideicommiſſum non reddit.*

15 *Nemo legem ſibi dicere poteſt, à qua deinde nõ liceat recedere.*

16 *Iuramentum actum reuocabilem, inreuocabilem non reddit, & regulatur ſecundum naturam actus.*

17 *Quod extenditur, et ſi fuerit promiſſum de non reuocando.*

18 *Iuramentum non tollit diſpoſitionem* legis ſi vnquam, C. de reuocandis donationib.

19 *Conſenſiens in renũciatione, quę per alios perficitur de ſua hæreditate, vt pactum valeat, neceſſe eſt, vt cõſẽſiens, vſque ad mortem perſeueret.*

20 *Acceptatio Notarij non operatur, ut actus reuocabilis, & inreuocabilis efficiatur.*

21 *Nemo pręſumitur legem ſibi dicere, à qua non liceat deinde recedere.*

22 *Explicatur quod nam dicatur ius quæſitum.*

23 *Aſſenſus regulatur ſecũdum naturã actus, vbi interponitur.*

24 *Teſtamentum Principis authoritate confirmatũ adhuc reuocabile remanet.*

25 *In aſſenſu attenditur tempus impetrationis, & non celebrati cõtractus.*

26 *Contractus celebratus in anno* 1632. *non eſſe nouam diſpoſitionem, ſed primæ trãſactionis declarationem.*

27 *Explicatur* tex. in l. his ſolis, C. de reuocandis donationibus.

28 *Lex noua declarãs legem antiquam, lex noua nõ dicitur.*

29 *Peccare non dicitur, qui actũ canone permittẽte facit.* Pro-

30 *Promiſſio de non reuocando, actum reuocabilem, inreuocabilem nõ reddit.*

31 *In claris non indigemus coniecturis.*

32 *Maſculus vſque ad annũ* 60. *regulariter eſt habilis ad generandũ.*

33 *In caſu* legis duo ſunt Titij, ff. de teſtamentaria tutela *legatum valet, ſed defectu probationis non debetur.*

34 *In caſu legis prædictæ legatum debetur, quãdo vnus ex duobus eſt magis pauper, aut in conſanguinitate cõiũctus.*

35 *Viduitas quando agitur de patrimonij cõſeruatione, & familiæ augumento, magis in conſideratione habetur.*

TERTIA PARS

In qua reſoluuntur rationes aduerſus Don Ioannem adductæ.

1 DIſpiciamus, quas rationes aduerſarius in fauorē Excellentiſſimi Principis Petræ Pulcinæ fabricauit, quæ ridiculæ ſunt, & in diuinatione poſitę, adducit primo *tex. in l. quoties, C. de donat. quę ſub modo*, quæ tantum abeſt, vt in fauorem ipſius Principis probet, ſed potius oppoſitum, vt conſtat ex his, quæ diximus in *2. par. à nu. 58.*

Inquit etiam *Bartoli* doctrinā in *d. §. Flauius* falſam, & ab omnibus
2 reprobatam eſſe, & in eodem loco demōſtrauimus ab omnibus *Bartoli* ſententiam eſſe receptam, & pauciores eſſe contra *Bartolum*, & recedentes, cum *Bartolo* ſunt, quando donatio eſt facta ſub cōditione, & ante cōditionis euētum, conditio in fauorē tertij appoſita reuocatur, idem eſt, quādo cōſentit idem donatarius, vt donans cōditionem ipſam reuocare valeat, vt ibi eſt videre, ſicquè in quæſtio noſtra, dum fideicōmiſſum ſub conditione ſit ordinatum, ſi filia Principis D. Cæſaris cum vno de familia de Aquino matrimonium non contraxerit, *Bart.* contradictorem non habet.

Se-

Secunda ratio ab aduerſario adducta in eo verſatur, in quarto gradu vocatorum, erant etiam filij infantes, nimirũ fratres Principis Petræ Pulcinæ, ſed fauore infantium conſtitutum eſt, vt alius pro ipſis donationẽ acceptare poſſit.

3 Reſpõdemus, aſſumptum Conſultoris locũ habere, quãdo actus directè, & purè in fauorem infantis perficitur, in quibus terminis loquũtur iura per aduerſarium adducta, at verò quando actus eſt cõditionalis, & perſona infantis, in quam actus dirigitur eſt incerta, vt ipſemet Conſultor fa-
4 tetur infra *n.* . . alius pro infante acceptare non poteſt, quia nõ entis nullæ ſunt qualitates *l. eius qui, ff. ſi cert pet.* & dato per acceptationẽ nomine infantis factam aliquid eſſe acquiſitum, tamen ex declaratione deindè facta, illud tollitur cum *Paul. de Caſtr. Decio, Riminaldo iuniore, Surdo, Nigro, Fontanell. & alijs probauimus in d. reſponſo 3. num.* 22. & fortius reſponſio tollit rationem aduerſarij, cum ex fideicommiſſo, de quo agitur, nullum
5 ius pendente conditione fuit acquiſitum infãtibus, & alijs, vt conſtat ex his, quę pluries diximus, & apertius inferius dicemus in reſpõſione aliarum rationũ ab aduerſario adductarum, vndè malè aſſerit eſſe acquiſitum ius irreuocabiliter infãtibus, dum conditio nihil ponit in eſſe, & conditionalis creditor nullum ius, & nullam actionem habet, vt in *l. conditionales creditores, ff. de verb. ſignif.* quam ſupra probauimus.

Tertiò, ad Conſultoris mẽtem aliud ſuffraga-

gatur, Princeps Petræ Pulcinæ, tàm nomine ſuo, quàm fratrum, fideicommiſſum acceptauit, imò ad validitatẽ, decretum M.C.V. interponere fecit, vndè pręſupponit ex hoc irreuocabilitatem induci.

6 Ratio hæc confunditur ex his, quæ ſupra diximus *num.* 87. ex doctrina *Abbatis in cõſ.* 48. *par.* 2. quẽ ſequitur *Decian. in conſ. 7. à n.* 112. *uol.* 1. conſuluit *Abbas*, & in fortiorib. terminis, vt ſi maritus, & vxor donationem fecerunt hoc adiecto pacto, vt poſt mortẽ eius, qui ſupſtes fuerit donatũ pueniat ad fratrẽ mariti, q quidẽ frater præſẽs erat, & pactum acceptauit, vt

7 non obſtante acceptatione illa, valuerint cõiuges pactum prædictũ reuocare, & decretum Mag.C.V. actum de ſui natura reuocabilem, irreuocabilem nõ redit, nam, etſi in inſtitutione maioratus Principis authoritas interueniat, adhuc reuocari poteſt, vt benè probat *Tiraqu. in d. quæſt.* 68. & *Franciſcus Molin. in d. q. 6. num.* 11. & de hoc plenius infra dicemus, & tamen,

8 cui dubium eſt Principis authoritatẽ maiorẽ eſſe, quam decretum M.C.V. vt in *l. omnium*, vbi communiter *DD. C. de teſtam.* & ipſemet Conſultor hoc affirmat *verſ. 4. tit. vlt.*

Quartò, pręſupponit aduerſarius inſtitutionem factam per Principem D. Cæſarem eſſe maioratum, & nõ fideicommiſſum, vt ſucceſſiuè reuocabilem, licet in Hiſpania ſit irreuocabilis.

Reſponſio patet ex his, quæ diximus in *d. reſponſo* 3. *à nu.* 38. vbi ex verbis teſtamenti, & tranſactionibus ibi adductis, apertè conſtat

eſ-

eſſe fideicommiſſum,& non maioratum,& dato eſſe maioratum, & ſeclusis legibus Hiſpanicis,adhuc per iſtos fratres, inter quos principaliter fuit conſtitutus maioratus de communi conſenſu reuocari potuit, licet in conſequētiam potuiſſet venire damnum alijs, nō principaliter, ſed in conſequētiā vocatis,vt clarè patet ex his,quę ſup.attulimus; & illud q̀ prȩſupponit Aduerſarius eſſe promiſſum in trāſactione,fideicommiſsū non reuocare, hoc in tranſactione non legitur,& dato reperiri, nō per hoc ſequitur fideicōmiſſum eſſe irreuocabile, quoniam pactū de non reuocādo, actū reuocabilem,non redit ipſum irreuocabilem
10 quoniā diſpoſitio *tex. in l. vbi ita donatur* vindicat ſibi locum in caſu,in quo loquitur, nimirum in donatione cauſa mortis, & non in alio, & hoc eſt quoniā per pactum de non reuocando, donatio cauſa mortis cōuertitur in aliam ſpeciem ſimilem ſub eodem genere cōtētam, nimirum in donatione inter viuos,ſed quando pactum de non reuocādo apponitur in contractu de ſui natura reuocabile, ſi nō valeat tranſire in aliam ſpeciē, ſimilem naturam reuocabilitatis nō mutat, & tanquam pactum cōtra naturam adiectum non tenet, *l. cùm precario ff. de precario*, in proprijs terminis *Bart. in d. l. vbi ita donatur*, *Bald. in l. ſi pater, in 2. lectura. ff. de adopt. Gomeſ. in lib. 2. variar. reſolut. cap. 4. n. 22.* ſed pactum in fideicōmiſſo,de quo agitur adiectum nō reddit fideicommiſſum irreuocabile, dum non datur fideicommiſſum irreuo-

no-

uocabile, & dato eſſe maioratum, pactũ prædictum, irreuocabilem maioratum non redit.

Augetur reſponſio,
11 hic non agitur de reuocatione maioratus, nam tũc dicitur reuocari, vt in *d.3.reſpõſo n.48. ver. 2. cũ Petro Peralta* pbauimus, in quantũ aufertur maioratus conſtitutus in fauorẽ vnius familiæ, in aliam transfertur, at ſecus ſi ab vna perſona eiuſdem lineæ aufertur, & in aliã tranſferatur.

Et in eo quid aduerſarius inquit, vt ſi in aliquo actu inter viuos, ſiuè vltimæ voluntatis clauſula adiecta reperiatur, promiſit donans habere ratum, gratum, & non cõtrauenire, &c. tranſire diſpoſitionem in cõtractu inter viuos, & irreuocabilem fieri, verum non eſt; contra-
12 rium tenet *Bald.* quem adducit, & ſequitur *Alexand. in l.quæ dotis, num. 11. & ibi Claudius nu. 9. ff.ſolut.matrim. Gulielm. de Benedictis, in cap. Raynutius, in verb.teſtamentum, 4.nu.27. Socin. iun. in l.2.num.40.ff.de leg.1. in l.qui Romæ, §.duo fratres, num. 44. ff. de verb. oblig. in conſ. 114.nu.15. vol. 3. Coraſius in l.vbi ita donatur, num.4. Corneus conſ.126. num. 10. vol.1. Crot. in l.ſtipulatio hoc modo concepta, nu.80. ff.de verb.oblig. Molin. de prima genitura, lib.4.cap. 2.num.46. Ruin. conſ.51. n.14. & conſ.170.n. 14. vol. 2.* & ſi me nõ lateat eſſe plures in contraria ſententia, ſed eorũ opinio locum habere poſſit quãdo clauſula prædicta eſſet appoſita in diſpoſitiuis, & non in exequutiuis, & hoc eſt, quoniam clauſulæ exequutiuę principalẽ diſpoſitionem mutare nõ poſſunt, *clement. 1. de prębend.* ita in proprijs

ter-

13 terminis in materia *d. legis ubi ita donatur*, *Dec. in l.fin.nu.*21. C.*de pact. in l.non omnis, num.*11. *ff.ſi cert.pet.*& cõſ.306.*n.* 7.*et conſ.*470.*in princip. & conſ.*521.*propè finem*, *Niger in l.*1.§.*ſi quis ita num.*44.*ff.de verb. oblig. Andr.ab Erea de pact.nu.* 503.*Couarru. in rubr.de teſtam.in* 2.*par. num.*13. *Gomeſ.in d.cap.*4.*nu.*22. *Riminald. inn. inſtit.de donat.in princip.à nu.*11. *& conſ.* 50. *nu.*45.*Matthienſis in lib.*5.*recompilationum tit.*10.*l.* 7. *gloſ.* 1.*num.*14.*Gabriel in tit. de iur.iur.concluſ.*9.*n.*4.

Et in quãtum aduerſarius, inquit, vltimam voluntatem effici irreuocabilem per clauſulã prædictam falſiſſimum eſt, immò neque pactũ
14 de non reuocando fideicommiſſum irreuocabile non facit, ſed adhuc propriam naturam retinet ex ratione *l.ſi quis,in principio,ff.de leg.*3.*expreſſè Socin. in conſ.*114.*num.*10. *vol.*3. *Matthienſis vbi ſup.n.*20. *Gulielmus de Benedictis vbi ſup.n.*27. *Valenzuel. conſ.*63.*num.* 34. idem clarius ſentiunt *Græci interpretes in d.l. vbi ita donatur* dicentes, deci-
15 ſionem illius *tex.* non procedere in legatis, quoniam in illis nemo poteſt ſibi legem dicere, à qua non licet recedere, *d.l.ſi quis,in principio*, quinimmò ex eadẽ concluſione concludũt *Gulielmus de Benedict. Matthienſis, & aly ſuperius allegati*, vt ſi donatio cauſa mortis cũ pacto de non reuocando in codicillis, vel teſtamento conficiatur, reuocabilem remanere, & diſpoſitionem *tex. in d.l.vbi ita donatur* non vindicare ſibi locum.

Quintam rationem, quã aduerſarius adducit in fideicommiſſo inſtituto iuramentum inter-

ter-

ternenit,ſed iuramentū de ſui natura contractū reuocabilem,irreuocabilem redit,igitur non potuit Princeps D. Cęſar fideicommiſſum in prima conuentione inſtitutum, deindè in ſecunda reuocare.

16 Reſpondemus cōſultoris aſſumptum verū non eſſe, vt docēt *Dec. in d.l.non omnis, nu.* 10. *Couarr.de teſtam.part.*2. *num.*13. *Ciphanius in d. l.quoties,num.* 18.*ſingulariter Natta in cōſ.*577. *num.*9. *Frāciſcus Molin. in d.q.*6.*à nu.*19.*vbi nu.* 21.*propè finem* de communi,& magis communi teſtimonium facit.

Ad hoc adducitur illud commune,iuramētum recipit eaſdē conditiones, quas habuit principalis obligatio, *l. fin.vbi Bar.C.de non numerat.pecun.l.ſi libertus, ff.de operis libertorum,& Angel.in conſ.* 315. quē adducit *Natta vbi ſup.* inquit,*non in plus extendi iuramenti potentiam, quam extēditur promiſ-*

17 *ſionis virtus*, *Speculator in tit.de arbitris*,§.1 *ver. arbitrator verò*, & iuramentum in vltimis voluntatibus impoſitum, quæ de ſui natura ſunt reuocabiles, nō operatur,vt irreuocabiles efficiantur, & ſi expreſsè fuerit promiſſum de nō reuocando, *Bart.in d.l. ſi quis, in princip. colum. fin.Angel.Alex.* Bald. *& plures alÿ, quos recenſet Natta in d.conſ.*577. *nu.* 10.*vol.*4.*Decian.in dicto conſ.*7.*num.*114.*vol.*1.

18 Hinc videmus beneficium *legis ſi vnquam, C.de reuocand.donat.* nō impediri, & ſi in donatione iuramētum cum promiſſione de non reuocando ſit adiectum, *Tiraquell. ibi in præfat. num.*179.Cappel.*Tholoſan.in deciſ.* 454.*in fine, Boerius in deciſ.*204.*nu.* 11.*&* 21.*Franciſcus Molina*

lin. vbi proximè nu. 21.

19 Accedit & alia ratio, ad hoc, vt iuramentum obliget in promiſſione de hereditate viuentis, neceſsè eſt, vt ipſe viuẽs vſque ad mortem perſeueret, aliàs iuramentum eſt contra bonos mores, vt notatur in *l. fin. C. de pact.* & ſucceſſiuè non eſt obligatoriũ *cap. non eſt obligatorium, de reg. iur. in* 6. ita in ſpecie *Molin. vbi ſup. num.* 21. *in fin.*

Mouetur 6. ibi num. . . in fideicommiſſi inſtitutione adeſt ſtipulatio Notarij, & acceptatio pro abſentibus, quæ operatur, vt actus irreuocabilis efficiatur.

20 Reſpõdemus Notarij acceptationem, in caſu de quo agitur non operari, vt actus de ꝑ ſe reuocabilis nõ ꝑmaneat reuocabilis, imò & ſi cũ ipſis vlterioribus eſſet cõfecta ſtipulatio, quoniam ſtipulatio regulatur ſecundum naturam actus vbi interponitur, *l. 1. §. ſi quis ſub conditione, ff. vt legator. nomine caueatur, l. ſi ſtipulatus, in princip. ff. de vſuris.*

Vnde videmus, quod licet in donatione cauſa mortis ſtipulatio interueniat, adhuc ex pœnitentia reuocari poteſt, *l. Seia, ff. de dot. prælegat.* in ꝓprijs terminis *Natt. in d. conſ.* 577. *nu.* 7. *&* 8.

Addit & aliud ad ſuę ſententiæ confirmationem, tempore celebratæ primæ conuẽtionis, fuit acceptata conuentio à Domino D. Iacobo, & Domino D. Franciſco, vndè præſupponit acceptationem ipsã ſufficere, ad hoc vt ius Domino Principi Petrę Pulcinæ acquiſitum dicatur.

Ridicula quidem cõſideratio, potius contra Conſultorem facit, quã in fauorem, quoniam non eſt veriſimile, vt

N ſu-

ſup.diximus p̃dictos Dominos cõuẽtionẽ acceptaſſe cõtra ſe ipſos,& ſibi tam duram legẽ imponere,vt à conuentione recedere nõ liceret, arg. *tex. in l. ſi quis, in*
21 *princip*.& conuentionẽ videntur acceptaſſe ſecundum naturam ipſius cõnuentionis,*l. ſi vno, ff. de locat. & conduct.* diximus ſupra in prima ratione pro Domino D. Ioanne adducta,& licet ex pacto ſupradictorũ fuiſſet quæſitum ius in ſpe,tamen ipſimet,quorum facto,& pactis fuit ius quæſitum, potuerũt mutuo conſenſu reuocare,& noua facere pacta,vt cum *Bart.*& alijs concludit *Decian. in cõſ. 7. num.* 112.& ius quæſi-
22 tum dici non poteſt, quoniam illud propriè dicitur ius quæſitum, quod de præſenti quæſitum eſt , adeò vt eo tunc vti, & frui poſſit, *§. ſingulorum, Inſt. de rer. diuiſ. l. 1. & tota tit. ff. de acquir. rer. dom. Pariſ. in conſ. 9. num. 91. vol. 2. & Decian. vbi ſup. num.* 109. alia cõſideratione mouetur prima cõuentio aſſenſu fuit cõfirmata igitur irreuocabilis.

Reſpondemus cõfundit ex his,quæ ſupra diximus in ſuperioribus, & in *d. reſponſo* 3. *in fin.* nimirum aſſenſum regulari ſecundum natu-
23 ram actus,vbi interponitur, vltra ibi allegata, adduntur *Frecc. de ſubfeudis lib. 2. authoritate* 1. *q.* 2. *num.* 14. *Regens de Aponte conſ.* 64. *nu.* 30. *vol.* 1. *Regens Rouit. in deciſ.* 84. *num.* 7.

24 Hinc videmus teſtamentum authoritate Principis firmatum irreuocabile nõn fieri, *l. omnium, vbi Bart. Bald. & reliqui, C. de teſtam. Molin. in d. cap. 6. nu.* 55. *& Ludouic. Molin. de prima genitura, lib. 4. capite 2. num.* 2.

Secundò reſpondemus,aſſenſum Regium in negotio, de quo agi-

tur

tur primo fuiſſe ſpeditum per D. Ioannem, quam per Principē Petræ Pulcinæ, ſicquè circa aſſenſum ad validitatem actus, non tēpus celebrati contractus attenditur, ſed impetrati
25 aſſenſus, *Afflict. in cap. Imperialem, nu. 39. & ibi Loffred. de prohibita feudi alienatione per Federicum*, allegat *Bart. in l. ſi aliena res, ff. de pignorib. idem Afflict. deciſ. 286. & 385. Anna in cap. 1. num. 220. de vaſallo decrepitę ętatis, Franc. deciſ. 86. & 75. in nouiſſima impreſſione, Regens Rouit. deciſ. 48. num. 1. & pragmatica 1. num. 18. de fide, & authoritate memorialium.*

Et in eo, quod aſſerit in 4. inſpectione; nimirum eſſe denegandum officium iudicis ab ipſo D. Ioanne imploratum, dum non ipſe, ſed filij in fideicommiſſo fuerunt vocati, vndè extēſio non efficitur de perſona in perſonam.

Reſponſio patet ex his, quæ pluries in ſuperioribus diximus, ſicq; hic non agi de extēſione, ſed de comprehenſione, & dato de extenſione tractari adhuc fieri, de perſona in perſonam propter rationes, quas ibi cōſiderauimus, & hic non agi de repreſentatione, ſeu ſubrogatione, vt aduerſarius præſupponit.

Ad ſecundam conſiderationem in 4. inſpectione ab ipſo adductā, reſpondemus eam cōfirmare omnia, quæ in 3. reſponſo diximus, ſicquè non eſſe nouam diſpoſitionem geſtam in anno 1632. ſed meram eorum declarationem, quæ in prima conuētione tacitè, & virtualiter continebātur, vt ſępiùs diximus, maior ratio in fideicommiſſo, de quo agitur in D. Ioāne, quā

in filijs ipſius, vndè ſequitur, quod licet in verbis conuẽtionis initæ in anno 1630. de ip-
26 ſo D. Ioanne mentio non efficiatur, tamen virtualiter, & tacitè de ipſo mentio facta cẽſetur, vltra iura, & authoritates in ſuperioribus allatas, accedit celebris *tex. in l. his ſolis, C. de re-*
27 *uocãd. donat. habetur ibi licere matri, qui filio irreuocabilem donationem fecit per ingratitudinem donatarij reuocare, niſi inquit text. ad ſecũdas nuptias mater ipſa conuolauerit, & quia dubitari poterat, quid ſi mater ad ſecũdas nõ tranſierit nuptias, ſed turpiter viuat, et tex. per hęc verba reſpondit; De cęteris autem, quę portentoſa vilitatis, obiectaq. pudicitia ſunt, ſatis etiam tacitè cautum putamus*, ſicquè ex identitate rationis non expreſſum in diſpoſitione cõtinetur, vndè cõſultò Princeps D. Cæſar de declaratione facta in anno 1632. in ſuo teſtamento mentionem non fecit, quoniam illa non eſt noua diſpoſitio, ſed illamet, quæ in diſpoſitione declarata continetur, & quis declarando, actum nouum non facit, ſed illud quod in primo cõtinebatur, detegit, aperta ſunt iura in *dicto 3. reſponſo* adducta *num.* 10. vt in ſimili diximus ſupra, lex noua declarans legem anti-
28 quam, legem nouã nõ eſſe, vt ſucceſſiuè non comprehendi in diſpoſitione *tituli authenticorum, vt facta noua conſtitutiones*, & ſi in teſtamẽto Princeps D. Cæſar de declaratione mentionẽ feciſſet, campum diſputandi relinqueret, an eſſet noua diſpoſitio, declaratio, de qua agitur, & de cõfirmatione facta per Regium aſſẽſum, vt ſupra demonſtrauimus nulla erit habenda

benda ratio ad irreuocabilitatem inducendã, cùm hic non agatur de reuocabilitate, ſed de declaratione cõprehenſiua, & non extenſiua.

Neque obſtat illud, quod ipſe conſultor in *d.4.inſpectione, in 3.conſideratione* inquit, repugnare inæqualitatẽ ætatis, & malos euẽtus, qui vt plurimum ex matrimonio in gradu prohibito contracto euenire ſolet, nam inęqualitas ipſa iam erat nota Principi D. Cæſari, & ſufficit actũ fieri licitè ſecũdum legis diſpoſitionem & Summi Pontificis diſpẽſationem, licet deindè aliquid mali cõtingere valeat, *arg. tex. in d.l.fideicõmiſſo*, & eorum, quæ ibi notantur *C.de tranſact.* & in hoc

29 nullus euentus malus conſiderari poteſt, dum nullũ conſideratur peccatum, & diſpenſatio Summi Pontificis omnem ſcrupuloſitatẽ tollit, & peccare non dicitur, qui canonis authoritate peccat, *cap.deinde 26.diſtinct.*

30 Et in quãtum aduerſarius inquit, in hoc repugnare diſponẽtis voluntatem, cum non ſit veriſimile voluiſſe filiã in tam tenera ætate matrimonium contrahere cum homine tam grandioris ætatis.

31 Reſpondemus, ætatẽ tàm filiæ, quàm D. Ioãnis fuiſſe notam diſponenti, vbi ad coniecturas non erit recurrendũ cũ in claris non ſit opus coniecturis, *l.continuus, §.cùm ita, ff.de verborum oblig.* & in verbis nõ eſt relinquenda voluntatis quæſtio, *l.ille, aut ille, §. cùm in verbis, ff.de leg.3.* & dum Princeps Don Cæſar in inſtitutione fideicommiſsi, aliud non conſiderauit, niſi familiæ perpetuitatem, non erit habenda ratio de maiori, vel de minori ætate,

me nihil tale merẽtem non in vno loco nõ habita ſenectutis ratione duriusculè tractat. itaque par pari referre, & famæ meę quantulacunque ſit conſulere non dedecuit, citra tamen omnem iniuriam, qui ipſum virum in primis peritum eſſe non dubito, ſed vt ipſe ait, *nouimus bonum aliquando dormitare Homerum*, & ex Philoſophi ſententia per manus traditur, eos qui ad pauca reſpiciãt facile decipi, & circumueniri.

Finis Tertiæ Partis.

Digitized by Google

SVMMARIVM AD APPENDIX.

1 IN vita fuit inita trãſactio inter Principẽ D.Cęſarem, & fratres.

2 Diffinitur tranſactio.

3 Trãſactiones ſpecies explicantur.

4 Poterat Princeps ipſe tempore inita tranſactionis ad ſucceſſionem patris, fratres æqualiter admittere.

5 Succeſſio non debetur filijs, neque legitima in vita patris, ſed in morte, et de bonis, quæ tempore mortis patris reperiuntur.

6 Filius, vel filia patris hæres, tranſactionem à patre in vita initam, ratam habere tenetur.

7 Tranſactio in dubio, facta intelligitur pro ſe, & hæredibus.

8 Expedit, tranſactionem ſeruari.

9 Tranſactio inita per patrem de bonis filij, trãſactionem ipſam, filius ratam habere tenetur.

10 Propoſitio illa, quæ eſt, pœnam in matrimonio appoſitam, non valere, non habet locum, quãdo non in vltimis voluntatibus apponitur, ſed in contractibus.

11 Illum, quod extraordinario iure in vltimis volũtatibus inducitur, ad cõtractus facilè trahi non debet.

12 Pœna appoſita in matrimonio, tunc non tenet, quando grauatus iure quęſito priuatur.

13 Explicatur, quomodo intelligatur illa propoſitio, patris hæreditas, quaſi debita, dici deberi filio.

14 Ius, quod habet filius in bonis patris, eo viuente non eſt conſiderabile.

15 Lucrari dicitur, quando quis acquirit illud, quod ipſi, eſt quaſi debitum,

16 Pœna non dicitur, quãdo quis priuatur lucro quæſito, ſed facto illius, qui lucrum dedit.

APPENDIX

Ad conſilium primum in fauorem Dominorum de Aquino emanatum, in quo agitur, valuiſſe Principem D. Cæſarē fideicommiſſum in fauorem familię conſtituere, ſi filia ſecundū pręceptum ipſius, matrimonium non contraxerit.

LAtè in reſponſo primo, in fauorē Dominorum de Aquino ſcripſi, & præſertim D. Ioannis primo loco vocati, valuiſſe fideicommiſſum à Principe D. Cæſare conſtitutum, & nō pœnam, ſi matrimonium Domina Cornelia primogenita, ſi paternum contempſerit præceptum iniunxiſſe, ſed ad ipſam alliciendam, vt cum vno Dominorum de Aquino ad amplificationem, & familię cōſeruationem matrimonium contraheret.

Ex alio capite ad præſens hoc cōfirmari poſſe arbitramur.

Erit namque obſeruan-

uandum, quod mortuo D.Carolo Principe inter ipſius filios aduerſus teſtamẽtum paternum orta fuit contẽtio, prætendebãt fratres aduerſus Principem D. Cæſarem primogenitum, teſtamentum à Principe D. Carolo cõmuni patre conditum, nullum, & inualidum cenſeri, & ſucceſſiuè omnes æqualiter ab inteſtato in bonis patris ſuccedere durante lite in anno milleſimo ſexageſimo trigeſimo ad tranſactionẽ correſpectiuam peruenerunt, vt fratres ipſi à lite recederent, & Princeps fratribus ipſis trãſactionis, ſeu donationis titulo maioratum, ſeù fideicõmiſſum ducatorum tercentũ mille in ſua ſubſtantia conſtituit caſu, quo Domina Cornelia primogenita cum vno ex Dominorũ de Aquino matrimoniũ non contraxerit, & ad

1 inuicẽ, & correſpectiuè fratres prędicti in fauorem ipſius Principis fideicommiſſum conſtituerunt, vt ex inſtrumento ſupra mentionato apertè deſumitur, in ſumma trãſactione mediante à lite receſſerũt, & ſecundnm trãſactionis naturam fideicommiſſum fuit conſtitutũ, & promiſſum; trãſactio

2 enim nihil aliud eſt, niſi conuentio de lite dubia, & non finita, aliquo dato retento, vel promiſſo, *l. tranſactio*, *C. de tranſact. l. 1. ff. eod. tit. allegato*, ideò aliquid fuit promiſſum, ſeù fideicõmiſſum conſtitutum in fratrum fauorẽ, ad hoc vt à lite recederẽt, iux. *tex. in l. cum mota, 6. C. de tranſact.*

3 Inter alias tranſactionis ſpecies, quæ plures ſunt, quas *DD.* ponunt in *rub. C. de tranſact.* præſertim ibi ex antiquioribus, *Placẽtinus in ſum-*

ma, & ex recentioribus *Octauius Amorinus à nu.* 42. & vna dicitur ſimplex,& alia duplex;ſimplex dicitur quando vnus tranſigit,alter verò tranſigitur, & ita alter accipit,alter tribuit.

Duplex verò,quãdo vterque tranſigit, & vterque eſt cui trãſigitur, nimirum vterque accipit, & vterquè tribuit,*l.ſi ſuper poſſeſſione, C.de tranſact.Placẽtinus, & Amorinus, vbi proximè num.*55.

Alia pura,alia ſub cõditione, & alia ſub modo,deſumitur ex *l.ſi ſuper poſſeſſione, C.de tranſact.* apparet ergo fideicõmiſſum, de quo agitur in contractibus eſſe conſtitutum ſub illa tamen conditione, *ſi matrimoniũ,&c.* & ibi Domina Cornelia non fuit hæres inſtituta,in contractibus enim hæredis inſtitutio fieri minimè poteſt,*l.hæreditas*, C. *de pactis conuen.* ſed tãtum fideicommiſſum cõſtitutum ſub illa conditione, *ſi filia*, vt pater diſpoſuit matrimonium non contraxerit.

4 Augetur conſideratio,poterat enim Princeps D. Cæſar tempore motæ litis, fratres ipſos æqualiter ad ſucceſſiones admittere, vel ſub alia cõditione ipſos vocare, & non ſub illa, *ſi filia* cum vno ex fratribus,matrimonium non contraxerit, & filia ipſa de hoc conqueri non poterat, quoniam ipſi

5 ſucceſſio non debetur, niſi in morte patris, & de bonis, quæ tempore mortis reperiebantur, legitima debetur,*l.*1.§.*ſi impubere, de collat. bonor.l.cùm quæritur*,C.*de inoff.teſtam.de Franch.in deciſ.*133.immò filia deindè à patre hæres inſtituta trãſactionem ipſam ſeruare tenetur, *l.ſi pactum,ff.de probat.l.mater,*

6 *ter,& l.cùm à matre,C.de reiuendicat.* per quę iura, in ſpecie hoc docet *Mant. de tacit. et ambig. conuẽtionib.lib. 26.tit.4. nu.14.* immò tranſactio in dubio pro ſe, & hæ-
7 redibus facta cenſetur, iuxta *tex.in l.veteris, C. de contrah.& committẽd. ſtipulat.*

In puncto *Euerar. iunior conſ.5.nu.35.vol.2.* & hoc fortius in caſu noſtro vindicat ſibi locum,tum Princeps Ipſe Dominam Corneliam hæredem inſtitutã expreſsè grauauit, vt trãſactionem cum fratribus initam ad vnguem ſeruaret, aliàs certam quãtitatem pro cõgrua dote acciperet, firmo remanente fideicõmiſſo;expedit enim tranſa-
8 ctionem ſeruari non ſolum vt teſtatoris volũtas exitum habeat iux. *tex.in l.1.C.de Sacroſan. Eccleſ.* ſed quia Reipublicę intereſt,quoniam per eam lites finiuntur, *Odus in l. qui Romæ, §. duo fratres,q.4.num.42. ff.de verb.oblig. Gargiareus in ſingulari 3. num. 123.*

9 Immò,& ſi eſſet trãſactus pater de bonis filiæ,adhuc filia aduerſus patris trãſactionem venire non poſſet, vt in *l. de re filiorum à cõtrario,* vbi communis *Doctorũ* ſchola,*ff.de trãſact.Card. Mant.* paulò ante allegatus.

Secundò, ex alio iuſtitia Dominorum de Aquino cõfirmatur, dato in tranſactione, de qua agitur eſſe pœnam Dominæ Corneliæ impoſitam,tamen non ſeruando patris voluntatẽ, adhuc fideicommiſſum in fauorem familiæ cõſtitutum validum eſt.

10 Propoſitio enim illa pœnam appoſitam,ſi filia cum certa perſona matrimonium non cõtraxerit inualidam eſſe, in-

intelligitur ſi in teſtamento, in hęredis inſtitutione, in legatis, & fideicõmiſſis adijciatur, non autem in cõtractibus, in quibus mulier non ſeruando patris voluntatem lucrum amittit, ita *Alex. Corneus, Soc. Aret. & ibi Iaſ. nu. 6.* de magis cõmuni teſtimonium facit in *l. 1. C. de inſt. & ſubſt.* & de magis communi teſtatur etiã *Gregor. Lopez partit. 6. tit. 4. l. 14. verſ. & non ſe le*, ſequitur *Coſta in l. cùm tale, §. ſi arbitrator, in limit. 2. ff. de condit. & demonſtr.* adducit, & ſequitur *Ludouic. Molin. de prima genit. lib. 2. cap. 13. num. 19. Pater Molin. de iuſt. & iur. diſput. 285. in fin.* plures alios recẽſet, & ſequitur *Sanchez de matrim. lib. 1. diſp. 33. num. 21. Gutierrez de matrim. cap. 20. num. 19. Galganetus de condit. & demonſtr. par. 1. cap. 9. nu. 6.* ſic pluries fuiſſe deciſum, refert *Farinac. in deciſ. 91. in 2. ſecunda in recentioribus, & dec. 35. num. 3. in fin. part. 2. in poſth. Caſtill. quotid. cont. cap. 126. prope finẽ, vol. 6. Ludouiſius deciſ. 117.* aſſignant rationem ſupra-

11 dicti Patres, quoniam id quod extraordinario iure in vltimis voluntatibus inſtitutum eſt, ad contractus facile trahi non debet, *l. 1. C. de inſt. & ſubſt.* & licet nonnulli ſint in cõtraria opinione, tamen eorum ſentẽtia locum habere poſſet, quando conditio nõ deficit culpa grauati, ſed caſu fortuito, vel culpa alicuius tertij, at ſecus quãdo culpa grauati, vt aduertunt *Addentes ad Molinam in dicto cap. 13. num. 19.* deſumitur ex *d. dec. Farin. 35.* ſi rectè cõſideretur.

Et dato, ſine veri præiudicio, & in contractibus locum habere, & illud, quod in vltimis

vo-

volũtatibus locum habet, nimirum pœnam matrimonii impedientem inualidam eſſe, in-
12 telligitur tamen quando quis priuatur iure quæſito, & aliquid ab herede inſtituto, & grauato abeſt, vel eſt abſuturum, *l. damnum, vel l. Proculus, ff. de damn. infect. Aret. in l. ſi Titia, n. 4. ff. de verb. oblig.* cõcordantes adduximus in *d. reſponſo* 1. *nu.* 43. quibus additur *Lupus in cap. per veſtras, in* 3. *notabil.* §. 21. *num.* 3. *de donat. inter vir. & vxor. Gutierrez de matrimonio cap.* 20. *à num.* 5. *& cap. ſeq. à num.* 19. *Farinac. in d. deciſ.* 35. *in num.* 3. *Menoch. conſ.* 1011. *vol.* 11. *Mareſcot. lib.* 1. *variarum reſolut. cap.* 72. *Cancer. variar. reſolut. tom.* 2. *cap.* 7. *num.* 291. *Franciſcus Molin. de rit. nupt. lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 3. *&* 26. *cum pluribus ſeqq. Caſtill. quotid. lib.* 6. *c.* 126. *& c. ſeq.*

13 Et ſi fortè aſſeratur, filia in caſu, de quo diſceptatur damnum pati quoniam ipſi paterna ſucceſſio quaſi debita dicatur; *l. fin. C. de codicill. l. ſi quis legatum*, §. *ſi. ff. de falſ. Bart. in l. ſi quis in teſtamento, ff. de condit. inſtitut.* & alia adducta per *Menoch. conſ.* 425. *à num.* 2.

Huic tacitæ obiectioni reſpõdemus, & ſi patris hæreditatem, quaſi debitum deberi filio, intelligitur tamen habita conſideratione ad res, quæ deducto ære alieno tempore mortis patris in patrimonio reperiãtur, arg. *l. Papinianus*, §. *quarta, ff. de inofficioſo teſtam. d. l.* 1. §. *impubere*, ſed ex ſupra traditis potuit pater in vita de parte hæreditatis in fauorem fratrum per fideicommiſſum perpetuum in trãſactione diſponere, quam tranſactionem Dominã Cor-

ne-

neliam vti hęredem ad adimplendam teneri.

14 Secundò, reſpondemus admiſſo patris hæreditatem, quaſi debitum dici, tamen ius illud conſiderabile non eſt, vt poſſit patrem impedire, ne de patrimonio ſuo in vita diſponere valeat, *Bart. in l. ſciēdum, num. 12. ff. qui ſatiſdar. cogant. Menochius conſ. 81. & conſ. 126. n. 9.* adducitur *tex. in d.* §. *impubere.*

15 Hinc dixit *gloſ. in l. ſi emancipata,* C. *de iur. & fact. ignor.* quam ibi ſequuntur *Bald. Iaſ. Padilla, & alij communiter*, vt quādo aliquid quaſi debitum acquiritur, & lucrari dicatur de communi *Aretin. teſtatur in d. l. Titia, num.* 3. *Lupus in d.* §. 21. *num.* 5. *Palaez de maioratu part.* 2. *q.* 1. *num.* 50. *in nouiſſima impreſſione.*

16 Reſpondemus tertiò, vt quando quis priuatur lucro etiā quęſito, ſed per illum, qui lucrū dedit, pœna non eſt, *gl. in l. ſi duo, ff. de acquir. hęred.* quam ſingularem appellant *Imol. Aretin. & Iaſ. in l. fin.* C. *de codicill. idem Iaſ. in l. iuris ignorantia,* C. *de iur. & fact. ignorant. num.* 1. *Couarr. Pinell. Padill. Dec. Gutierrez, Gomeſius, & alij,* quos recēſet, & ſequitur *Palaez in d. q.* 1. *num.* 49. ſequitur ergo, quod dum Princeps D. Cæſar in ſuo patrimonio fideicōmiſſum conſtituit, & ſub ſpe præmij filiam alliceret ad matrimonium contrahendum cum vno de ꝓpria familia, ſpernēdo patris præceptū amittit omne cōmodū hæreditarium, quod vltra legitimam à patre relictam filiæ prędictæ debetur.

F I N I S.

INDEX

A

ACquiſitum mihi alterius facto, & eius facto, à me auferri poteſt p.2.nu.80.fol.79.
Auctoris occupationes aſſiduæ ſunt, igitur currenti calamo reſpondit par.1.nu.1.fol.1.
Affectio debet eſſe vera, & non ficta par.1.nu.16.fol.4.
Affectio magis præſumitur erga cognitos, quam incognitos; & magis erga natos, quam naſcituros par. 1. numer. 26.fol.7.
Quod ampliatur, & ſi agatur de fideicommiſſo in fauorem familiæ facto par.1.nu.27.fol.eod.
Aliquid eſſe omiſſum per obliuionem, probari poteſt. par. 1. nu.55.fol.17.
Argumentum ab abſurdo euitando validum eſt par.1. num. 58.fol.18.
Aſſuetis non fit paſſio par.2.nu.4.fol.28.
Allegare ſpecialitatem, eſſe refugium miſerorum par.2. nu. 8.fol.37.
Ab inteſtato decedens, tacito modo videtur vocare ad ſucceſſionem conſanguineos proximiores par. 2. numer. 6. fol.29.
Acriter reſpondere, ruſticorum eſt par.2. numer. 23. & .30.f. 39.& 44.
Admiratio, ex ignorantia oritur p.2.nu.34.fol.46.
Adducuntur rationes probantes declarationem ipſam factam per Principem D.Cæſarem par.2.nu.75.& 76.fol.77.
Auctoritates adducuntur, per quas demoſtratur, declarationẽ

S factam

factam per Principem D.Caſarem,validam eſſe p.2.nu. 82.fol.79.
Acceptatio notarij, non operatur,vt actus reuocabilis, & irreuocabilis efficiatur par.3.nu.20.fol.97.
Aſſenſus regulatur ſecundum naturam actus, vbi interponitur par.3.nu.23.fol.98.

B

BArt. doctrinam in L. qui Romæ S. Flauius ff. de verb. oblig. quam aduerſarius falſam eſſe aſſerit, magis cōmunem, & iuris conſonam eſſe remiſſiuè p. 3.n.2.fol.90.

C

COnſtituitur differentia inter extenſionem, & comprahenſionem par.1.nu.28.fol.8.
Conditio obligationis ex perſona hæredis non mutatur. par. 1.num. 50.fol.15.
Conſultoris conſilium contra ſuos clientes, eſſe latum apparet p.2.nu.9.fol.32.
Crudiores DD.ad ſcholam ſunt reuocandi,vt rectius diſcant p.2.num.21.fol.38.
Celſus Iure Conſul.in l.Domitius labeo ff.de teſtam.labeonis interrogationem non intellexit p.2.nu.28.fol.34.
Conſultor deficit in ſalutari ſuo, & non benè intelligit propoſitionē tex.in l.tale pactum §.fin.ff.de pact.p.2.n. 36.f.47.
Conſultor,eſt ſibi contrarius par.2.nu.38.fol.48.
Conſilium ſapientis,eſt iuris declaratiuum, & non facti ſuppletiuum p.2.nu.41.fol.50.
Conditio,nihil ponit in eſſe p.3.nu.5.fol.91.
Clauſula in donatione appoſita, promiſit donans ratā, & firmam, & non contrauenire donationem cauſa mortis,

inter

inter viuos non reddit par.3.nu.12.fol.94.

Clauſula exequutiuæ in contractu appoſita, naturam actus non mutant p.3.nu.13.fol.95.

Conſenſiens in renunciatione, quæ per alios perficitur de ſua hæreditate, vt pactum valeat, neceſſe eſt, vt conſenſiens vſque ad mortem perſeueret.p.3.nu.19.fol.97.

Contractus celebratus in anno 1632. non eſſe nouam diſpoſitionem ſed primæ tranſactionis declarationem par. 3. num.26.fol.100.

D

DIſputandum non eſt cum illis affirmantibus, niuem eſſe atram par.1.nu.3.fol.2.

D.Ioannis iuſtitia apertè demonſtratur ex Iſer. doctr. in t. 1.de alien.feud.pater.p.1.num.6.& 11.fol.3.

Donatum ab extraneo filio Titij, filio, & non Titio cenſetur donatum p.1.nu.13.fol.3.

Donatum ab auo, vel proauo nepoti, expreſſo proprio nomine, & ſi patris nomen non exprimatur, filio cenſetur donatum, & non nepoti p.1.nu.17.fol.4.

Declaratur, quæ nam ſit comprehenſio, & extenſio; p.1.num. 29.& 30.fol.8.& 9.

Donatum filio contemplatione patris peculium profectitium dicitur, vndè pater de eo ad libitum diſponere poteſt p.1. num.33.& 34.fol.10.

Dominia ad tempus dari poſſunt, vni, & deindè alteri p.1. num.48.fol.14.

D.Ioannes de Aquino in cauſa, de qua agitur, cauſam oneroſam habet p.1.num.49.fol.15.

Diuerſa ſunt, lucrum non conſequi, & damnum non pati; par.1.num.52.fol.16.

Difficilius inducitur tranſmiſſio, quam repreſentatio part. 2. num.8.fol.30.

Dari extenſionem de caſu ad caſum, de re ad rem, & de perſona ad perſonam, & declaratur, quomodo intelligatur p. 2. nu. 15. & 16. & ſeq. fol. 35. & 36.

Diſpoſitio tex. in l. tale pactum §. fin. non ſolum habet locum in filio hærede inſtituto, verum etiam & in extraneo p. 2. num. 19. fol. 38.

Debitor promittens ſuum creditorem ad conſilium ſapientis ſecurum reddere; non arbitrabitur ſapiens, vt debitor fideiuſſorem præſtet p. 2. num. 42. fol. 51.

Differentiæ conſtituuntur in actione præſcrip. verb. & condict. ob cauſ p. 2. num. 60. & ſeq. fol. 68. & 69.

Dato in caſu dicta l. quoties, acquiri actionem ſecundo donatario vindicat tamen ſibi locum, quando res actualiter donatur p. 2. num. 66. fol. 73.

Donatio mutuo facta inter coniuges, pacto adiecto, vt poſt mortem vnius, qui ſuperuixerit, fratri reſtituat, pactum prædictum reuocari poteſt p. 2. nu. 87. fol. 82.

Donatio facta Titio, vt ſi ſine liberis deceſſerit, fundus ipſe ad alium perueniat, conditio ipſa reuocari poteſt par. 2. num. 89. fol. 82.

Diſpoſitio tit. Auct. vt fact. noua conſtitut. non habet locum quando Princeps ſuam legem declarat p. 2. nu. 93. fol. 83.

Decretum Iudicis, & Principis auctoritas actum reuocabilem, irreuocabilem non reddit p. 3. num. 7. fol. 92.

Dato, fideicommiſſum eſſe maioratum, ad huc de iure comuni conſtitutum, reuocari poteſt p. 3. nu 9. fol. 93.

Diffinitur tranſactio ad append. nu. 2. fol. 107.

Dicta in 2. reſp. & 3. à DD. Hiſpanis in ſupremo Senatu fuerunt confirmata, & nomina eorum ponuntur par. 1. num. 5. fol. 2.

Ex

I N D E X

E

EX affectione deſumitur,quis nam in diſpoſitione 1. loco cenſeatur vocatus p.1.num.25.fol.7.
Explicatur tex.in l. cum ità §. in fideicommiſſo par. 1. num. 35.fol.10.
Extenditur etiam in primo nu.45.fol.14.
Errat conſultor in intelligentia terminorum, non intelligens materiam repræſentationis, & ſubrogationis par.2. num. 1.& 2.fol.27.
Et in cõceſſione feudi,tantò magis locum habet p.2.n.11.f.33.
Et qui contra Bart.ſunt,adhuc fateatur cum Bart. eſſe magis communem opinionem p.2.nu.51.fol.63.
Explicatur,quomodo agatur, actione extipulatu, vel actione ob cautum in caſu dicta l.quoties p.2.nu.63.fol.69.
Explicatur etiam, in quo verſatur æquitas in caſu dicta l. quoties p.2.num.64.fol.64.
Errant illi,qui in caſu dicta l. quoties, affirmant actionem ſecundo donatario acquiri p.2.num.65.fol.70.
Explicatur, in quibus terminis loquitur tex. in l. vbi ità donatus ff.de donat.cauſ.mort.p.3.num.10.fol.93.
Explicatur, quando quis dicatur,actum reuocare p. 3. num. 11.fol.94.
Explicatur,quod nam dicatur ius quæſitum p.3.n.22.fol.98.
Explicatur tex.in l.bis ſolis Cod.de reuoc.donat.par.3.num. 27.fol.100.
Expedit, tranſactionem ſeruari ad appen.num.8.fol.109.
Explicatur, quomodò intelligatur,illa propoſitio. Patris hæredibus, quaſi debita dici deberi filio ad append.n.13.f.111.

Fidei-

INDEX

F

FIdeicommiſſa, ex teſtamento, & ab inteſtato relinqui poſſunt p.2.num.5.fol.28.
Filiorum appellatione, nepotes contineri; pręſertim quando ſubiecta materia ſuadet p.2.num.10.fol.32.
Fratris appellatione, non ſolum venit filius fratris, ſed etiam nepos p.2.num.13.fol.35.
Filius in diſpoſitione vocatus, patris contemplatione, cenſetur vocatus p.2.nu.25.fol.41.
Fideicommiſſum, in contractibus fieri, poteſt, & propriam naturam retinet p.2.nu.18.fol.79.
Fideicommiſſum in vita conſtitutum, ad libitum, reuocari poteſt p.2.nu.86.fol.81.
Filius, vel filia, patris hares, tranſactionem à patre initum, ratam, habere tenetur ad appen.nu.6.fol.109.

H

HErba bertonica, ſecūdum aduerſarium, & mulieres ad omnia mala, applicatur; ſed mortifere p.1.n.53.f.16.

I

IN aduerſario, verificatur, illud Ouid. Heu patior, &c. p.1.num.4.fol.2.
Iſernia in Regno Euangeliſta appellatur p.1.n.7.fol.3.
Idem dicimus, & ſi ab alijs conſanguineis ſit donatum par.1.num.16.fol.4.
In diſpoſitione, prius cenſetur vocatus pater, quam filius, etiam ſi de filio tantum, & non de patre ſit facta mentio par.1.num.21.fol.5.

In

INDEX

In diſpoſitionis, non attenditur, cum quo quis locatur; ſed in quem diſpoſitio dirigitur p.1.nu.25.fol.6.

Identitas rationis, operatur, vt ſi vnus caſus, in diſpoſitione exprimatur, & alter in diſpoſitione comprahendatur par.1.num.31.fol.9.

In fideicommiſſo familiæ conſtituto, reſpectu nominatorum præcedentia conſtituitur, ſed non excluſio, reſpectu non nominatum p.1.nu.42.fol.13.

In fideicommiſſo perpetuo tot ſunt donationes; quot ſunt gradus in eo comprahenſæ p.1.num.43.fol.13.

In vnaquaque linea, proprium tempus conſideratur p.1.num.47.fol.14.

Illa interpretatio tenenda erit, vt potius quis ſe ipſum, vel proximiores diligat; quam alios, vel remotiores par.1.nu.57.fol.18.

In diſpoſitionibus attenditur illud, quod principale eſt, & non quod in conſequentiam venit p.1.nu.59.fol.19.

Inter deſcendentes, & aſcendentes in infinitum, vendicat ſibi locum repreſentatio p.2.nu.3.& 7.fol.27.& 29.

Idem in materia maioratus, & fideicommiſſi perpetui par.2.num.12.fol.34.

In cauſa, de qua agitur non de extenſione, ſed de comprahenſione tractatur p.2.num.14.fol.35.

In fideicommiſſo, ſpecifice nominatis, deficientibus ad ſuperiores, fideicommiſſum regreditur p.2.num.31.fol.44.

In Conſtit. Regni, in aliquibus; nomen appellatiuum filiorum in collectiuum, reſoluitur p.2.nu.35.fol.46.

In tantum filij ad matrimonium, de quo agitur, vocati cenſentur, in quantum eorum parentes ad matrimonium contrahendum ſunt inhabiles p.2.nu.46.fol.35.

In fideicommiſſo perpetuo filiorum nomine non ſolum veniunt filij primi gradus, ſed omnes deſcendentes p.2.num.47.fol.53.

In

In traditione rei ſua, vnuſquiſque legem imponere poteſt p. 2.num.67.fol.73.

Idem affirmant, quando in reuocatione adeſt conſenſus donantis, & donatarij p.2.nu.72.fol.76.

Iura ducuntur;qua probant,validam eſſe declarationem factam per Principem *D.Caſarem in anno* 1632.*p.*2.*num.* 73.*fol.*77.

In plus, ſe habet declaratio;quam conſtitutio p.2.n.94.f.84.

Idem dicimus in ceteris diſpoſitionibus celebratis inter viuos p.2.num.96.fol.84.

Iuramentum, actum reuocabilem irreuocabilem non reddit, & regulatur ſecundum naturam actus p.3.nu.16.fol. 98.

Iuramentum,non tollit diſpoſitionem l.ſi vnquam Cod. *de reuoc.donat.p.3.nu.*18.*fol.96.*

In aſſenſu, attenditur tempus impetrationis,& non celebrati contractus p.3.nu.25.fol.99.

In claris, non indigemus conjecturis p.3.*nu.*31.*fol.* 101.

*In caſu L. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut. legatum valet; ſed defectu probationis non debetur p.3.nu.33.fol.*103.

*In caſu legis prædictæ,legatum debetur;quando vnus ex duobus eſt magis pauper; aut in conſanguineitate magis coniunctus p.3.nu.34.fol.*102.

Illud,quod extraordinario iure, in vltimis voluntatibus inducitur ad contractus,facile trahi non debet ad appen.nu. 11.*fol.*110.

*Ius,quod habet filius in bonis patris,eo viuente,non eſt conſiderabile ad append.num.*14.*fol.*112.

L

*Limitatur tamen, quando nulla merita poſſunt conſiderari in filio;quia fortè eſt anniculus p.*1.*nu.*14.*fol.* 4.

Licere donanti, conditionem in fauorem tertij, in donatione appoſi-

appoſitam reuocare p.2.nu.50.fol.60.
Legum concluſiones potius teſtibus, quam Doctorum auctoribus corroborari debeat p.2.nu.53.fol.65.
Latiſſimè explicatur tex. in l.quoties Cod.de donat. quæ ſub modo p.2.num.58.fol.68.
Legislator, qui legem facit, quomodocunque, & qualitercunque declarationem facere poteſt p.2.nu.91.fol.83.
Lex noua, declarans legem antiquam; lex noua non dicitur, p.3.num.28.fol.100.
Lucrari dicitur, quando quis acquirit illud, quod ipſi eſt quaſi debitum ad append.num.15.fol.112.

M

Vltis encomijs Iſernia extollitur remiſſiuè par. 1. num.10.fol.3.
Miſere decipiuntur, qui verba legis non expendunt par. 2. num.20.fol.38.
Maioratus à coniugibus tempore contracti matrimonij, pro filio primo genito conſtitutus; pluribus filijs, deindè natis, poſſunt parentes deindè reuocare, & in fauorem ſecundo geniti conſtituere p.2.nu.83.fol.80.
Maioratus cōſtitutio, vim fideicommiſſi habet p.2.n.84.f.80.
Malè, conſultor interpretationis ſpecies ad caſum noſtrū adduxit p.2. nu.90.fol.83.
Maior eſt auctoritas Principis, quam M.C.V. par.3.num.8. fol.92.
Maſculus, vſque ad annum ſexageſimum, regulariter eſt habilis ad generandum p.3.nu.32.fol.102.

Digitized by Google

INDEX

N

NOminatio, tribus modis fieri poteſt p.2.nu.32.fol.44.
Nemo legem ſibi dicere poteſt, à qua deindè recedere non licet p.3.nu.21.fol.98.

O

OStenditur, aduerſarium conſultorem, fruſtra elaboraſſe; & in prima principia erraſſe p.1.nu.22.fol.5.
Oſtenditur vna cum Menoch. quam perniciosè errauit aduerſarius conſultor p.1.nu.37.fol.11.
Oneroſa cauſa, lucratiuæ præfertur p.1.nu.51.fol.16.
Omnis actus ex natura rei geſtæ, interpretationem recipit p.2.nu.78.fol.78.
Oſtenditur, conſultorem vera principia ignoraſſe, & quomodo in eo vertitur illud adagium, quandoque bonus dormitat Homerus *p.2.nu.97.fol.86.*

P

*PLus credendum eſt Mariæ veraci, quam turbæ iudæorum fallaci p.1.num.*8.*fol.3.*
Plus credendum eſt Iſerniæ veraci; quam cæteris omnibus, qui ei contradicunt p.1.nu.9.fol.3.
Præſumptio prius ad propinquiorem quam ad remotiorem extenditur p.1.nu.19.fol.5.
Pater, et filius non faciunt gradum; pater enim eſt in primo aſcendentium, & filius in primo deſcendentium par. 1. num.20.fol.5.
Particula nominatim *in illo tex. poſita, non intelligitur de nomine appellatiuo ſed ſpecifico, & ſingulari, p.1.n.36.f.10.*

Propria

INDEX

Propria nominatio dicitur, quæ proprio nomine perficitur, & non appellatiuo, p. 1.*nu.* 38.*fol.* 12.

Proximitas de qua in dicto §. *in fideicommiſſo, reſpectu teſtatoris conſideratur p.* 1.*num.* 40 *fol.* 12.

Propria nomina parentum expreſſa facta cenſeatur, ad hoc vt filij magis certi reddantur, p. 2.*n* 33.& 37.*f.* 45. & 48.

Promittens, aliquem ſecurum reddere, non intelligitur, vt fideiuſſorem, dare teneatur p. 2.*n.* 43.*fol.* 51.

Præſumitur, teſtatorem voluiſſe ſuam diſpoſitionem in dubio regulari, ſecundum illud, quod diſponit lex ab inteſtato p. 2.*num.* 44.*fol.* 52.

Poſt contractum matrimonium, & dotis promiſſionem, non poteſt ſtipulari pater, vt dos ſibi reſtituatur, ſed benè ante contractas nuptias ſtipulari poteſt, par. 2.*num.* 54. *fol.* 66.

Pactum appoſitum, vt quis poſt certum tempus, fundum meũ, ipſi donatum reſtituat; poteſt ante aduentum temporis pactum reuocare. p. 2. *num.* 55.*fol.* 66.

Pactum in capitulis matrimonialibus, vt primo genitus ſuccedat, pro libito voluntatis, reuocari poteſt p. 2.*nu.* 88.*f.* 82.

Pro infante, quis acceptare poteſt, quando infans eſt certus, & ſecus ſi incertus, & actus conditionalis eſt part. 3. *nu.* 7. *fol.* 91.

Poſſunt coniuges, pactum in capitulis matrimonialibus appoſitum reuocare remiſſiuè par. 3.*n.* 6. *fol.* 92.

Peccare non dicitur, qui actum, canone permittente, facit p. 3. *nu.* 29. *fol.* 101.

Promiſſio de non reuocando actum reuocabilem, irreuocabilẽ non reddit par. 3.*nu.* 30.*fol.* 101.

Poterat Princeps ipſe, tempore initæ tranſactionis ad ſucceſſionem patris, fratres æqualiter admittere ad append.n. 4. *fol.* 108.

Propoſitio illa, quæ eſt, pœnam, in matrimonio appoſitam, non valere, non habet locum, quando, non in vltimis voluntatibus,

SS 2 *tibus,*

tibus, apponitur, ſed in contractibus in append.nu.10.f.109

Pęna appoſita in matrimonio, tunc non tenet quando grauatus Iure quæſito, priuatur ad append.n.12.fol.111.

Pæna non dicitur, quando, quis priuatur lucro quæſito, ſed facto illius, qui lucrum dedit, ad append.nu.16.fol.112.

Q

QVod extenditur ſi à donante aſſeratur propter merita donare, p.1.nu.105.fol.4.

Quod extenditur, vt non ſolum habeat locum in vltimis voluntatibus, ſed in quacunq; diſpoſitione, p.1.n.24.fol.6.

Quod à fortiori vendicat ſibi locũ, ſi agatur de fideicommiſſo in fauorem familię facto, p.1.n.27.fol.7.

Quæ propoſitio & in feudis extenditur, p.1.n.44.fol.13.

Quandoque reperitur plus dictum, & minus ſcriptum, par.1. nu.54.fol.13.

Quo autem quis nobilior eſt eo placabilior eſt erga omnes, p.2.n.29.fol.43.

Quando Iure primogenituræ ſucceditur tot lineæ, quot ſunt gradus remiſſiuè, p.2.n.45.fol.54.

Quod iure declaratum eſt certum, & indubitatum eſſe dicitur, p.2.n.92.fol.83.

Quod extenditur & ſi fuerit promiſſum de non reuocando, p.3.n.17.fol.96.

R.

RAtio quare auctor iterum reſpondit in cauſa D. Ioannis de Aquino, p.1.n.2.fol.2.

Ratio pro expreſſa habetur quando vnica tantum in diſpoſitione aſſignari poteſt, p.1.n.32.fol.9.

Reſpondetur ad tex. in l.1.C. qui ſine manumiſſ. p.2.nu.57. fol.67.

Si

INDEX

S.

SI filio aliquid ipſi ſit donatum expreſſo proprio nomine, nulla facta mentione de patre, ipſi patri cenſetur donatum, & primo vocatus cenſetur pater, & duo caſus diſtinguntur, p. 2. n. 12. fol. 3.

Scriptum per viuam vocem ſuppleri poteſt, p. 1. n. 56. fol. 18.

Scriptura ſemper loquitur, & perſonam ſcribentis repreſentat, p. 2. n. 24. fol. 40.

Sapientis conſilium explicatur, & ad quod verſatur, p. 2. nu. 39. & 40. fol. 49. & 50.

Secundum Bartoli opinionem pluries fuiſſe deciſum, & deciſiones adducuntur, p. 2. n. 52. fol. 64.

Si donaui tibi ſeruum meum, vt poſt biennium ipſum manumittas pactum ante tempus reuocare poſſum, p. 2. n. 56. fol. 67.

Si res aliena alteri ſit donata, & ſtipulatio ſit interpoſita, vt alteri reſtituatur in caſu d. l. quoties, ſtipulatio non valet, p. 2. nu. 68. fol. 74.

Sententia Bartoli in d. §. Flauius à fortiori vendicat ſibi locum, quando non pure, ſed ſub conditione tertio fuit donatum, quot, & admittunt, & qui pro caſtrenſe ſunt, par. 2. num. 51. fol. 76.

Si quis ſit ſtipulatus cum liberto operas pro ſe, & filijs, poteſt deinde operas prædictas vni ex libertis aſſignare, par. 2. num. 54. fol. 73.

Si pater pro ſe, & primo genito acquiſiuit, poteſt deinde mutare conſilium, & relinquere ſecundo par. 2. nu. 85. fol. 81.

Succeſſor non debetur filijs neque legitima in vita prædictis, ſed in morte, & de bonis, quæ tempore mortis patris reperiuntur ad Appendix num. 5. fol. 108.

Tex.

Digitized by Google

INDEX

T.

TEx.in l.haredes §.in fideicommiſſo ff. de leg.3 .in nominatione ſpecifica loquitur p.2.nu.49.fol.59.

Tex.in d.l.quoties locum habet quando abſolutè, & irreuocabilium donatur p.2.num.70.fol.72.

Tex.in l.quoties C. de donat. quæ ſub modo, quem aduerſarius pro ſe adducit, contra ipſum probat remiſſiuè, par.3. num.1.f.90.

Teſtator promittens fideicommiſſum non reuocare ad huc poſtea reuocare, & promiſſio ipſa irreuocabile fideicommiſſum non reddit p.3.nu.14.fol.95.

Teſtamentum principis auctoritate confirmatum adhuc reuocabile remanet p.3.nu.24.fol.98.

Tranſactionis ſpecies explicantur ad appendit nu. 3.f.107.

Tranſactio in dubio intelligitur facta pro ſe, & hæredibus ad appen.nu.7.fol.109.

Tranſactio per patrem de bonis filij, tranſactionem iſtam filius ratam habere tenetur ad append.n.9.f.109.

V

VOcatis expræſſis nominibus, deficiẽtibus his non fit tranſitus ad vlteriores, ſed regreditur ad ſuperiores p. 1. n. 39.fol.12.

Verbum poſt *poſitum in d.§.in fideicommiſſo, ſignificat ordinem voluntatis, & non gradum, p.1.n.41.fol.13.*

Vocatio in ſecunda linea verificari non poteſt, niſi prima defecta, p.1.n.45.fol.14.

Vincere unguibus, & dentibus beſtiarum eſt, p.2.nu.22.f.39.

Viduitas quando agitur de patrimonij conſeruatione, & familiæ augmento, magis in conſideratione habetur, p.3.nu. 35.fol. 103.

Digitized by Google

Digitized by Google